

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Hansen, Jakob.; Jakob Hansen.

Titel | Title:

Neropolis : en Roman fra Roms Forfaldsperiode

Udgivet år og sted | Publication time and place:

København : Gyldendal, 1899

Fysiske størrelse | Physical extent:

VII, 333 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57-156

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021107485

Jakob Hansen.

NEROPOLIS

NEROPOLIS

JAKOB HANSEN

NEROPOLIS

EN ROMAN

FRA ROMS FORFALDSPERIODE

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & Co. (M. A. HANNOVER)

1899

NOTITS.

Foruden af de mere personlige Motiver, som har ledet mig til Valget af nærværende Emne, har jeg tillige følt mig tilskyndet af den Anskuelse, at Romernes Kultur til Trods for betydningsfulde Forskelle dog har mange Lighedspunkter med vor egen Tids.

Det har efter Evne været mig magtpaaliggende kun af hin Tids rigt bevægede Aandsliv at fremhæve de mest typiske Ideer, deres Udspring af Forholdene, deres Prægen af de enkeltes Bevidstheder, idet jeg gaar ud fra, at hver Tid til Trods for al individuel Forskel-
ligartethed frembyder et vist Fællespræg. Som Følge heraf har jeg taget mig den størst mulige Frihed, hvad Nøjagtigheden af uvæsentlige Detaljer angaar.

Historikere vil maaske finde denne Fremgangsmaade højst letfærdig; men jeg indser

ikke, hvorledes det overhovedet er muligt at trænge ind i et historisk Emne uden ved at tage Fantasien til Hjælp; heller ikke forekommer det mig, at Historieskrivning i og for sig kan henføres under Rubriken: exakt Videnskab. Enhver historisk Afhandling er jo dog ikke blot i højeste Grad præget af sin Tids raadende Anskuelser men tillige af Forfatterens mere personlige Meninger. Den historiske Viden bliver jo ogsaa stadig omvurderet, og det skal ikke undre mig, om man f. Ex. i Fremtiden ved Skildringer af Romernes indre Historie vil lægge langt stærkere Eftertryk paa Klassekampene end hidtil.

Jeg har dog ikke blindt stølet paa Fantasiens Ufejlbarlighed men efter Lejlighed søgt at retlede den — først og fremmest ved Læsning af romerske Forfattere, dernæst ved Studiet af forskellige Afhandlinger, som jeg ikke skal undlade at notere, da muligt en og anden Læser kunde faa Lyst til at sætte sig nøjere ind i Emnet, end en historisk Roman byder Lejlighed til:

Baudrillart: Histoire du luxe. (Paris 1878—80.)

Gaston Boissier: 1) L'opposition sous les Césars.

(Paris 1885.)

VII

- 2) La Religion romaine d'Auguste aux Antonins. (Paris 1874.)
- 3) Promenades archéologiques. Rom et Pompeï.

Friedländer: Darstellungen aus der Sittengeschichte Roms. (Leipzig 1883—90.)

Jordan: Topographie der Stadt Rom im Alterthum. (Berlin 1871.)

Georges Lafaye: Histoire du Culte des Divinités d'Alexandrie hors de l'Égypte. (Paris 1884.)

Mau: Geschichte der decorativen Wandmalerei in Pompeji. (Berlin 1882.)

Hermann Schiller: Geschichte der römischen Kaiserzeit. (Gotha 1883—86.)

Tourmagne: Histoire de l'esclavage ancien et moderne. (Paris 1880.)

Sluttelig skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa et Par populære Værker, der besidder det Fortrin at være skrevne paa Dansk, nemlig Carl Bruns: Pompeji og Poul Andræs fortræffelige: Via Appia.

Forf.

I.

Den romerske Ridder Junius Silvanus var netop, Aar 59, vendt tilbage fra Africa, hvor han i Følge Faderens Bestemmelse havde opholdt sig paa en Slægtnings Landejendom lige siden sit tolvte Aar, dels for at lære Landvæsen, dels for at være borte fra Roms farlige Tillokkelser. Nu var Faderen død og havde efterladt ham et mindre Gods beliggende i en Dalsænkning i Albanerbjærget et Par Mil syd for Rom. Han dvælede ikke længe i Hjemmet, men begav sig snart til Hovedstaden, som han længtes efter at gense efter saa lang Tids Fravær. Ejendommen betroede han imidlertid til en paalidelig Forvalters Omsorg.

Junius Silvanus var 20 Aar gammel og den sidste af sin Æt. Alle hans Forfædre havde tjent i Hæren, og havde de end ikke opnaaet de højeste Stillinger, men som Regel maattet

nøjes med Kaptajns Rang, saa havde de til Gengæld alle vundet Ry for stræng Disciplin, Haardførhed og forvoven Tapperhed. Silvanus nærede ikke ringe Lyst til at træde i sine Forfædres Spor — men mange Betænkeligheder holdt igen paa ham. De store Erobringskriges Tid var forbi; nu fandt kun ubetydelige Skærmydsler med Barbarerne Sted ved Rigets vidtstrakte Grænser; derfor kunde den, der nu traadte ind i Armeen, heller ikke gøre sig det samme Haab om Ære og Vinding som fordem. Heller ikke huede det ham at tjene under en Cæsar Nero; ti han var opdraget i de gammeldags strænge, republikanske Traditioner.

Det var solklart Morgenvejr, da han begav sig til Hovedstaden; han var til Hest, ledsaget af Tjeneren Acer, der ogsaa havde delt Opholdet i Africa med ham. Vejen snoede sig opad og løb tilsidst langs Bjærgknudens nordlige Aas, hvorfra der var fri Udsigt til Rom. Rytteren lod Hesten skøtte sig selv; hans Blik dvælede ved de hvide Marmormasser, der i Bølgelinier laa hen over Højene ved Tiberens Bred. Højest af alt tronede det mægtige Jupitertempel paa Capitolium og Palatinerhøjens kejserlige Paladser. Junius Silvanus fyldtes af Stolthed ved Synet af den evige Stad, Verdens Beherskerinde, og han gled i Tankerne tilbage til dens beskedne Op-

rindelse for saa meget des mere at kunne glæde sig over dens nuværende Herlighed.

Just paa denne Palatinerhøj var det, at en Skare latinske Hyrder og Agerdyrkere havde slaaet sig ned for 800 Aar siden. De havde rejst deres lerklinede, straatakte Hytter og opført en Vold omkring dem til Værn mod Fjenderne. Men lige overfor paa Capitolium havde en Flok Sabinere fæstet Bo. Der var opstaaet Tvist mellem de to Hobe; der var sluttet Forlig og Forbund. Den sumpede Lavning mellem begge Højene havde afgivet Mødeplads for de stridende Parter. Just denne Lavning var siden under Navn af Forum blevet det Sted, hvor Roms indre og ydre Anliggender afgjordes.

Lidt efter lidt var Byen voxet.

Men den laa paa en udsat Post; Fjender mylrede frem alle Vegne fra; ti netop der stødte tre fjendtlige Folkestammer, Latinere, Sabinere og Etrusker sammen. Saaledes truedes Staden fra første Færd af med Undergang. Men selve den truende Fare, der altid laa paa Lur efter Romerfolket, gav det Karakter og Styrke, skabte den jærnhaarde Disciplin og det ubrydelige Sammenhold, som siden gjorde Romerne til den hele Verdens Herrer. Tit nok havde Nederlag tyndet deres Rækker, det havde aldrig kuert deres Mod; de havde kun Valget mellem at

sejre eller dø; hvert Nederlag var da blevet dem en Spore til Sejr, en Spore til endnu forvovnere Faretrods, til endnu dumdristigere Tapperhed. Følgen var blevet en ustanselig Vandring fra Sejr til Sejr; alle omboende Folkestammer havde bøjet sig for deres Magt, og en Dag havde selve Italien forekommet dem saa ynkeligt lille. De maatte have mere Plads, og de var draget afsted uden at lade sig stanse af Bjærge, Floder eller Have, og de havde erobret en Verden og lagt den ind under Staden Rom.

Og selve Rom var voxet.

Palatinerhøjen, som en Gang havde afgivet Grund til den hele By, var blevet de Fornemmes Kvarter. Endnu senere havde den kun formaaet at rumme de kejserlige Slotte, og nu fornylig havde Nero skæmtende sagt, at den virkelig var altfor lille til at kunne rumme et ham værdigt Palads.

Rom var voxet.

Dens Indvaanere talte halvanden Million. Den var krøbet over Tiberen ind i Etruskernes gamle Land, den havde udvidet sig mod alle Himmelhjørner, den havde bredt sig over hele Italien, der var blevet som en Lysthave for de romerske Rigmænd. Overalt saa man deres skinnende hvide Marmorvillaer — paa Bjærgenes

Affald, ud over glubende Afgrunde, opbyggede paa et Underlag af mægtige Brohvælvinger, men fremfor alt ved Flod- og Søbredder og langs Havets Kyster, hvor deres lyse Mylder mindede om Flokke af Vandfugle.

Rom var voxet endnu videre.

Fra Verdens Midtpunkt, den gyldne Milepæl paa Forum, førte brede, fastbyggede Landeveje ud til alle Jordens Egne uden at lade sig stanse af Bjerge, Floder eller Afgrunde. Og disse Veje myldrede af utallige Vejfarende; Købmænd drog ud for at hente de fjerneste Landes Produkter til Hovedstaden; Statholdere drog med talrigt Følge ud for at bestyre Provinser, vidtstrakte som Kongeriger; Turister hastede afsted for at tage nye Landsdele i Øjesyn og hjemføre nye Moder, ny Luxus; Legionerne marcherede med drønende Fodslag og stram Holdning ud til nye Sejre, nye Erobring. Rom var blevet Verdens Hjerte; derfra bølgede Livet ud til de fjerneste Provinser, dertil vendte det atter tilbage.

Opfyldt af Tanker om Roms Storhed var Junius Silvanus fra Bjærgstien bøjet ind paa den brede, fliselagte, appiske Landevej, der førte lige til Rom. Langs begge dens Sider laa pragtfulde Villaer afvexlende med monumentsmykkede Gravsteder. Det var vanskeligt at afgøre, om de Levendes eller de Dødes Boliger var rigest ud-

styrede. Hine trak sig fornemt tilbage i Park-anlæg af Plataner, omgivne af Statuer og sprudlende Fontæner. Disse holdt sig nærmere til Vejen, overbyggede af Templer, Pyramider, Taarne. Det var, som om de ved deres talrige og iøjnefaldende Inskriptioner vilde indlade sig i hyggelig Samtale med de Forbidragende.

Og Junius Silvanus læste mer end én kort og fyndig Gravskrift, hvori den Afdøde havde ladet sin Livsvisdom overleve sig selv. Saaledes lød en: »Æd, drik og vær glad, Døden kommer snart;« en anden: »Jeg var ikke; jeg er ikke.« Silvanus fandt ikke Behag i denne gnavne Opposition mod en blandt en Del af Almuen udbredt Forestilling om et Liv »efter Døden«. Saa taltale den Gravskrift ham mere, som en Mand havde ladet sætte over sin afdøde Hustru: »Hun gjorde mig kun den ene Sorg, at hun døde«. Og han opsendte et fromt Ønske til »Guderne«, at en saadan Hustru maatte blive ham forundt.

Eftersom han nærmede sig Staden, blev Færdslen livligere og livligere. Gartnernes Pindenvogne, som endnu før Daggry havde tilført Byens Forsyning af Blomster og Grøntsager, vendte tilbage til Landet; og Rejsende, som havde en lang Dagtur for sig, ilede ud fra Byen til Vogns og til Hest.

Ved den gamle Byport overgav Silvanus sin

Hest til Tjeneren og paalagde ham at sørge for en mindre Lejlighed; selv begav han sig til Fods ind gennem de snævre, skyggefulde Gader. Trængselen var overmaade stor: Skarer af Slaver begav sig under Værkføreres Opsyn til eller fra Byggepladserne, gamle Kællinger kørte rundt med Trækkevogne og falbød Forfriskninger, store Hobe af Lediggængere stimlede sammen for at spørge Nyt og stansede næsten Færdselen ved deres Mængde. Just af en saadan Hob blev Silvanus stanset; han spurgte, hvad der stod paa. De skottede mistroisk til ham, men hans landlige Dialekt og tarvelige Paaklædning syntes at berolige dem; en svarede da:

»Senatet har fra Bajæ faaet Meddelelse om, at vor højtelskede Kejsers Moder er død.«

»Jeg vidste end ikke, at Agrippina var syg.«

»Man kan vel dø uden forudgaaende Sygdom. Hun har begaaet Selvmord efter et mislykket Attentat paa Nero.«

»Hvis det ellers hænger saaledes sammen,« bemærkede en anden.

»Hvorledes ellers?« spurgte Silvanus.

»Der gaar sære Rygter: Nero skal have indbudt sin Moder til Gilde og modtaget hende paa det kærligste for at dysse hendes Mistanke i Slummer. Hjemturen til hendes egen Villa skulde foregaa til Søs. Skibet var foræret af

Kejseren, og saaledes indrettet, at det maatte synke til Bunds undervejs. Imidlertid frelste Agrippina sig i Land ved Svømning og naaede op til sin Villa. Hun besluttede at lade som ingen Ting og sendte Kejseren Meddelelse om, at hun lykkelig var undsluppet Døden ved Skibbrud. Da Nero hørte dette, sendte han en Bande Søfolk afsted og lod hende hugge ned, endnu inden hun var kommen sig efter Anstrængelserne og Forskrækkelsen. Saadan fortælles der, men det er naturligvis Løgn.«

Den forsamlede Hob betragtede imidlertid ingenlunde Beretningen som Løgn; det viste den ved indgaaende at drøfte, hvilke Aarsager Nero vel kunde have til at skille sin Moder ved Livet.

»Han var bange, hun skulde tage Magten fra ham,« mente en.

»Poppæa har i hvert Fald nok bildt ham ind, at hun pønsede derpaa,« istemte en anden.

Silvanus blev smittet af den almindelige Mistillid til den officielle Meddelelse og følte sig dybt oprørt over den unaturlige Forbrydelse.

Nu, om nogen Sinde, tænkte han, maatte Folket rejse sig og afkaste Cæsarismens forhadte Aag. Men disse sammenløbne Mennesker viste intet Tegn til Indignation. »De er heller ikke andet end en Samling Plebejere, Frigivne, Slaver,«

søgte Junius Silvanus at trøste sig. Men da Hovedparten af Roms Befolkning just tilhørte disse Stænder, lyttede han dog til deres Tale med stor Opmærksomhed; det kunde altid have sin Betydning at kende deres Standpunkt.

»Hun har ikke fortjent bedre end at blive slaaet ihjel; hun, der selv har bragt Død og Elendighed over saa mange,« ytrede en sindig Smaaborger.

»Lad bare de Store rive hinanden ihjel — jo mere jo bedre: hvad rager det os? For Resten kan man sige om Nero, hvad man vil. Kornuddelingerne er under ham rigeligere end nogen Sinde,« paastod en anden.

»Ja, Nero,« sagde en Slave, »er den bedste Herre, vi længe har haft. Stormændene gaar i saadan Rædsel for at komme noget til, at de ligesom begynder at forstaa vore Lidelser og føle Medlidenhed med os. Maatte han leve længe.«

Silvanus havde hørt tilstrækkeligt; han skyndte sig afsted til sin Ven fra Barneaarene, Marcus Mancius. Han traf ham i Færd med Legemsøvelser paa en dertil indrettet Sportsplæne. Efter en flygtig Præsentation fortsattes Brydningen mellem ham og den kæmpemæssige Gardeoberst Subrius Flavus. Silvanus saa misfornøjet til; disse blødagtige, græske Lege, hvori

den Faldne rejste sig igen, huede ham ikke; unge Mennesker burde heller drage i Krig end spille Tiden med saa ørkesløs Tant. Alligevel fængsledes hans Opmærksomhed lidt efter lidt. Den firskaarne Oberst var langt den stærkeste, men kunde dog ikke faa Bugt med sin olieglatte, slangesmidige Modstander, der idelig smuttede ham ud af Hænderne og forvirrede ham ved sine lynsnare, heftige Anfald. Tilsidst bukkede virkelig Subrius Flavius under for sin behændige Modstander. Kampens Udfald hilstes med Bifaldsklap af de Tilstedeværende: Digteren Camillus Carbo og de to unge Adelsmænd, Natalis og Lepidus. De to Sportsmænd tog et Bad og iførte sig deres Klæder, hvorpaa Mancius bød sine Gæster ind til Frokostbordet.

De begav sig ind i en af Havestuerne: »Der er en, der har tabt sin Pung,« sagde Silvanus og pegede mod Gulvet. De andre lo. Mancius havde nemlig i Følge et drilagtigt Lune ladet en Del Guldmonter indfatte i Gulvets Mosaik. Man satte sig til Bords, og Samtalen blev snart livlig. Det undrede højlig Silvanus, at den slet ikke strejfede Agrippinas Mord, men kun beskæftigede sig med fuldkommen ligegyldige, sceniske Tvistemaal.

»I skulde set Iturius som Ødipus i Gaar — aldeles fortrinligt,« udbrød Lepidus.

»Saa sætter jeg mere Pris paa ham som den korsfæstede i Pilatus' Stykke. Skrigene, de sære Trækninger i Legemet, den sagte fortvivlede Hulken — alt er gengivet med aldeles uforlignelig Kunst,« sagde Natalis.

»Effekt!« forsikrede Lepidus.

Silvanus var nu klar over, at Mancius og hans Gæster intet kendte til Agrippinas Skæbne, og han bragte derfor Sagen paa Bane som et løseligt Rygte, han havde opsnappet undervejs.

»Ja, der blev talt en Del om det i Gaar,« bemærkede Mancius.

»Det skal være Nero, der har ladet hende dræbe,« sagde Silvanus stødt.

»Om saa var?«

»Hun var dog hans Moder, havde hun saa begaaet nok saa mange Forbrydelser; og hendes Forbrydelser var jo dog begaaede for at bringe ham til Magten.«

»Jeg kan ikke tjene dig i at slutte mig til de af dig fremsatte Anskuelser. Var hun en stor Forbryderske, der fortjente Døden, saa var Nero som Statens Overhoved den nærmeste til at berede hende den. At hun var Moder og han Søn, spiller aldeles ingen Rolle; vi lever heldigvis ikke i de oprindelige, dunkle Følelsers, men i den rene Fornufts Tidsalder. Ganske vist

var det lidt nonchalant saadan midt om Natten at lade hende hugge ned —«

Subrius Flavus, der var korthalset og hidsig, havde siddet med tykt svulmende Aarer paa Hals og Pande. Nu busede han ud:

»Nero burde slaas ned som en skabet Hund.«

»Husk dog paa din korte Hals,« sagde Mancius.

Flavus blegnede; han tænkte paa, at den kunde blive endnu kortere.

»I og for sig er Nero saamænd meget skikkelig, naar man blot ikke gør ham bange eller saarer hans Forfængelighed,« beroligede Natalis.

For at lede Samtalen ind i en anden Retning spurgte Mancius, om Silvanus agtede at træde ind i Armeen, eller om han vilde gaa Embedsvejen. Hvortil Silvanus svarede: at han endnu ikke havde truffet nogen Bestemmelse; han vilde først raadføre sig med sin Slægtning Ostorius Scapula.

»Hvem skulde have Lyst til at gaa Embedsvejen, nu da der ikke er mere tilbage af Embederne end Titlen, nu da selve Senatet kun er et Skærmbær for den kejserlige Enevælde,« sagde Camillus Carbo.

»Det er for Resten et smukt Aktstykke, Seneca har sendt Senatet,« sagde Lepidus.

»Ja han generer sig ikke, den gamle Hykler,« bemærkede Flavus.

»Det gør da Senatet heller ikke for den Sags Skyld. Det har allerede dekretet Takkefester til Guderne i Anledning af Neros underbare Frelse, og det har indført Agrippinas Fødselsdag blandt de ulykkevarslende Dage.«

»Hvor kan det ellers være, at du saa snart vendte tilbage fra Bajæ?«

»Golfen begynder at kede mig.«

»Der gaar Rygter,« indskød Natalis, »at en vis højtstaaende Dame netop paa samme Tid vendte tilbage til Rom.«

»Skulde man tro alt, hvad man hører —«

Maaltidet var nu til Ende; Mancius rejste sig og udbragte en Skaal for Nero:

»Maatte Guderne unde vor dyrebare Kejser et langt Liv; ti ved ham er vor Lykke blevet større end nogen Sinde før. Enhver Nydelse — selv dette Glas Vin — smager os dobbelt; ti vi ved aldrig, om det er den sidste.«

Gardeobersten flyttede paa sig; han holdt ikke af at mindes om, at hans uforsigtige Ytring kunde blive skæbnesvanger for hele Selskabet.

Værten foreslog nu, de skulde adsprede sig et Par Timers Tid i Biblioteket, derpaa køre en Tur ud ad den appiske Vej og saa vende tilbage

og spise til Middag. Camillus Carbo undslog sig; hans Hustru ventede ham. Ligeledes Lepidus:

»Min »Lesbia« venter mig.«

»Kan hun ikke undvære dig for en Gangs Skyld?« spurgte Mancius.

»Umuligt!« sagde Lepidus og fremlagde følgende Epistel for at dokumentere Umuligheden:

Vredes ikke paa mig, fordi jeg lod dig forgæves banke paa min Dør i Aftes. Jeg gjorde det jo kun, fordi jeg bluedes ved at vise mig altfor hengiven, fordi jeg var taabelig nok til at tro, jeg kunde dølge min altfor inderlige Kærlighed til dig.

Og om du end vredes, saa straf mig ikke.

Din »Lesbia«.

»Du lykkelige!« sagde Subrius Flavus.

»Som endnu gider,« tilføjede Mancius.

Da Tiden kom, kørte de øvrige ud ad den appiske Vej, som helt havde skiftet Udseende siden om Morgenens. Mancius styrede selv det fyrige Tospand ind mellem det Mylder af Ekvipager, der nu i Promenadetiden jog hen ad Vejen. En meget elegant Dame kørte forbi i en Vogn af Ibentræ, der var rigt foriret med Sølv og Elfenben. Foran Vognen sprang to snehvide,

andalusiske Hingste behængte med fine, perlebesatte Silkedækkener. Mancius hilste.

»Hvem var det?« spurgte Silvanus.

»Epicharis.«

»En meget fejret Hetære,« oplyste Natalis.

»Jeg gad vide, hvad hendes Hingste har kostet,« sagde Flavus. »Dem gad jeg nok faa Fingre i, for Resten heller i hende selv.«

»Det kan vel ikke være saa vanskeligt,« mente Silvanus.

»Du tager fejl,« forklarede Natalis, »for at nærme sig hende maa man besidde fremragende Egenskaber: meget Guld, poetisk Begavelse, et anset Navn etc.«

Flavus indvendte:

»Man kan sige om Epicharis, hvad man vil, hun har altid været en god Pige. For hende har Pengene aldrig spillet nogen synderlig Rolle.«

»Nu da hun har skrabt en større Formue sammen, kan hun sagtens være nobel.«

»Det er lige meget: Penge har aldrig været Hovedsagen for hende.«

»Se der!« varskoede Mancius.

De hilste dybt paa to ældre Herrer, der kørte forbi.

»Det undrer mig, at én Vogn kan rumme to saa store Mænd som Vestinus og Piso,« sagde Mancius.

»Piso — er det ikke ham, der spiller Tragedie,« sagde Obersten.

»Vestinus — er det ikke ham, der skriger: Frihed, naar man trykker ham paa Maven,« spottede Natalis.

»Der ligger Ostorius Scapulas Landsted,« Mancius pegede med Pisken.

»Hvor er Cajus henne?« spurgte Silvanus.

»Ostorius har jaget sin Søn i Landflygtighed.«

»Hvorfor?«

»Det ved ingen. Man siger, han lever paa Sardinien som Røverhøvding.«

»Der kører Pedianus Secundus' Hustru, Sempromia,« sagde Flavus.

»Paa egen Haand! hvor det ligner hende.«

»Er det ikke Iturius, hun har faaet med i Vognen?«

»Hvor han ser hoven ud,« raabte Mancius; »jeg tror, jeg køber ham.«

»Det vil blive dig vanskeligt,« mente Natalis.

»Der skal herske den inderligste Forstaaelse mellem ham og Fruen.«

»Saa maa jeg da netop kunne faa ham for godt Køb; ti i saa Fald vil hun vel næppe give sig Udseende af at sætte synderlig Pris paa ham.«

»Vi faar se.«

»For Resten kan vi lære ikke saa lidt af Gøglerne, eftersom Hykleri og Forstillelse er blevet vor eneste Tilflugt siden Enevældens Indførelse. Jeg køber ham.«

De var kommet et godt Stykke ud ad Vejen og vendte nu hjemad. Færdselen var overmaade stærk; to tætte, lange Vognrækker passerede hinanden, uden at det var muligt at knibe sig forbi. Kørselen blev derfor langsommere og jævner; og der vexledes muntre Tilraab og Hilsener fra Vogn til Vogn.

Men paa de brede Fortove langs Siderne af Vejen gik Fattigfolk og Tiggere og beundrede det straalende Optog. De fleste af Tiggerne var Krøblinge; en manglede Arme eller Ben, en anden var øjenløs o. s. v. Junius Silvanus udtalte sin Forundring derover.

»Kulturen stiger trods alle Moralisternes Ulykkesspaadomme«, sagde Natalis: »Vore Forfædre lod sig ganske troskyldigt prelle af Tiggere, der daskede rundt med et Skillingsmaleri paa Brystet og ledsagede Billedet med en gruopvækkende Forklaring om det »Skibbrud«, de havde lidt, og den betydelige Formue, de ved samme Lejlighed havde tilsat. Vi forlanger noget mere for Pengene — mindst en forkrøblet Arm eller en Klumpfod — før vor Medlidenhed vækkes.«

»Det kunde da tænkes, at en velfør Mand nedsank i Fattigdom,« mente Silvanus.

»Saa har han jo den Udvej at hugge Haanden af sig.«

»Han maatte være gal.«

»Jeg kendte en, som gjorde det, og han sultede endda ihjel. Men han kunde nu ogsaa gerne have været saa begavet at lade Haanden dingle ved; det havde gjort sig bedre.«

»Chryseis«, mumlede Flavus og blev rød i Hovedet.

»Den smukke Danserinde er nok ude at køre med sin Onkel,« spøjte Natalis. »Han maa ellers være meget velhavende, siden han har Raad til at vise sig med hvide, ærværdige Lokker og et saa uappetitlig forædt Udseende. Du skulde for øvrigt ikke holde dig for god til at bruge Sminke, det har jeg tit sagt. Man kan se, naar du skifter Kulør.«

II.

Da Junius Silvanus' Tjener, Acer, havde besørget det ham paalagte Hverv, saa' han sig om i Staden og besøgte henad Aften sin Broder, Broncestøberen Pulcher. Han maatte kravle mange Stiger til Vejrs, før han naaede hans tarvelige Toværelses Lejlighed. Pulcher var netop kommen hjem og sad ved Grødfadet. De to Brødre omfavnede og kyssede hinanden, og Pulcher bød Tullia, Konen, at sætte frem, hvad Huset formaaede, hvilket siden viste sig at være stegt Flæsk og sur Landvin.

»Og hvordan har du saa haft det i Africa?«

»Jeg klager ikke — og du?«

»Slid og Slæb.«

»Ja, der er ikke stor Stads ved at være romersk Borger nu.«

»Det skal du have Ret i; de Store rumsterer med os, som de finder for godt. Enhver af

dem skraber saa meget til sig, som han orker, og lader sig ikke stanse af nogen Forbrydelse eller Gemenhed.«

»Nero giver dem et godt Exempel.«

»Det er, som om denne Dreng satte en Ære i at overgaa alle i Skændsel.«

»Hvorledes skal han naa højere, nu da han har slaaet sin Moder ihjel?«

»Han vil næppe helme, saa længe der endnu er en menneskelig eller guddommelig Lov, som han ikke har besudlet.«

»Han er dog vist en større Forbryder, end hun var.«

»Ja, det ser jo ud, som om den lastværdigste altid skulde vinde den største Lykke. Man skulde tro, at Guderne var døde af Ælde eller ingen Magt havde, skønt der stadig kommer flere og flere af dem. Selv Claudius, den gamle Tosse, slap ikke for at blive udnævnt til Gud, da man først havde slaaet ham ihjel. Nero holdt Ligtalen og priste hans guddommelige Indsigt, der uvilkaarligt medførte Forestillingen om en menneskebleven Gud. Da han var kommet saa langt, brast han i Skoggerlatter og hele Forsamlingen med ham. Men Claudius er dog Gud.«

»Nero maa dog ikke være saa dum.«

»Langtfra dum, men han bliver det nok, saa meget som han giver sig af med Kvinder.«

»Man siger, at han endog har friet til sin Mo'r.«

»Eller hun til ham; men begge Dele er vist Løgn. Man kan sige om Agrippina det onde, man vil; hun døde dog tappert; hun tog mod Stødet uden at kny.«

Nu blandede Tullia sig i Samtalen:

»Jeg tror nu ikke, Nero er saa slem; det er hans Elskerinde Poppæa, der skynder ham til alskens Forbrydelser for rigtig at faa ham i sin Magt.«

»Octavia har vist ingen Indflydelse paa ham.«

»Nej, hun ønsker vist tit, hun var alt andet end Kejserinde.«

»Den Stakkel! man siger, at Nero slet ikke giver sig af med hende.«

»Det er vel snarere hende, der viser sig kold og ligegyldig overfor sin Broders Morder.«

»Hør, hvor er jer lille Octavia henne?«

»Hun maa være her paa Øjeblikket. For Resten er hun ikke lille længer; hun er stor og stærk, snart 12 Aar gammel.«

»Snart giftefærdig — se! se!«

»Hun har allerede fundet sig en Ven.«

»En rask Pige!«

»Sin Moder op ad Dage, lidt løs paa Traaden — —«

»Hør nu Pulcher!«

»Naa, naa, Madam, nu er vi jo blevet gamle og fornuftige begge to.«

»Hvem er han?«

»Han er Slave hos Pedianus Secundus. Han er Græker og gaar under Navnet »Sofocles«, fordi hans Herre har ladet ham lære denne Digter udenad, for at forsyne ham med Citater, saa han kan prale med sin græske Dannelse, hvilket jo nu er højeste Mode.«

»Han er Græker.«

»Jeg saa heller, han havde været Romer, men Octavia er nu saa forgabet i ham, saa der er ingen Ende paa det. Han er ogsaa et meget flinkt Menneske; han har lagt sig saa meget op, at han kan købe sig fri om et Par Maaneder. Pedianus Secundus har givet sit Løfte.«

»Hvis han holder det.«

»Det gør han vel nok, skønt han ellers er en upaalidelig Herre.«

»En gærrig Rad!«

»Ja, du kender ham vel. Han har jo store Godser syd for Albanerbjærget.«

»Om jeg kender ham!

Hans Landslaver har det værre end Dyr. Om Dagen maa de i Lænker arbejde 12—14 Timer i stegende Solhede; om Natten staves de sammen i en underjordisk Fold, hvor der hverken er Lys eller Luft.«

»Mænd og Kvinder sammen?«

»Ja, som Dyr. Og deres Føde bestaar af spiret Korn, halv raadne Oliven, og kommer det højt, af selvdøde Kreaturer.«

»Det er ikke fristende, og dog ønsker man til Tider, at man var Slave. Saa døde man da ikke af Sult i sin Alderdom.«

»Saa galt er det vel ikke. Men jeg skal villig indrømme, at en fri Mand uden Penge ikke taxeres højt i vore Dage. Pedianus Secundus er ikke næn overfor sine Slaver, de lever sjælden mer end en halv Snes Aar, men han behandler dem dog bedre end frie Mænd; ti til det sundhedsfarlige Arbejde i Sumpene benytter han kun frie Daglejere.«

I det samme kom Octavia ind ad Døren. Hun saa forbavset paa den Fremmede.

»Ja, det er din Onkel.

Hvor har du ellers føjtet om saa længe? Indkøb — ikke sandt?«

Hun nikkede ivrigt.

»Hvor køn du er bleven, saa blød og buttet.«

»Der kan du selv høre, Fa'r«, sagde hun rødmende af Glæde og smuttede ud i Køkkenet til sin Moder.

»Ja, havde jeg ikke de to, kunde jeg mange Gange fristes til at gaa paa Hovedet i Tiberen.«

»Saa galt er det vel ikke.«

»Vi faar jo intet for vort Arbejde. Hvorledes skal vi kunne staa os i Konkurrencen med Kapitalisternes Slavehorder?«

»Men Kornuddelingerne!«

»Jo Tak, saa skal man rende paa Kontoret, legitimere sig som romersk Borger og helst smøre baade her og der. Desuden holder jeg ikke af det. De skulde betale vort Arbejde eller give os Jord som i Gracchernes Dage, saa vi selv kunde erhverve Udkommet. Nu uddeler de Korn som en Almisse og forvandler hele Folket til en Bande Tiggere. Har vi maaske ikke selv været med til at erobre Jorden, hvorfor deler man den saa ikke ud mellem os?«

»Det sker næppe. — Men lad nu Sorgerne sove for en Dag.«

»Ja, ja. Fortæl mig saa lidt, om hvordan du har det. Er du fornøjet med din Herre, og hvordan er han ellers?«

»Han er »ædel.«

»Saadan højtravende?«

»Stræng men retfærdig — og meget uerfaren foreløbig. Han har jo levet fjernt fra Byen, dyrket Jorden og læst i gamle Bøger. Han vil nok faa en Del at lære, inden han slipper ud af Rom. I øvrigt er han god at komme til Rette med, let at snyde, hvad der dog ikke er Umagen værd, da han er meget gavmild.«

De to Kvinder kom imidlertid ind og dækkede Bord.

»Ser vi ikke »Sofocles« i Aften?»

»Hvor kan jeg vide det, Fa'r?»

»Hm! — Du maa ellers tro, han er en snu Fyr; han staar sig godt med Intendanten, han faar ofte Lov at slippe ud, lidt for ofte, synes jeg næsten.«

»Aa Fa'r«, sagde Octavia og kyssede ham.

»Ingen Kælerier. Du husker, hvad jeg har sagt: Hver Ting til sin Tid — og det er min ramme Mening. Du maa ikke glemme, at han er ufri. Hvis det en Dag behager hans stormægtige Herre at gaa fra sit Løfte, saa kan han gøre det; en Slave skylder man ikke noget.«

Lidt senere hen paa Aftenen kom »Sofocles«, men han havde ikke Tid at tøve, han skulde være hjemme om et Øjeblik, men Octavia kunde vel nok følge ham en Smule paa Vej.

»Bliv nu ikke for længe borte«, sagde Pulcher.

»Nej, jeg kommer strax, strax igen«, stammede Octavia.

III.

Ostorius Scapulas prægtige Palads laa i det fornemme Kvarter paa Coelius-Højen, et kort Stykke Vej inden for den appiske Port. Det var bygget af fint poleret sort, rød- og grønflammet Granit. Lige overfor Indgangen stod en forgylt Rytterstatue af Slægtens Grundlægger, Qvintus Ostorius Scapula, der for over 500 Aar siden med et talrigt Følge var indvandret fra Sabinerlandet og havde grundet den mægtige Familie, blandt hvis Aner man talte 15 Consuler og 5 Feltherrer, der havde opnaaet den store, 4, der havde opnaaet den lille Triumf.

Familiens nuværende Overhoved havde indehaft de vigtigste Statsembeder, men levede nu udelukkende for at administrere sine store Jordegodser i det sydlige Italien. Foruden Paladset i Byen og Landstedet ved den appiske Vej ejede han talrige Villaer rundt om i Italien, saaledes

en i Albanerbjærget, en anden ved den neapolitanske Golf i Nærheden af Bajæ, en ved Comosøen og saa fremdeles. Dog opholdt han sig mest i Rom; ti selv om han ikke tog aktiv Del i Døgnet's Begivenheder, saa klæbede hans utrolige Videbegær ham dog fast til Begivenhedernes Centrum. Han førte et stort Hus, alene hans Byslaver udgjorde mellem 4 og 5 Hundrede Mennesker, og hans Landslaver maatte tælles i Tusinder.

Der gik sære Rygter om ham. Han bærede ikke nogen med sin Fortrolighed; derfor tog man Fantasien til Hjælp og udlagde hans Handlinger, som man fandt for godt.

Han var gift, for anden Gang, med den unge smukke Julia. Cajus, Sønnen af første Ægteskab, havde han jaget i Landflygtighed. Det var Julias Skyld — sagde man. Hun havde været ham utro; derover var han blevet ondsindet og mistænksom; hans Mistanke havde udvidet sig til at omfatte alle, endogsaa hans afdøde Hustru, der havde været Dyden og Ærbarheden i egen Person; derfor havde han ikke følt sig sikker paa at være Fader til hendes Søn, derfor havde han jaget ham i Landflygtighed. Der gaves imidlertid ogsaa andre Forklaringer paa hans Handlemaade. Mange mente saaledes, at han blot havde villet sikre sig Barnløshedens Velsignelse;

han vilde se sig omringet af Testamentjægere, han var klog nok baade til at udnytte dem og til at holde dem for Nar. Hvilken Grund man nu end antog til Landsforvisningen, saa geraadede den ikke Ostorius Scapula til Ære.

Overfor den troløse Julia havde han ingen Forholdsregler truffet; hans Sanser var for indtagne i hendes smukke Legeme, til at han vilde udvirke en let opnaaelig Skilsmisse. Derimod havde han handlet ilde med sine begunstigede Rivaler. Den tykke Signetring, han bar paa højre Haands Langfinger, var — sagde man — hul indvendig og kunde fyldes med Gift, der atter lod sig trykke ud gennem en fin Spids paa Ringens Underside. Ved gentagne hjertelige Haandtryk havde han da sendt flere end en Medbejler i Døden. Selv havde han beskyttet sig mod lignende Fare ved Nydelsen af alle Slags Gifte i smaa Doser. Efterhaanden var han imidlertid blevet kold og ligegyldig overfor sin Hustrus Yndigheder og lod hende nu ganske skøtte sig selv.

Hvad hans politiske Meninger angaar, havde man intet at holde sig til. Han aabnede sjælden sin Mund i Senatet, og naar han stemte, fulgte han Flertallet. Man ansaa ham ikke for en Beundrer af Nero. Men da en af hans Slægtinge blev anklaget, dømt og henrettet for at have

skrevet Smædedigte om Kejseren, ilede han dog skyndsomst til denne og takkede ham ydmygt, fordi han lig en anden Herkules atter havde befriet Jorden for et af dens Uhyrer.

Hvis der var Spot skjult i den overdrevne Hyldest, saa mærkede Verdens Herre det i hvert Fald ikke.

Hvad der maaske mest forvirrede Folk i deres Omdømme om Ostorius Scapula, var den Omstændighed, at han syntes saa forskellig, at han i det Hele taget ikke lod sig henhøre under nogen bestemt Kategori. Han kunde svire og feste med den letsindige Ungdom, han kunde drøfte de alvorligste Emner med Statsmænd og Feltherrer, han kunde lege med Børn. Hvorom alting er, man havde megen Respekt for Ostorius, enten det nu hovedsagelig skyldtes hans store Rigdom eller hans til Tider ret hvasse Tunge.

Til denne Mand begav Junius Silvanus sig anden Dags Morgen efter sin Ankomst til Staden. Klokken var 8, da han traadte ind i den rummelige Audienssal. Clienternes Sværm var allerede borte, og Ostorius Scapula havde trukket sig tilbage til sit Kontor. Alligevel var en stor Mængde Mennesker tilstede: Venner og Bekendte, der ønskede at hilse paa Husets Herre; forarmede Riddere og Senatorer, der kom for at bede den mægtige Mand om Bistand. De fik Foretræde en

for en. Det varede derfor en god Stund, inden Turen kom til Silvanus. Han benyttede Lejligheden til at tage Salen i Øjesyn. Dens tavlede Loft bares af to Rækker doriske Søjler af hvidt Marmor; Vægge og Gulv var beklædte med Marmorplader, hvis dunkle Hvide gennemfuredes af grønne og violette Aarer. Salen var opfyldt af lave Divaner langs Væggene, af Palmer og andre storbladede Planter, samt af en Mængde Buster og Statuer.

I Baggrunden tronedes en Kolossalstatue af Nero som Solguden, Apollo. Ansigtet frembød ikke ringe Interesse. Det var øjensynligt, at Billedhuggeren havde arbejdet efter de bedste græske Mønstre, men Resultatet var blevet kummerligt nok: det Dobbeltudtryk af Betagethed og betagende Magt, som findes hos den forelskede, sejrbevidste Yngling, og som saa tit er forevigt i den græske Kunsts Fremstillinger af Apollo, var ogsaa søgt gengivet her — men saa ægte romersk, barbarisk, naivt. De to Udtryk havde ikke indgaaet en stemningvækkende Forbindelse; tværtimod: det ene var henvist til Overansigtet, det andet til Underansigtet; og saa var det endda blevet helt andre Udtryk: Frimodigheden var blevet aabenlys Brutalitet, som kundgjordes af det truende Blik og den barsk sammentrukne Pande; Betagetheden var blevet Sløvhed og Slap-

hed, som fremtraadte i den hjælpeløst nedhængende Hage.

Ved Neros højre Side stod en Buste af August, ved hans venstre en Buste af Tiberius. Her havde Kunstneren ladet al græsk Idealisme fare; til Gengæld var Busterne udførte med stort teknisk Mesterskab. Augustus' formsskønne, fint spotske og kattelumske Ansigt var ypperligt gengivet; det samme gjaldt om Tibers aristokratiske, af mistænksom Kløgt lysende Træk.

Langs Salens Sidevægge stod andre Buster, navnlig af fortjente Mænd indenfor Familien Ostorius Scapula.

Endelig kom en af Slaverne og førte Silvanus ind i Magnatens Kontor eller Arbejdsværelse. Han modtoges yderst høfligt, med mange Forespørgsler til Befindendet etc. Hvorpaa Ostorius forhørte sig, om han havde i Sinde at fortsætte Familiens Traditioner og indtræde i Armeen. Hertil svarede Silvanus, at det foreløbig var Genstand for hans Overvejelse.

»Du skulde tage Tjeneste ved Hoffet.«

»Jeg troede ikke, frie Mænd søgte den Slags Hverv, saa længe der er Slaver til.«

»Det kommer nok. Nero tænker virkelig paa at benytte frie Mænd til at forvalte Financerne og besørge de udenrigske Anliggender. Og man maa følge med Tiden.«

»Hvis han har Brug for romerske Borgere til den Slags Stillinger, saa bliver jeg i al Fald ikke en af dem.«

»Naa ikke. — Ja, du har vel hørt, at Enke-kejserinden er død?«

»Ja.«

»Et stort Held for Staten; hun var en meget herskesyg og intrigant Kvinde.«

»Det var hun vel.«

»Du maa hilse paa Fru Julia nu med det samme. Nu vil jeg lige gaa over og se, om hun allerede er tilgængelig.«

Ostorius Scapula meddelte sin Hustru, at en fjern Slægtning fra Albanerbjærgen ønskede at hilse paa hende.

»Hvad Mand er han?«

»En glødende Republikaner af strænge, gammeltdags Sæder, rimeligvis en anden Cato, der er kommet ind for at reformere Staten. Og saa bruger han ikke Parfume.«

»Bruger han ikke Parfume!

Naa, lad ham kun komme ind alligevel.«

Silvanus blev nu indladt og Ostorius fjernede sig. Efter en Del indledende Fraser ytrede Fru Julia:

»Ja, De har vel hørt den skrækkelige Ulykke, der er tilstødt vor Kejser? Guderne give ham Styrke til at bære den.«

Skønt Silvanus kun havde opholdt sig kort Tid i Hovedstaden, var det allerede gaaet slemt ud over hans Illusioner. Denne fuldstændige Venden op og ned paa alle Begreber kunde han dog ikke staa for, og han busede ud:

»Selv om Agrippina var en stor Forbryderske, var hun dog hans Moder og havde begaaet sine fleste Forbrydelser for hans Skyld — —«

Han gik istaa, overfaldet af klam Ligegyldighed: Hvorfor skulde han tale, disse Mennesker følte og tænkte aabenbart helt anderledes end han.

»Bliv ved! bliv ved!« ivrede Fru Julia.

Maaske vinder min Tale dog Genklang i hendes Hjerte, tænkte han. Men Eftersætningen lød:

»Det var aldeles fortrinligt; Skuespilleren Iturius udslynger ikke sine Repliker med mere glødende Pathos.«

Silvanus skælvede af Raseri. Han havde endnu aldrig lidt saa forsmædelig en Forhaanelse som at blive sammenlignet med en Gøgler, en Deklamator. Men her stod han overfor en Kvinde; han maatte underkue sin Vrede.

Han saa' paa Fru Julia og forbavsedes; ti hendes Udseende tydede paa Betagelse, Beundring. Det gik over hans Forstand.

»Det er kedeligt, at jeg har saa store Evner paa det Punkt, da jeg næppe nogen Sinde gør Brug af dem.«

»I Selskabslivet viser dog mange deres Færdighed. Saa vidt jeg ved, lægges det dem ikke til Last.«

»Selv Nero gaar nok i Spidsen paa Kunstens Omraade.«

»De maa da indrømme, at han er en stor Skuespiller. Kunde De maaske hyklet den inderligste Kærlighed til Deres Moder, omfavnet og kysset hende, i det Øjeblik, De sendte hende i Døden?«

»Jeg!«

»Der ser De selv,« sagde Fru Julia smilende. »Men De behøver ikke lade saa fortørnet; det var kun en Hypothese.«

Fru Julia gik nu over til andre Emner, og han tog Afsked snart efter. Før han forlod Huset, fik han Indbydelse til Middag Kl. 5. Hvis han vilde være meget elskværdig og komme Kl. 4, saa vilde han faa Lejlighed til at høre Digteren Camillus Carbo læse sit sidste Arbejde op.

De romerske Stormænd var tit Venner af Litteraturen, optraadte som Mæcener eller endnu hyppigere som Dilettanter. Netop paa denne Tid var det meget almindeligt med saadanne Oplæsninger. Man benyttede Bibliothekerne eller særligt indrettede Læsesale dertil.

Junius Silvanus vilde gerne høre Camillus Carbos Oplæsning. Han indfandt sig derfor paa

Slaget 4 og blev ført ind i en rummelig Sal. Blandt de tilstedeværende bemærkede han: Mancius, Lepidus, samt Vestinus og Piso. Camillus Carbo traadte frem paa en med Pult forsynet Forhøjning og henvendte sig til Publikum:

»Mine Herrer! — Da jeg ser, at flere af de tilstedeværende er fra Provinsen, vil det maaske være mig tilladt at forudskikke et Par Bemærkninger om Mucius Scævola, Helten i mit lille Drama. Der fortælles da, at Romerne havde megen Modgang i Krigene med Etruskerkongen Porsenna. Han overvandt dem i flere Feltslag og lagde sig tilsidst udenfor Roms Mure med en anselig Hær. Stillingen i Byen blev Dag for Dag mere uudholdelig. Der fattedes baade Levnetsmidler, Vaaben og fremfor alt Mandskab. Selv de bedste mistvivlede om et heldigt Udfald af Kampen. Da var det, at Mucius besluttede at frelse sit faretruede Fædreland. Alene begav han sig til Fjendernes Lejr, udgav sig for Desertør og fik Adgang til det kongelige Telt. Men han kendte ikke Kongen og dræbte af Vanvare hans Skriver, fordi denne var pynteligst klædt. Kongen lod ham gribe, truede ham med de frygteligste Pinsler, hvis han ikke gav de nøjagtigste Oplysninger om Byens Forsvarstilstand, Krigernes Antal o. s. v. Da sagde Mucius: »Dine Trusler skræmmer mig ikke«; og for at vise Sandheden af sine

Ord stak han Haanden ind i en flammende Alterild og lod den fortære af Luerne uden at fortrække en Mine. Kongen beundrede en saadan Fasthed og gav ham Tilladelse til at vende tilbage til Rom. Mucius takkede ham og sagde: »Da du har vist dig højmodig mod mig, vil jeg ogsaa gøre Gengæld: Vid da, at 600 Romere har sammensvoret sig mod dit Liv. Mig traf Loddet først; men jeg er ikke den eneste.« Da blev Kongen forfærdet, ophævede Belejringen og drog bort. Men til Minde om sin Daad fik Mucius Tilnavnet Kejthaand, og til Belønning fik han et Stykke Jord af sine taknemmelige Medborgere.

Jeg har prøvet at sætte mig ind i hvad der kan være gaaet forud for hin heltemodige Opofrelse. Hvor vidt det er lykkedes mig, faar De, mine Herrer, gunstigst afgøre.

Efter denne Redegørelse gik Camillus Carbo over til Oplæsningen af sin dramatiske Skitse:

GUDERNES MISUNDELSE.

(Scenen forestiller et Værelse i Mucius' Hus. Ved Tæppets Opgang er Mucius og hans Hustru, Porcia, tilstede; senere deres to Venner: Marcus og Epirus).

PORCIA.

Kan du huske i Dag for et Aar siden —

vor Bryllupsdag. Da var vor Lykke ung og straalende.

MUCIUS.

Hvad er Menneskelykke? I Dag i Blomst, i Morgen spredt for alle Vinde.

PORCIA.

Da følte jeg mig gladere og rigere end selve Guderne, og sagde: de maatte gjerne beholde deres Himmel, naar jeg blot maatte nyde Jordens Lykke. Disse trodsige Ord maa jeg bittert angre, nu da Ulykken er kommet over os alle.

MUCIUS.

Tro ikke, at de udødelige Guder med skadefro Ondskab hævner sig paa en Smule menneskeligt Overmod.

PORCIA.

Man siger dog, at de ser paa Menneskets for dem selv uopnaaelige Glæder med lønlig Avind og styrter det i Ulykke, naar det mindst aner det.

MUCIUS.

Næppe misunder Guderne os vor Lykke, der omsluttet af saa kort et Spand af Tid.

PORCIA.

Ser man da ikke tit Mennesker styrte fra Lykkens højeste Tinde ned i den dybeste Elen-
dighed?

MUCIUS.

Kan være at Guderne straffer dem for en
eller anden lønlig Forbrydelse.

PORCIA.

Den skyldfri lider sikkert ogsaa ofte.

Se nu: hele Staden trues af forsmædelig
Undergang, — har vi da alle forbrudt os, siden
vi alle skal straffes?

MUCIUS.

Maaske!

PORCIA.

Og du?

Har du nogen Sinde vist en Trængende fra
din Dør? Har du ikke været trofast og offer-
villig i Venskab? Har du ikke bragt Guderne
de skyldige Ofre?

MUCIUS.

Du taler om mig!

Er nogen skyldfri, naar Fædrelandet er ned-
sunket i Nød og Vanhæder — er vi ikke alle
delagtige i dets Fremgang, skyldige i dets Van-
held?

PORCIA.

Har ikke du gjort din Pligt? Sætter du ikke dagligt Livet i Vove paa Voldene?

MUCIUS.

Og endda har jeg maaske ikke gjort nok. Den, Guderne giver meget, ham kræver de ogsaa meget af.

Tro ikke, at de misunder os vor flygtige Lykke! — tværtimod: de glæder sig over den, som de selv har forundt os den. Men glemmer nogen i sin Lykkes Overmod at bringe Taknemmelighedens Offer til deres Alter, da opflammes de af retfærdig Harme og fratager ham alt det, som kun var givet ham, for at han skulde gøre værdig Brug deraf.

Og denne hellige Vrede kalder Mennesket i blind Egenkærlighed: Gudernes Misundelse.

PORCIA.

Havde du end aldrig saa mange Gange Ret, saa truer Undergangen os nu alle, onde som gode.

MUCIUS.

Just derfor har jeg stævnet mine Venner herhid. Endnu har vi maaske ikke gjort vor fulde Skyldighed mod Fædrelandet, endnu lader Faren sig maaske afvende.

PORCIA.

Jeg frygter, min Ven, at du har et eller andet for, der er lige saa selvopofrende som umuligt at gennemføre.

MUCIUS.

Du skal ret nu faa at høre. Der kommer vore Venner.

(Marcus og Epirus træder ind.)

MUCIUS.

Velkommen! —

Og hvad nyt?

MARCUS.

Fjenden har gennembrudt Muren mod Nord.

EPIRUS.

Snart vil han storme.

MARCUS.

Og hvorledes skal vi kunne modstaa ham, udmattede af Hunger og Strabadser?

EPIRUS.

Vore Tropper vil fly.

MARCUS.

De vil kaste sig paa Knæ og anraabe Sejrherren om Naade.

EPIRUS.

Vore Kvinder vil blive voldtagne.

MARCUS.

Vor Ejendom røvet.

EPIRUS.

Vi selv slæbte bort som Trælle.

MARCUS.

Eller huggede ned for Fode, at vi ingen Sinde skal volde Sejrherren Ufærd.

MUCIUS.

Saa var det vel paa Tide at lægge Raad op om, hvad der kan gøres for at afværge saa mange Ulykker.

MARCUS.

Og hvad kan gøres, som ikke allerede er gjort?

MUCIUS.

Det er netop derfor, jeg har bedet eder komme. En Plan har længe gæret i min Hjerne;

jeg vil nu fremstille den for jer haabende paa jer Bistand.

Som det er vitterligt for alle, har vi fler end en Gang mødt frem mod Etruskerne, og det har ikke været os, der har trukket det korteste Straa. Naar det denne Gang er gaaet os uheldig, er Grunden fornemmelig den, at der i Spidsen for vore Fjender staar en saa klog og duelig Hærfører som Kong Porsenna. Kunde vi derfor rydde ham af Vejen, da var Slaget sikkert mere end halvt vundet for os —

MARCUS.

Ryddede ham af Vejen — umuligt!

MUCIUS.

Dog vel et Forsøg værd.

Lad os nu love hinanden: at den af os, Loddet først træffer, forklædt sniger sig ind i den fjendtlige Lejr og om muligt dræber Kongen. Skulde han ikke have Lykken med sig, er der endnu to Liv at vove.

MARCUS.

Det vilde være den visse Død.

MUCIUS.

Vil I da heller bøje Nakken under en Konges Aag — I og jere Børn?

EPIRUS.

Var der endda Haab om at naa Maalet, da kunde man vel give sit Liv — men saadan slænge det bort.

MUCIUS.

Haabet er vel kun ringe. Men saa er det dog bedre at dø end siden at blive gjort til Træl eller hugget ned i Roms Gader. Vi maa ikke glemme, at vor Redning beror paa vort Mod til at vove alt. Hvis vi derimod kun gør vor Pligt som hidtil og klamrer os fast til Haabet om en eller anden vidunderlig Hændelse, der skal redde os, da vil Nederlaget sikkert falde i vor Lod. Alle Dage har det været saa: at Farens Yderlighed alene lod sig afvende ved en tilsvarende Yderliggaaen i Mod og Dumdristighed.

MARCUS.

Vi kan jo tale om det.

Lad os høre vore Venners Mening. Maaske vil et stort Antal slutte sig til Planen, i saa Fald — —

MUCIUS.

— blev Faren mindre for den enkelte. Nej, I skal ikke omtale mit Forslag for nogen. Naar I svinger, har jeg ingen Tillid til andre.

EPIRUS.

Ingen uden du har endnu beskyldt os for
at svigte vort Fædreland.

MARCUS.

Det skulde da være den Tid, vi har været
borte fra Voldene for at lægge Raad op med dig.

EPIRUS.

Kom lad os gaa, hvorhen Pligten kalder os.

(Marcus og Epirus gaar bort.)

MUCIUS.

Saaledes er de. Skrige op kan de; men
naar det kommer til Stykket, kniber de ud.

PORCIA.

Hvem frygter ikke den visse Død. Enhver
har dog kun ét Liv og hænger ved det, saa
længe der er Gnist af Haab.

MUCIUS.

Men der er jo ikke Gnist af Haab, hvis vi
ikke har Mod til at vove alt.

PORCIA.

Marcus er dog en modig Mand, prydet med
talrige Skrammer, som han har hentet paa
Slagmarken.

MUCIUS.

Det er sandt, han har aldrig vendt Ryg i
aaaben Strid.

PORCIA.

Epirus er saa ung. Hans Ægteskab er
nylig aftalt, og han har endnu ikke nydt Kær-
lighedens Glæder.

MUCIUS.

Ogsaa deri har du Ret. Men skønt dette
undskylder dem, saa frikender det dem ikke;
ti Fædrelandets Vel gaar fremfor alt andet.

PORCIA.

Maaske endnu alt kan vende sig til det
bedste.

MUCIUS.

Det haaber ogsaa jeg. Det var Uret af mig
at ville have de andres Følgeskab; det var fejgt
og egenkærligt. Mig har Loddet truffet først;
ti jeg er den lykkeligste af os.

PORCIA.

Ja, vi har været lykkelige!

MUCIUS.

Just derfor er jeg den udkaarne.

PORCIA.

Og nu vil du forlade mig.

Du ænser ikke, at min Skæbne bliver langt forfærdeligere end din. Du bliver hugget ned paa Stedet, saa har din Lidelse Ende, og dit Navn vil til fjerne Tider blive omstraalet af Ære og Berømmelse. Jeg derimod tæres langsomt hen af Sorg og Savn og synker glemt og upaaagtet i min Grav.

MUCIUS.

Allerede en Gang har jeg sagt dig, at Pligten mod Fædrelandet gaar fremfor enhver anden.

PORCIA.

Saa nemt et Regnestykke!

MUCIUS.

Hvad du end siger, vil ikke ændre min Beslutning.

PORCIA.

Jeg vidste vel, jeg havde en ærgerrig Mand. Naar jeg engang rokker om i Gaderne som en fjantet Morlille, og Drengene peger Fingre ad mig, da indser jeg vel ogsaa, hvad det koster.

MUCIUS.

Kald det Ærgærrighed, om du vil, men dine Bebrejdelser frugter heller intet.

PORCIA.

Har jeg da ikke været god ved dig?

MUCIUS.

Alle Dage —

PORCIA.

Er det saa ikke mig, du skylder Taknemlighed? Aa, bliv hos mig! Hvis jeg før har været god, saa vil jeg nu blive det tifold mere.

MUCIUS.

Du vil altsaa heller være etruskisk Trælkvind end fri Romerinde.

PORCIA.

Hvad bryder jeg mig om fri Romerinde! Kunde jeg blive hos dig, gjorde det intet, om jeg var Slavinde.

MUCIUS.

Det sker ikke.

PORCIA.

Jeg forlanger jo heller ikke saa meget. Hvis Staden gaar til Grunde, da vil jeg dø med dig.

Men nu, bliv hos mig, lad os leve, mens Livet er os forundt.

MUCIUS.

Jeg maa gaa derhen, hvor min Samvittighed kalder mig.

PORCIA

(knuger sig ind til ham).

Saa bliv hos mig denne ene, ene Dag endnu.

MUCIUS.

Hvorfor drage Pinen i Langdrag?

PORCIA.

Denne ene, ene Dag! —

MUCIUS.

Du ved, jeg kan ikke.

(kysser hende og gaar.)

Camillus Carbo høstede Bifald for sin Op-
læsning. Vestinus takkede ham nedladende,
fordi han manede Ungdommen til Daad ved at
stille den Oldtidens lysende Forbilleder for Øje.
Piso komplimenterede ham ogsaa, men kom
rigtignok med den Indvending, at den græske
Forestilling om Gudernes Misundelse dog næppe
havde vundet Indpas i Rom allerede paa Mucius'
Tid.

Junius Silvanus havde hele Tiden siddet hensunken i dybe Drømmerier.

Navnet Mucius Scævola kaldte alle hans Barn-
domsminder til Live paany. Hvor tit havde han
ikke med tindrende Øjne lyttet til sin Moder, naar
hun fortalte om det gamle Roms Helte. Han
havde knyttet sine smaa Hænder, og han var
bristet i Graad af Sorg, over at han endnu var
saa lille, over at der endnu var saa længe, til
at han kunde vove Liv og Lykke for Fædre-
landet. Den Gang — og længe siden havde
Mucius Scævola været hans Yndlingshelt. I hans
Skikkelse havde han fundet det bedste Udtryk
for de Egenskaber — stilfærdigt, hensynsløst Mod,
redebøn Selvopofrelse og koldblodig, nøgtern Be-
regning i Farens Stund —, der havde lagt Grun-
den til Romernes Storhed og Vælde.

Lidt efter lidt vaktes han af sine Drømmerier;
det gik op for ham, at Ordene ikke skulde for-
staas efter Bogstaven. De rummede en for den
lydhøre særdeles let erkendelig Tendens: Kongen,
der skulde dræbes, var Nero; Mucius' Venner
det romerske Aristokrati, der havde nok af Ord
men manglede Mod til afgørende Handling;
Mucius selv var den enkelte, hver enkelt, der
fik hvisket ind i Øret: dræb ham! dræb ham!
der behøves kun en modig Mand og en skarp-
sleben Dolk.

Silvanus tog heller ikke fejl i sin Formodning. Han kunde læse det ud af de Tilstedeværendes Miner og Holdning; han kunde høre det af deres Forbitrelsesudbrud ved Ordet: Kongen.

Han lagde særlig Mærke til Marcus Mancius; det forekom ham, at denne kyniske Spotters Ansigt forraadte en vis Bevægelse.

Efter Oplæsningen bænkedes Gæsterne i Spisesalen, der var belagt med uhyre sorte og hvide Marmorfliser og i Midten forsynet med en Fontæne, der sprang med parfumerede Vande. Bordene var af Ibentræ og hvilede paa Trefødder af Elfenben; deres Blomsterudsmykning bestod af skært lysende Liljer med dunkelt gule Støvdragere og af mørke, sødt duftende Violer. Servicet var af Guld, indlagt med Sølv, et Raffinement, som da var meget yndet, fordi det til Bekæmpelse af den overhaandtagende Luxus var forbudt at anvende Guldkar som Husgeraad. Bordene var iøvrigt smaa, kun bestemte til tre og tre Gæster. Ved et laa saaledes Piso, Vestinus og Ostorius Scapula; ved et andet Camillus Carbo, Mancius og Silvanus. Langs Salens Vægge stod en Række Statuer af Gudinder, Guder og andre Væsner af den græske Mythologi. Væggene selv var af Glas og gav saaledes fri Udsigt til den omgivende Have, der var

rigt udstyret med Buskadser af Myrther, Oliven, Palmer, med Bassiner, Fontæner og hele Smaasøer og med talrige Billedhuggerarbejder. Silvanus lagde særligt Mærke til en Nymfe, der hvilede ved Bredden af en lille Sø i skødesløs udstrakt Stilling, ret en Type paa den lidt lade, landlige Skønhed, der ikke vel lader sig præsentere oprejst men derimod saa udmærket kommer til sin Ret i hvilende Stilling. Det bløde Fald af alle Linjer, den bløde Runding over Skuldre, Hfter og Lemmer mindede om selve Vandets myge Vigen og bløde Given efter.

Etsteds i Haven var et Musikkorps skjult og rørte de kendte Instrumenter: Lyrer, Harper og de blide, frygiske Fløjter.

De første Retter: Sønemoner, Muslinger og Østers var kommet paa Bordet. Dertil serveredes Honning og Frugtsafter.

Samtalen gik livligt. Ved de Ældres Bord strejfedes den et Øjeblik ind paa Politik.

»Vor største Ulykke er Manglen af en bestemt Forfatning,« sagde Piso.

»Ja,« istemte Vestinus, »den største Forbrydelse, der nogen Sinde er begaaet imod vort Folk, blev begaaet af Augustus, da han indførte Enevælden, men samtidig lod Friheden bestaa i alle ydre Former. Det Skinliv, som vi derved blev og bliver tvungne til at leve, ødelægger os

i Bund og Grund, fremkalder Hykleri, Falskhed, Løgnagtighed —«

»Ja, han fangede os den Gang ind i et Net, hvis Masker det vil blive vanskeligt at sønder-slide.«

»Aldeles umuligt for denne Generation, der interesserer sig mere for Kvinder, Heste, ja endogsaa for alskens Filosofi og Religion end for Statens Sager.«

Vestinus var nu inde paa sit Yndlings-emne: Ungdommens Fordærvelse, og det var udtømmeligt.

Mancius' skarpe Øre opfangede adskillige af hans Udgydelser; og skønt han var særdeles optaget af en Ret ristede britanniske Østers, saa ærgrede han sig dog tilstrækkeligt til en Smule Skumleri:

»Hvor han dog er kedelig, den stivbenede gamle Kavalier. Hver Gang man finder paa et eller andet Nyt, saasom et lille uskyldigt Raffinement paa Erotikens eller Religionens Omraade, raaber han strax Alarm. Jeg gjorde ham aldeles rasende forleden Dag ved at anbefale ham jævnlig Indgnidning af Huden med udblødt Brød, — det skulde du for Resten lægge dig efter, Junius, det gør Huden særdeles blød og følsom, — saa kunde han endnu trods sine graa Haar risikere at gøre Lykke hos det smukke Køn.

Han saa paa mig: »Naa, dette er nok ogsaa et af disse nymodens Paafund.« Derpaa kom han med et meget moralsk og opbyggeligt Citat af vor Ven Seneca. Jeg lod, som om jeg ikke rigtig kunde huske det Navn: »Seneca — er det ikke denne Spanier, der med mild Vemod minder os om hine skønne Dage, da vi endnu ikke havde lært at bade, men indskrænkede os til at vaske Hænder og Ansigt?« —

Derover blev han end mere fortørnet . . .«

»Vestinus er en stor Hædersmand,« sagde Camillus.

»Men blot en Smule kedelig. Det er maaske ham, du har udset til at frelse Fædrelandet?«

Camillus svarede ikke.

»I saa Fald tror jeg ikke, du skal gøre dig Forhaabninger. Han kan deklamere smukt, som de fleste af os nu om Stunder, men handle kan han vist lige saa lidt, som om han havde været Poet.«

Silvanus indvendte:

»Man siger dog, at Nero frygter for at vende tilbage til Rom. Der maa vel være nogen, han frygter.«

»Nero er endnu ung og uerfaren; han har for megen Agtelse for sit Folk.«

Camillus sluttede sig hertil:

»Dette Folk er blevet som Kvinder og Trælle; de spørger ikke længer om, hvem der fortjener Magten; de spørger blot om, hvem der har Magten. De dyrker Guderne i prægtige Templer, men i deres Hjerter har de rejst en endnu dyrebare Helligdom; den Gud, som troner der, hedder Penge. Nero har baade Magt og Rigdom, derfor er han en Gud i deres Øjne.«

Man var kommet til Ende med den første Anretning. I det lille Intermezzo, mens Fade og Tallerkener skiftedes, forlystedes Gæsterne paa forskellig Vis. Musiken tog til i Styrke og baarne af dens Toner bølgede en Skare ægyptiske Danserinder ind over Salens tavlede Gulv. Deres slanke, spændstige Legemer var hyllede i hvide, halvt gennemsigtige Flor, og saa hurtigt traadtes Dansen, at deres Klynge var som et Væld af skumhvidnende Braadsøer, der brast ud over Gulvets Fliser.

Danserindernes Optræden var saa kort, og de lignede hinanden saa meget, at næppe nogen af Gæsterne lagde Mærke til de Enkelte. Dog var det Umagen værd; ti de var alle af en sær, æggende Skønhed, de var alle udsøgte med nøjeregnende, kræsen Smag. De var nærmest magre, havde brede, olivenfarvede Ansigter med kløftet, ret fremstaaende Hage, og en bred men kraftig Næse. Øjnene var gulbrune med fugtig Glans,

overhvælvende af tykke, sorte Bryn, der trak sig opad mod Tindingerne i en Bue, saa de fik Lighed med halvt udfoldede Ørnevinger. Haaret var sort og glinsende; Læberne tynde, stærkt røde. —

Der var imidlertid kommet mere nærende Retter paa Bordet: forskellige Slags Fisk i Postej, en fortrinlig fed Muræne, Harer, Fuglevildt, og det traditionelle Vildsvin ikke at forglemme. Dertil forskellige Vinsorter: den fyrige, gyldent funkende Falerner, den ædle, forfriskende og mildt kølige Cæcuber og andre, alle udsøgte, gamle Aargange med Aarstallet angivet paa Etiketten, og fremsatte i snefyldte Kølere af Sølv. Vinen løsnede Tungerne; Stemningen blev livligere og livligere; kun Mancius syntes at blive endnu mere gnaven end ellers. Hvis han før havde følt sig tiltalt af Carbos Oplæsning, saa var det i hvert Fald gaaet over nu.

»Jeg kan ikke forstaa, at du gider føje et nyt Led til den Kæde af impotente Skumlerier og retoriske Angreb paa Nero.«

»Hver sin Lyst,« sagde Camillus undvigende.

Men Mancius fortsatte i et Udbrud af Raseri:

»Jeg kan ikke forstaa, at nogen gider snakke under Forhold, hvor det eneste sømmelige er

Handling eller skamfuld Tavshed. — Men,« tilføjede han spottende; ti han havde nu genvundet Herredømmet over sig selv, »Poeter og Filosofer plejer jo at være besatte af den fixe Ide, at de har Privilegium paa at revse de Laster, de selv er delagtige i trods nogen.«

»Du maa huske paa en Ting,« sagde Camillus sagtmodigt: »Hvis Mucius Scævola fandtes iblandt os, da vilde det omtrent være ham umuligt at nærme sig Tyrannen med Vaaben i Haand, da ingen faar Audiens, med mindre han først har ladet sig befamle af næsvise Slaver. Og du maa huske paa en Ting til: Selv om Nero blev dræbt, vilde Pøbelen og Soldaterne snart vide at stampe en anden Nero op af Jorden.«

Vinen gør opbrusende, den gør ogsaa mild og forsonlig. Mancius stødte sit Glas mod Camillus Carbos:

»Naa, jeg har for Resten intet imod din Fremstilling af Mucius Scævola, kun finder jeg endnu mere Behag i den Fremstilling, Sagnet faar i Cirkus.«

»I Cirkus?« spurgte Silvanus interesseret og glad tillige, fordi man holdt dette Fortidsminde saa højt i Ære.

»Ja, man bruger en dødsdømt Forbryder til at udføre Rollen. Hvis han uden at kny og uden at fortrække en Mine lader sin Haand for-

kulle over en sagte Ild, saa kan han risikere at blive benaadet.«

Silvanus fandt ikke Behag i denne stærkt realistiske Reproduktion af Sagnet. Mancius ænsede imidlertid ikke hans Indvendinger; ti han var bleven meget stærkt optaget af en lille, delikat Krikand og paabegyndte et længere, gastronomisk Foredrag om nævnte Genstand: Efter hans Mening var det aldeles uforsvarligt at nyde den indbagt i Postej, som det hyppigt skete. Det var den mindste spiselige Svømmefugl, hvis Aarsag den fortjente at nydes med Andagt, bedst med en ringe Tilsætning af Olie, Salt og Peber. Disse brunede Saucer var en Vederstyggelighed, var et af de uomtvisteligste Beviser paa Tidens sørgelige Forfald. For rigtig at komme til sin Ret burde Fuglen nydes kold.

Nye Forlystelser lagde stadig Beslag paa Gæsternes Sanser. Netop nu dansede en Skare Andalusierinder ind i Salen. Ved et flygtigt Øjekast mindede de om Ægypterinderne; de var alle ens, dog af en helt anden Type: de var høje, blege i Huden, af lad, indtagende Yppighed, deres Øjne var brunsorte, Haaret matsort og silkefint; Panderne høje, klare; Brynene saare fint buede, næsten lige. De optraadte som Hyrdinder. Mest Opmærksomhed vakte en, der dansede Brudedansen, mens de andre sang i

Kor. Dansen bestod i en Række rythmiske Bevægelser med Arme, Overkrop og Lænder, til Tider afbrudt af en Række spændstige Spring. Dens Tema var Kærligheden — lige fra dens første sky, modvillige Opvaagnen, dens ængsteligt lokkende Vigen, dens Kaadhed, selvopgivende Synken hen, til den højeste Lidenskab.

Alt dette, som udtryktes med megen Energi, gjorde dog intet synderligt Indtryk paa de blaserte Gæster — derimod Slutningstableauet, som var nyt. Danserinden strakte sig og gabede — en allerkæreste, mæt, veltilfreds Gaben.

Denne Gaben tog enormt Bifald.

Man var kommet til Desertten, som bestod af alskens Frugter: Druer, Figner o. s. v. samt Kager. Dertil lette græske Vine fra Samos og Chios.

Endvidere serveredes en Filosof, Kleantes, en af Fru Julias mest favoriserede Slaver.

»Hvor han ligner Socrates,« sagde Carbo.

»For ikke at sige en beaandet Skruptudse,« rettede Mancius.

Filosofen var høj, mager, iført en sid Lærredskittel, der omsluttedes af et Læderbælte. Ned over Brystet faldt ham et langt, graasprængt Profetskæg. Hans Organ var hult og tilsløret:

»Kom nærmere,« sagde Ostorius, »mine

Gæster vil gjerne høre et Visdomsord af din Mund. Du maa tale om alt, hvad du lyster: om Muræner, om Platon, om »Arenaens Slagtofre«, lige meget.»

Hvorpaa Profeten oplød sin Mund:

»Er det mig tilladt at tale om alt, hvad jeg vil, da vil jeg helst tale om de, som er tilstede; ti sjælden har jeg set en Samling mere ulykkelige, forladte og ensomme Mennesker.«

Gæsterne smilede og spidsede Øre; Profeten fortsatte:

»Det sker: at en af jer sidder omgivet af gode Venner. Ordene flyder fra hans Læber og vinder Genklang i Tilhørernes Hjerter. Deres Øjne lyser, de stammer betagne hans Ord efter. Just da gaar han istaa, stivner, lammes, spørger sig selv: til hvad Nytte min Tale, til hvad Nytte dette lærmende Ekko, som dog ikke er Liv?

Det sker: at han møder en fager Kvinde paa sin Vej. Hendes bløde Yppighed daarer hans Sanser; hendes milde Blik gyder Mathed over alle hans Lemmer og Ledemod. Han tager hende i sin Favn. Da holder hans Hjerter inde med sine Slag, hans Blod isner, det tykkes ham, at han er ganske alene i den vidtstrakte Verden.

Der fødes ham Børn, Nu hoverer han: »Her er Kød af mit Kød, Knogler af mine

Knogler; jeg er ikke længere alene.« Men Børnene voxer til, og de vender sig mod ham i Raseri — om ikke i Handling saa dog i Tanke. Nu tilhører han den Generation, der skal dø; og den er i deres Øjne intet uden Fortidens Mare, der tynger Nutidens Liv.

Den Følelse af Ensomhed, der i alle Livets Forhold har fulgt ham som en Skygge, bliver da stærkere og stærkere med Aarene. Som den, der en mørk Nat befinder sig paa en øde Hede, overfaldes af Længsel efter Mennesker og iler afsted efter det første det bedste Lys, han faar Øje paa, saaledes iler han did, hvor der er Larm og Tummel — Liv.

Men midt i Tummelen opdager han atter og atter, at han er alene. Han fortvivler, strækker Hænderne ud og raaber: Er der da en Afgrund mellem mig og Verden? Er jeg da skilt fra andre ved Volde og Grave? Og han føler, at en Mur spærrer ham inde. Han jamrer sig: Nu sygner jeg hen som den, hvis Aarer er aabnede; mit Legem vakler, og Kulden kryber fra de stivnede Lemmer op over mod Hjertepoden. Hvorledes skal jeg sønderslaa Muren, at jeg maa leve? Og han spørger de vise og erfarne om Raad.

Et saadant Raad vil jeg give jer: Muren, som stænger inde, er rejst af Frygt og

Hovmod, af Egenkærlighed. Enhver, som vil sønderbryde den, maa fornægte sig selv og vinde et nyt Liv i Kærlighed.

Der findes nok af kloge Hoveder iblandt jer. De vil maaske sige: der er langt mere nærliggende Aarsager til Adskillelsen og Ensomheden; ti Angiveri belønnes og florerer i den Grad, at hver Mand vagtsomt maa holde Tand for Tunge og gemme sig bort i sig selv. Men jeg siger jer: var I mindre egenkærlige, da behøvede Manden ikke frygte, at Hustruen skulde forraade ham for Guld eller omvendt. Tværtimod burde I takke Nero; ti han har givet jer Lejlighed til at vise, om der er noget, I agter højere end jert Legem.«

Kleantes trak sig tilbage, og Gæsterne klappe Bifald, som sædvanligt.

»Hvad var det for Mennesker, han talte om?« spurgte Silvanus, der intet havde forstaaet af Filosofens Tale.

»Han talte om de udlevede,« svarede Mancius, »de som enten burde dræbes eller dræbe sig selv. Hertil føler de imidlertid ingen Lyst, hvis Aarsag de søger at hutle sig gennem Livet ved Hjælp af alskens Surrogater, f. Ex. den platoniske Kærlighed, den universelle Menneskekærlighed, — naar de er ude af Stand til at præstere noget overfor en enkelt.

Slutningen var ikke korrekt. Den burde lyde saaledes: den udlevede har to Veje at gaa; han kan enten raadne op eller forstenes. I første Tilfælde gøder han Jorden for kommende Slægter og hans Forraadnelsesproces udstaferes med et saa kønt Navn som Menneskekærlighed, i sidste Tilfælde bliver han staaende som en interessant Fortidslevning, en Type paa sin Tid. Altsaa handler man fortjenstfuldt, hvilken af Vejene man end slaar ind paa, med mindre man foretrækker at give sig selv sin Bekomst i et gudbenaadet Øjeblik, til Exempel, naar man holder en ung, fyrig og saa underdejligen Kvinde i sine Arme, at man ikke venter nogen Sinde at opnaa større Nydelse.«

»Tro ham ikke helt og fuldt,« spøjte Camillus; »han hører selv til Forsteningerne. Kærligheden finder end ikke Naade for hans Øjne, fordi man skal være to om den. Ude i Parkanlægget ved hans Villa i Aricia har han en Hermafrodit staaende; den gaar han og skeler misundeligt til.«

»Tro ham ikke helt og fuldt; jeg har længst svigtet Hermafroditen og gjort fler end en Kvinde lykkelig.«

Samtalen gik nu over til at beskæftige sig med Kleantes. Camilius oplyste, at han gennem-

gik de græske Filosofer, fornemmelig Platon med Fru Julia.

»Det er nok især det Afsnit i Bogen om Staten, der behandler Kvindefællesskabet,« mente den utrættelige Mancius. »For øvrigt gør han hende ogsaa andre Tjenester. Da hendes Yndlingstæve forleden nedkom med fire velskabte Hvalpe, maatte han agere Jordemoder og tage sig af de Smaa, et Hverv, hun havde betroet ham paa Grund af hans kærlige Sindelag.«

Gæsterne var nærmest en Kende misfornøjede med Kleantes. Det kunde ligne Ostorius Scapula at holde dem for Nar for en Gangs Skyld; ellers plejede han dog som oftest at have en lille, pikant Overraskelse i Baghaanden, men i Aften?

Et var der dog, som pirrede Nysgerrigheden: langs Salens Sidevægge fandtes adskillige statue-smykkede Nicher. En af disse var skjult bag et Forhæng. Dertil havde Gæsterne fler end en Gang skottet med nysgerrigt spørgende Blikke. Nu tog Ostorius Scapula til Orde og fortalte, at han havde erhvervet sig et nyt, græsk Kunstværk, en Hebe, om hvilken han gerne vilde høre sine Gæsters Dom. Forhængen blev draget til Side og en saare skøn Kvindestatue viste sig for de betagne Gæsters Øjne.

»En Praxiteles!« udbrød en.

»Nej, en Polyklet,« paastod en anden, »kun Polyklet har formaaet at fremstille disse fint buede Linjer.«

Mange var de Lovord, der faldt om Kunstværket.

»Saadan maa Ungdommens Gudinde netop have set ud : denne høje, jomfruelige Barm, denne fine Runding over Bug og Hofter — —«

Det paa en Gang spæde og fuldmodne, som kendetegnede Statuen, tog maaske ogsaa adskillige af de ældre Kavalierer om Hjertet.

Vestinus, der til Trods for sin afvisende Holdning overfor alt Græsk dog yndede at optræde som Kender, kom med den Indvending, at Fødderne var altfor barnligt buttede, og den mest fremtrædende Del maaske en Kende for fremtrædende. Piso, der selv besad en udsøgt Samling Skulpturer, fandt, at Ansigtets stive, lige Linjer ingenlunde harmonerede med Kroppens bløde, bøjelige Omrids til stor Skade for Virkningen af den ellers saa henrivende Statue. Man skulde næsten tro Hovedet paasat.

»Bare hun var levende,« sagde Qvintianus, en gammel Gourmand.

»En Gang skænkede Guderne den døde Statue Liv paa Pygmalions brændende Bøn,« sagde Ostorius. »Du kan jo forsøge dig; hvis

din Tro er stærk som hans, bliver nok din Bøn opfyldt.«

Qvintianus troede, at Guderne havde for travlt med deres egne Fornøjelser til at befatte sig med menneskelige Anliggender; alligevel bad han en meget bespottelig Bøn til Bacchus og Venus, som han havde tjent troligt hvert Døgn af sit lange, »vanhæderkronede Liv«.

Som rimeligt rørte Statuen sig ikke.

»Maaske Lykken vilde være en anden mere gunstig,« opmuntrede Ostorius Scapula.

Piso rejste sig nu og gik smilende hen til Statuen.

»Skønne Gudinde; lad dig røre af min Bøn. Hvorvel Aarene allerede har lagt en Krans af Graat om min Tinding, saa har jeg dog bevaret min glade Frimodighed, men skal dette vedblivende lykkes mig, da maa Ungdom, Skønhed og Letsind vandre ved min Side og værne mig mod Alderdommens snedige Anløb.«

Gudinden rørte sig ikke.

Det gik nu op for Junius Silvanus som allerede længst for andre: at den skønne Statue var en ung, smuk Kvinde. Han forargedes højlig og stirrede vredt paa — Epicharis; ti hende var det.

»Jeg bliver virkelig træt af at staa her,« sagde hun lidt efter. Hun sprang ned, fik

Masken fra Ansigtet, indhyllede sig i en lang, hvid Kaabe og tog Plads ved det Bord, hvor Silvanus og hans Venner sad.

Epicharis var meget smuk, dog med et uregelmæssigt Ansigt, der syntes bredt, fordi det var saa kort. Næsen pegede en lille Smule opad; Øjnene var store, tindrende blaa, overhvævede af svære, sorte Bryn; Læberne var tykke, røde, med fin, nervøst skælvende Hud.

Hun satte sig til at se paa Junius Silvanus, halv fortrydeligt, halvt leende. Sluttelig tog hun et Glas Vin, tømte det til Hælvten og rakte det til ham, der satte det urørt fra sig. Derover følte Epicharis sig sikkert krænket, vel lod hun sig ikke mærke med noget, men forlod de tre Venner lidt efter og tog Plads ved Siden af Piso, der strax modtog hende med en Artighed:

»Vel kan den døde Statue være skøn, men det nøgne, menneskelige Legeme er dog ti Gange mere skønt og seværdigt.«

Mancius begyndte at spotte over Silvanus:

»Du synes ikke at finde Behag i Nøgenheden. Den er ellers højeste Mode under Nero.«

»Og Skamløsheden!«

»Aa hvad, — kan en Poet som vor brave Ven, Camillus, lade sine inderste Tanker og Følelser spasere nøgne omkring, saa kan vel Epi-

charis være bekendt at fremvise sit skønne Legem, som dog kun er det ydre.«

Da Silvanus ikke kom med Indvendinger, fortsatte Mancius sin Lovprisning af Nøgenheden:

»Der er intet mere moralsk. Jeg var f. Ex. en Gang forelsket indtil Vanvid, indtil Ægteskab. Men da jeg først fik min Tilbedte at se, blev jeg fuldstændig kureret for min sanseløse Lidenskab.«

Maaltidet var til Ende, og Værten opfordrede sine Gæster til en Spaseretur under den kølige Nattehimmel. Forslaget vakte ikke Begejstring, men blev dog modtaget af Høflighed.

Ostorius Scapula havde imidlertid beredt sine Gæster en lille Overraskelse; han førte dem ikke ud under aaben Himmel, han førte dem ind under en umaadelig, halvkugledannet Hvælving, der gennemskinnedes af ovenover anbragte Fakler og saaledes nok kunne gælde for en ret vellignende, stjernebesaaet Nattehimmel. Sceneriet forestillede en skovklædt Bjergegn. En sød, berusende Violduft slog ud af Skoven og fyldte Atmosfæren med sin Vellugt. Vilde Dyr: Harer, Kaniner, Hjorte stod frem i Skovbrynet, stirrede et Øjeblik med store, blanke Øjne paa de indtrængende Fredsforstyrreere og forsvandt i næste Nu pilsnart i Tykningen. Store Ugler fløj med

bløde Vingeslag frem og tilbage mellem Træerne og spejdede efter Bytte. I det fjerne hørtes dæmpet, lokkende Musik af en Rørfløjte.

En Aa brusede gennem Skoven. En Flok Nymfer blev forstyrrede i deres Bad og flygtede skræmte bort. Deres hvide Legemer gled ind mellem Træernes Stammer som en svagt lysende Aftentaage, der skydes bort af Vindens Pust.

Silvanus var blevet alene. Buske og Blomster hindrede hans Fremtrængen, Ranker og Stængler omklamrede hans Hænder og Fødder. Han kendte hverken Indgang eller Udgang. Det var blevet mørkere og mørkere; en sagte Susen gled frem gennem Træernes Toppe; en dump Rullen lod sig høre langt borte. Et optrækkende Uvejr syntes at nærme sig. Da snoede to varme, trinde Arme sig tæt om hans Hals, og et mygt, skælvende Legem pressedes ind mod hans.

Han lod sig føre viljeløst afsted. —

IV.

Junius Silvanus havde givet sin Tjener, Acer, Ordre til at møde i den store Slavehandler Eumolpes' Forretning. Han havde i Sinde at købe 10 Slaver til sit Landgods, Tjeneren skulde besørge dem did.

»Naa, Acer,» sagde Herren, »hvorledes synes du saa om Livet i Rom?«

»Ikke stort, Herre,« sagde Acer, »her er alle Kvinder malede, her er ingen Kærlighed, men kun Forretning. Maa jeg saa bede om dem paa Landet, de siger da Tak til.«

Det var i Morgenstunden og Slavesalget var lige begyndt. Varerne var udstillede paa Hylder i en langagtig firkantet Gaard, saa man ret kunde tage dem i Øjesyn. Der var noget for enhver Smag: Gamle, krumryggede Oldinge — deres Herrer havde solgt dem, for at de ikke skulde falde til Besvær i deres gavnløse Alder-

dom. De gik altid op i en Pris af et halvt Hundrede Kroner, saa megen Nytte skulde deres nye Herrer, Kloakrensere og andre Entreprenører nok vide at pine ud af dem. Der var ogsaa et rigt Udvalg af statelige Arbejdere med brede Rygge og svære Muskelbundter paa Arme og Ben. Blandt disse udsøgte Junius Silvanus sig det ønskede Antal. Praktisk som han var, lagde han ringe Vægt paa legemlig Skønhed og Harmoni, derimod megen paa herkulisk Legemsbygning og stor Legemsstyrke. Han undersøgte Varen paa det omhyggeligste, bistaaet af den kyndige Acer og den meget geskæftige Udraaber. Hver enkelt blev prøvet.

»Stræk dine Ben,« sagde Udraaberen.

Slaven strakte sine Ben; svære Muskelknuder fremkom paa Læggene; Junius Silvanus var tilfreds.

»Gab!«

»Æde kan han, blot han nu ogsaa kan bestille noget,« sagde Acer.

Udraaberen fortabte sig i Lovprisninger.

»Krum Armene!«

»Godt,« sagde Silvanus ved Synet af de store Muskelkugler, der fremkom paa Overarmene.

»Men lad mig faa Underarmens Omfang maalt.«

»16 Tommer, Herre.«

»Lad ham løbe, saa jeg kan se, om han ikke er stiv og doven.«

Slaven løb.

Efter nøje Prøvelse gik Købet af de 10 Slaver i Orden.

»En smuk Samling,« sagde Acer. »Blot nu Forvalteren kan tumle dem. De er saa vilde af Udseende som Germanere; de lod sig vel bedre anvende som Gladiatorer end som Arbejdere.«

Handelen var imidlertid blevet saare livlig. Silvanus saa sig om efter at have besørget sine egne Forretninger; ti han havde aldrig tilforn gæstet et saa righoldigt Udsalg. Pedianus Secundus' Intendant var tilstede for at udsøge sig et Par duelige Dekorationsmalere. Han var saare vanskelig at gøre tilpas; han valgte, vragede og pruttede i en Uendelighed.

»Da bliver De ikke snydt, om De tager ham her,« forsikrede Udraaberen og pegede paa en høj, velvoxen, græsk Slave. »Udmærket Haandelag og rask som en Ulykke til sit Arbejde.«

»Hvad koster han?«

»600 Kroner.«

»600 Kroner for en Græker! — Saa er han formodentlig fri for skjulte Fejl. Lyver han?«

»For saa vidt en Græker kan tale Sandhed —.«

»For saa vidt! — Staar han stille og maaber over Skuespillene i Stedet for at forrette sin Herres Gærning?«

»Som alle Grækere har han en vis Tilbøjelighed dertil.«

»Det var heldigt! — Staar han stille og glor paa Billedhuggerarbejder og Malerier?«

»Han kan næppe siges helt fri derfor, men det sidste kan da kun bidrage til at uddanne hans Kunst.«

»Vi har Brug for en ihærdig Arbejder, ikke for en ørkesløs Dagdriver.«

»Pisken vil lære ham at tage Vare paa sin Tid; for hans fremragende Dygtighed indestaar jeg.« —

Købet gik i Orden.

»Hun der! — hvad koster hun?« Intendanten pegede paa en lavstammet, mørk, yppig Skønhed. Hun var Grækerinde, men havde øjensynlig orientalsk Blod i Aarerne.

»Hun koster 400 Kroner.«

»Kan hun danse — synge?«

»Hendes Dans er aldeles bedaarende.«

»Hun vil nok være noget for Pedianus Secundus. Jeg tager hende.«

Slaven og Slavinden syntes at kende hinanden. Da de førtes bort, nikkede de begge til en smuk Grækerinde, der stod udstillet paa en

Forhøjning for sig selv, omringet af en stor Skare Lysthavende.

Foruden Slaver til legemligt fandtes ogsaa Slaver til aandeligt Arbejde: Filosofer, Tænkere etc. De taxeredes ikke synderlig højt; men da de plejede at kunne lidt Grammatik, kunde man jo altid anvende dem som Lærere. Til Tider opnaaede de dog en ret antagelig Pris, særlig naar Udraaberen forstod at gøre Reklame for dem. Der indtraf netop et Exempel herpaa.

»Mine Herrer!« skreg Udraaberen, »her ser De tvende berømte Filosofer, Fædon og Isidor. Ligesom vore Præster forstaar de sig mere paa de Ting, som ikke er, end paa de Ting, som er. For øvrigt er det Fædons Specialitet med aldeles uomtvistelige Grunde at paavise Sjælens Udødelighed samt Tilværelsen af en højeste og eneste Gud. Isidor derimod beviser med lige saa uomtvistelige Grunde det stik modsatte. De er begge to lige sandhedskærlige, lige overbeviste. For den, der har Sans for ædlere Nydelser end Dyrekampe og Gladiatorfægtninger, vil en Diskussion mellem dem være til stor Moro.«

En af Neros Intendanten købte dem begge.

Junius Silvanus var nu betænkt paa at gaa, men fik i det samme Øje paa Fru Julia, der ilede hen imod ham og hilste.

»De her?«

Han forklarede Grunden til sit Komme.

»Og jeg er her nærmest af Nysgerrighed. Her forefalder saa ofte pudsige Scener. For Resten kan det gjerne være, jeg faar Lyst til et eller andet.«

De fulgtes nu hen i Luxusslavernes Afdeling. Der var nok af Danserinder, Musikere, Kokke, skønne Ynglinge, der brugtes som Opvartere ved Bordet og lignende, Sangerinder, Skuespillere, Akrobater med mere. De opnaaede langt aneligere Priser end de sølle Arbejdere og Tænkere.

De to værdige, højt bedagede Senatorer, Scævinus og Æmilius stod og beundrede en skøn, atheniensisk Dreng. Købmanden var selv tilstede og priste sin Vare i høje Toner:

»En anden Ganymed! — Hvis selve Jupiter fik Øje paa ham, da vilde han lade sin vingede Ørn hente ham op til de himmelske Boliger for at fryde sig ved hans Skønhed.«

»Jeg giver 1000 Kr.,« sagde Scævinus.

»Naadige Herre, jeg er en fattig Mand, jeg har ikke Raad til at sælge med Tab.«

»1200 Kr.,« bød Æmilius. »Skal det saa være afgjort?«

»Jeg har fodret ham med de bedste Lække-

rier; jeg har hæget om ham, som var han mit eget Barn.«

»Sludder!« sagde Scævinus. »Jeg vil give 1500 Kr. Husk paa vor mangeaarige Forretningsforbindelse. Husk paa, hvem din Kunde er.«

»Der er intet, jeg i dette Øjeblik bedre husker. Men Æmilius har ogsaa været mig en god Kunde, og han tilhører ligeledes en ældgammel og saare berømmelig Slægt. Jeg kan ikke bringe det over mit Hjerte at forfordele nogen. Min Forretning har hidtil blomstret, just fordi jeg lod lige Ret gælde for alle og enhver.«

»2000 Kr.,« sagde Æmilius koldblodigt.

»3000,« skreg Scævinus.

De to Kavalerer var nu kommet i Aande og bød hinanden stadig over.

Fru Julia morede sig kosteligt ved Synet af deres Iver.

Endelig gik Scævinus af med Sejren.

Lidt efter kom en af Udraaberne hen til Købmanden og meddelte, at der var gjort Bud paa Doris.

»Altfor lidt, altfor lidt!« mumlede Købmanden og fulgte med sin Udraaber. Fru Julia og Silvanus gik i samme Retning. Det viste sig, at Doris var den skønne Grækerinde, som Silvanus havde lagt Mærke til, da Pedianus Se-

cundus' Intendant gjorde sit Indkøb. Et Par ældre Damer, men fornemmelig en Flok unge Modeherrer gjorde Bud paa hende. De stak Hovederne sammen: Vi kan jo købe hende i Fællesskab; Aagerkarlen Bassus forstrækker os altid med den Bagatel.

»Naa, mine Herrer,« sagde Købmanden.

»Hun er altfor dyr!«

»Bedrager mine gamle Øren mig ikke, — sagde nogen for dyr? Har jeg ikke selv med Fare for Liv og Lemmer ført hende hid over det vilde, stormoprørte Hav? — For dyr? — Er hun ikke skøn som Helena, kysk som Lukretia? Kan hendes Værd opvejes med Guld? Ja, hvis jeg ikke netop vilde gøre de Herrer en Tjeneste, da beholdt jeg hende selv; hun skulde være mig i Datters Sted, ja mere end det —«

»Vi giver dig 4000.«

»Ikke under 6!

Vil De haane Pigen i hendes aabne Øjne ved at byde saa ussel en Pris? Eller tror De, jeg forherliger Yndigheder, hun ikke besidder? Saa se da selv.«

Han drog et Øjeblik Pigens Klædning til Side, men tilhyllede hende strax efter.

»Dejlig! — henrivende!« — mumlede de unge Mennesker.

»Besidder hun ikke alle Legemets og Sjælens Fuldkommenheder? Taler ikke den Bluselens Rødme, der dulgte hendes Nøgenhed, højt om en ren, uplettet, jomfruelig Sjæl?»

»Det er godt nok; men hun ser paa os med kolde, hadske Øjne. Hvad Glæde skal vi saa faa af hende?»

»Betænk vel, mine Herrer, den for hende saa nye og uvante Situation. Hun tilhører en god Familie; hun er opdraget i Tugt og Ære, som Skik er i det skønne Hellas — betænk alt dette, og undervurder saa heller ikke Deres egne Evner; hvilken Kvinde formaar vel at modstaa Mandens ømme Kærtegn? Heller ikke maa De tro, at hun er ond og hadefuld af Naturen, tværtimod føler jeg mig forvisset om, at hun har en blid, saare elskværdig Karakter; hendes Smil er saa blødt og indtagende.

Smil! Doris!»

Slavinden, der frygtede Mishandlinger i Tilfælde af Ulydighed, forsøgte at smile. Det blev kun en sørgelig, fortrukken Grimace, der ligefrem gjorde hendes ellers saa smukke Ansigt hæsligt. I det Øjeblik gjorde det Junius Silvanus ondt for hende. Maaske var det ligesaa med Fru Julia, eller maaske hun kun handlede efter Indskydelse af et drilagtigt Lune; i hvert Fald traadte hun til og sagde:

»Jeg tager Pigen for 6000 Kr.«

Købmanden bøjede sig til Jorden. Det var en af hans fornemste og fortrinligste Kunder, der talte. Men de unge Herrer, der gik Glip af Byttet, mumlede ikke ubetinget anerkendende Ord efter den smukke Frue.

»Hun er virkelig køn,« ytrede Fru Julia, idet hun mønstrede sit Køb. Det var Doris ogsaa. Hendes Ansigt var fint, regelmæssigt, linjeret; Panden lige og lav, Læberne brede, af roligt sanselig Skønhed; hendes Hals var kraftig og velformet og hendes Ryg lige, rank, muskuløs; hendes Hofter svagt rundede. Det var øjensynligt, at hun havde gjort Gymnastik. Dog mindede hun Junius Silvanus om den Nymfe, han havde beundret i Ostorius Scapulas Haveanlæg — det var den samme Type paa landlig Skønhed, men her var den kultiveret, havde vundet Herredømme over sine Bevægelser.

»Hun er virkelig køn,« gentog Fru Julia. »Men har De nu noget rigtig hæsligt?« henvendte hun sig til Købmanden.

»Til Tjeneste,« svarede han og førte sine Kunder ind i et rummeligt Aflukke, hvor der fandtes alt, hvad Hjertet kunde begære af lemlæstede og vanføre, værdifuld og meget eftertragtet Ejendom for de professionelle Tiggere.

Elendigheden maatte skriges højt for at vinde

Opmærksomhed. Dertil var taget tilbørligt Hensyn. Der fandtes Krøblinge, der slæbte sig frem ved Krykker, andre, som ingen Arme havde, atter andre, i hvis Øjenhuler det røde, svulne Kød lyste frem i Stedet for blanke, klare Øjne.

Ud af dem alle raabte Lidelsen og Vanføreheden højt og lydeligt: Giv os noget; ti vi kan ikke selv tage det; vore Ben bærer os ikke til Stedet, og vore Øjne ser det ikke — hav Medlidenhed! —

Der var ogsaa en anden Slags Vanskabninger, ikke just lemlæstede, men sært forkrøblede: Dværge, hvis Væxt man havde stanset, hvis Ryg og Hjernekasse man havde givet en spids, sammentrykt Form, mens de endnu var smaa. En af disse lød Navnet Narcissus og var hæsleg fremfor alle andre. Hans Lemmer mindede om Edderkoppens, saa tynde og stilkede var de; hans Hoved var fladtrykt, saa Panden næsten manglede; hans Hud var gusten, Øjnene blaa og slimede; hans hele Fysiognomi henledte Tanken paa en langbenet Skruptudse. Junius Silvanus maatte vende sig bort, en saadan Modbydelighed fremkaldte Mandslingen hos ham. Anderledes med Julia.

»Er han nu ikke dejlig! — aldeles enestaaende!« udbrød hun Gang paa Gang.

Hun stillede ham ved Siden af Doris:

»Hvilket Par kunde der ikke blive af de to!«

Doris vidste til Fulde, at hun var undergivet sin Herskerindes mest lunefulde Vilkaarlighed; hun blev bleg af Rædsel, og en Bæven løb gennem hendes Legem fra Isse til Fod.

Silvanus havde kun en Grimace til at udtrykke sin Afsky. Ved Tanken om en saa unaturlig Parrning vendte Indvoldene sig i Livet paa ham. Dværgen derimod, der syntes svært forgabet i sig sely, saa sig om med en kry, kæphøj Mine, som om han vilde betænke sig to Gange, før han nedlod sig til det Parti.

Fru Julia og Silvanus tog Afsked med hinanden. Han lagde Mærke til, at hun var stærkt sminket. Det fyldte ham med Ubehag; ti han havde faaet den Ide, at det var hende, der havde hildet ham i sine Arme hin Festaften hos Ostorius Scapula, og ikke en af Danserinderne. Maaske havde han dog kun gjort sig den Tanke, fordi Fru Julia drog hans Sanser, skønt hun frastødte hans Forstand.

V.

»Du burde tage dig noget nyttigt til,« sagde Mancius til Junius Silvanus.

»Hvad er nyttigt?«

»Den, der erobrer en Kvinde, er større end den, der indtager en Stad.«

»Han siger nok saa, Ovid.«

»Hvad synes du om Epicharis? Jeg tror, din landlige Robusthed har gjort et vist Indtryk paa hende.«

»Epicharis! en Hetære!«

»Hvad saa! — Det er dog hos dem, vi finder Kærlighed, Skønhed, Elegance, Færdighed i Dans og Sang, alt hvad der fryder Øje og Øre.«

»For Penge!«

»Du tager fejl. Epicharis dyrker Kærligheden som Passion, og der er hos hende ikke Spor af Beregning, ikke nu i al Fald. Og det

er mer, end man kan sige om de fleste af vore højtærede Samtidige. En Senator kan man købe, en Poet, en Gøgler, for slet ikke at tale om en Præst; Epicharis kan man ikke købe.«

»Hun, som giver sig af med flere end en Mand.«

»Du er stadig lige gammeldags. Som om det ikke var vitterligt for Guder og Mennesker, at vi Mænd ikke tager det saa nøje med Kærligheden. Ikke saa sjælden forekommer det os, at Forbudet skærper Nydelsen. Jo flere Hindringer, der skal overvindes, des større bliver vor Selvfølelse, Selvnydelse! Desuden er intet mere sløvende end Vanens Ensformighed. Vi tilegner os derfor det gyldne Visdomsord: Forandring fryder. Det synes ikke at skade os. Hver Gang vi har skejet ud, vender vi med dobbelt Ømhed tilbage til vort Hjertes Udvalgte.

Nu ynder vi at stille Kvinden under Manden — navnlig i moralsk Henseende. Viser det sig dog, at hun fuldt ud staar paa Højde med os, f. Ex. ved at anerkende Grundsætningen: Forandring fryder, — da farer vi op i Raseri. I Virkeligheden fordi vi har krævet en højere, i hvert Fald en anden Moral af hende end af os

selv. Vilde det ikke være mere overlegent, om vi stillede begge Parter paa lige Fod?»

Silvanus var ingen dreven Logiker. Desuden maatte han indrømme en vis Berettigelse i Mancius' Paastande. Han selv havde ikke følt Ubehag ved at tage en vildfremmed Kvinde i sine Arme ved Ostorius Scapulas Gæstebud. Og dog oprørtes hans Inderste ved Tanken om Epicharis, og han udbrød:

»Epicharis, en Kvinde, som ikke faar Børn!«

»Hvad skal vi med Børn!« sagde Mancius med en snærende Bidskhed, som højlig forbavsede Silvanus, da hans Ven altid plejede at udtrykke sig i en nonchalant, lidt slæbende Jargon.

»Saa vilde jeg da hellere dele Leje med en Slavinde, en Doris,« sagde han og fortalte om den skønne Grækerinde.

»Hun kunde blive en fortræffelig Hetære,« mente Mancius.

»Som Epicharis maaske?« sagde Silvanus uvillig.

»Netop; hun blev det i sin Tid under ganske lignende Omstændigheder.«

»Det er maaske din Fortjeneste?«

»Ganske rigtigt, det er en af mine store og gode Gærninger. Jeg opdagede hende paa

Markedet. Hun græd og var saare ængstelig. Rundt om hende havde en Klynge Skuelystne bundtet sig sammen. De befamlede hende med lystne Øjekast, de udstrakte gridske Fingre efter hendes skælvende Legem. Saa optraadte jeg som den ædelmodige Redningsmand, købte hende, tog hende med mig og indkvarterede hende i en af mine Villaer, hvor hun blev omgivet med al mulig Pragt og Overdaadighed, opvartet af et talrigt Tjenerskab. Selv holdt jeg mig borte, til hun maatte antages at være kommen til Ro. Saa indfandt jeg mig, bad hende betragte sig som fri, jeg havde kun købt hende for at fri hende ud af hendes Fjenders Klør. Hvis hun nu agtede sig til sit Hjemland, da skulde jeg gøre alt for at sikre hendes Overrejse, saa vidt det stod i menneskelig Magt; Havet vrimlede jo af Sørøvere og Slavejægere.

Saasom hun er en god Pige, fyldtes hendes Hjerte af Taknemmelighed mod mig, den ædle Redningsmand; og eftersom hun var meget ræd for anden Gang at falde i Hænderne paa Slavejægere, saa blev Hjemrejsen opsat indtil videre. For at hun ikke skulde kede sig, gav jeg hende Lejlighed til at beskæftige sig med Poesi og Musik. Jeg havde Tid at vente, jeg var netop i de Dage indfanget af den smukke Fru — Navnet gør intet til Sagen. Jeg høstede den

skønneste Løn for min Møje. Hun var intet uden knælende, ydmyg Tilbedelse. Hvis jeg havde antydnet noget for en Mand saa nedværdigende som Ægteskab, vilde hun have sat sig imod det med Hænder og Fødder. Det vilde have betaget hende enhver Mulighed for at vise sin Taknemmelighed. Nu derimod kunde hun hver Dag overøse mig med de rigeste Kærlighedsgaver; hver Dag var en Fest for hende, hun var jublende lykkelig.

For øvrigt skal jeg villigt indrømme, at den Tid hører til mine bedre Minder.«

»Og siden?«

»Der indtræder som bekendt en Reaktion i alle stærke Følelser, navnlig i de erotiske. Saaledes ogsaa i dette Tilfælde. I Førstningen var det hende ufatteligt. Men hun var fornuftig og beskeden og kom ikke med smagløse Bebrejdelser. Imidlertid smittede min Kulde hende. Jeg svarede ikke længer til hendes Begreber om Kærlighed. Saa har hun vel haft et af disse sindssvage Øjeblikke, som de fleste Kvinder nu og da synes hjemfalden til. Hun har spurgt mig selv, om jeg var den Rette — eller hun muligt havde taget fejl og skulde vente en anden. Efter megen Forsømmelighed fra min Side gav hun i hvert Fald efter for et ungdommeligt

Brushoved, der længe havde lagt sin stærke Appetit for Dagen. Det var Begyndelsen. Senere kom Turen til andre. Med Tiden gik det vel op for hende, at de andre ikkê var bedre end jeg; ti hun kom grædende til mig og sagde: »Du skulde ikke ladet mig gaa den Gang.« Siden har vi altid været gode Venner. Maaske skulde jeg heller ikke ladet hende gaa; hun er dog omtrent den eneste Kvinde, der ikke indgyder mig Modbydelighed.

Jeg har egentlig kun det imod hende, at hun ser en Smule ned paa mig. Jeg har nu en Gang ikke vist mig fuldkommen; jeg har ikke holdt fast paa hende. Følgelig anser hun mig for dum og slet og beder til den høje Isis for min Sjæls Frelse. Hun er nemlig meget troende. Foruden paa den frugtbargørende Isis tror hun stadig paa den fuldkomne, ubetingede Hengivelse i Kærlighed. Jeg ser derfor ikke bedre, end at det er meget smigrende for dig, hvis hun virkelig har fundet Behag i dig.«

Junius Silvanus saa nu med venligere Øjne paa Epicharis, og han følte Uvilje mod Mancius, der havde raadet for hendes Skæbne og dog ikke holdt sin Haand over hende. Men han gav ikke sin Uvilje Luft i Ord; han følte, at Vennen siden Barneaarene var blevet saa forskellig fra ham, at en Bebrejdelse højst vilde fremkalde et

spotsk Smil. Denne Forandring, som han for øvrigt strax ved sin Ankomst havde lagt Mærke til, fyldte ham med Forbavselse; ti som Dreng havde Mancius været ualmindelig højsindet og selvforglemmende.

Mancius gik imidlertid videre i sin Udvikling af det »smigrende« :

»Den, Kvinderne falder til Fode, han er en gudbenaadet, en Lykkens Yndling. Med deres Trang til Underkastelse, med deres fine Følsomhed vejrer de altid den kommende Sejrherre og iler ham i Møde. — Det er derfor et sørgeligt Tidens Tegn, at de netop nu hylder Gladiators og Gøglere — vore Arvtagere!« tilføjede han spottende.

VI.

Marcus Mancius var en Mand med Smag; derom var alle enige. Han havde skabt mer end én ny Mode, saaledes var det ham, der i sin Tid fandt paa at lade Tæernes Negle underkaste en lige saa omhyggelig Behandling som Fingrenes. Særlig hans Fester gik der stort Ry af; til Trods for altings Forslidthed vidste han stadig at finde nye Raffinements. Derfor havde han ogsaa Beundrere, Misundere og Efterlignere i Mængde. Ogsaa hos det smukke Køn havde han i sin Tid været højt anskreyet. Paa dette Punkt var det dog gaaet lidt tilbage for ham; i hvert Fald kaldte de unge Fruer ham misbilligende en Pigeelsker, enten saa deres Misbilligelse stammede fra Nid eller havde sit Udspring i et mere moralsk Motiv.

En Tid efter den selskabelige Sammenkomst hos Ostorius Scapula havde Mancius budt sine

unge Venner til Gilde — for øvrigt ogsaa Damer, dog ikke af det allerbedste Selskab. Det vil være tilstrækkeligt at nævne Danserinden Chryseïs, den luthspillende Arsinoë, Epicharis med flere af hendes Kolleger.

Gæsterne blev modtagne i en elegant udstyret Havesal, hvor der ikke blot med udsøgte Retter og Vine var sørget for Smagens Vederkvælgelse, men tillige taget tilbørligt Hensyn til de øvrige Sansers Pirring:

Bordene var et Hav af prægtige og blændende Farver, hvori det fint ciselerede Sølvservice rent blev borte. Blomsterne, der yppigt vældede ud over Randen af høje, guldprydende, mørkt anløbne Bronzevaser, bestod dels af matgullige, ind mod Hjertebladene svagt rødmende Roser, dels af silkefine, blegrøde og hvide Lotusblomster; disse sidste var ganske vist kunstige, men saa fortrinligt eftergjorte, baade hvad Duft og Farve angaar, at man kunde tro dem plukkede ved Nilens eller Ganges' Bredder for et Øjeblik siden.

De ved Bordenes Opdækning anvendte Farver var ikke samstemte, men snarere sammenhobede for ved deres brogede Mangfoldighed at ægge Sanserne. Saaledes frembød Glasservicet stor Uensartethed i Farve. De i symetriske Figurer omkringstillede Karaffer og høje Hanke-

flasker tindrede i et blaat saa dybt og skært, som man ellers kun finder hos den fjernt blaanende Gletscher-Is. De bægerformige Glas og de brede Glasskaale derimod syntes ved første Øjekast uanselige, halvt gennemsigtige; men faldt Lyset paa dem, da straaede de i Regnbueglans som det fra Havets dunkle Dyb ophentede, farveglødende Perlemor.

Selve Værelsets Udsmykning stod i ingen Henseende tilbage:

Gulvets graaviolette Marmorfliser var gennemtrukne af lavgrønne Striber og gennembrudte af kredsrunde Pletter af dunkelt rosenrød Farve. Og Væggenes sokkellignende Beklædning og halvt fremspringende, korinthiske Søjler af parisk Marmor gnistrede som nyfalden Sne.

Felterne mellem Søjlerne var smykkede med Malerier paa mørkegrøn Bund. Saaledes var Bagvæggen delt i tre Felter, hvis Malerier gav en sammenhørende Fremstilling af Kærligheden som forædlende og kulturbringende Livsmagt. Disse tre Billeder var øjensynligt gamle, af en vis plump Storladenhed i Udførelsen.

I Feltet til venstre saas en nøgen, herkulisk Mandsskikkelse. I Haanden holdt han en Køllestav. Ved hans Fod laa en anden Mand, fortrukken, dræbt, med Blod og Hjerne sivende ud af et stort Saar i Tindingen. I kort Afstand

saas en myg, sammenbøjet Kvinde, Kampens Aarsag, Sejrherrrens skælvende Bytte. Billedets Baggrund dannedes af en sønderreven Bjærg- og Skovegn, hvorfra der udstrømmede rorgridske Ulveflokke, Bjørne og andre Vilddyr.

Maleriet i Midten var større end de andre og forestillede Afrodite, der nys dukket frem af Havets Skød træder i Land paa Cypren. Det svære, blonde Haar faldt, endnu fugtigt af Væde, ned over hendes runde Skuldre og svaje Ryg, helt ned til de yppigt slanke Hoffer — end mere fremhævende en Skønhed, som det saa sparligt dulgte. Det høje, kraftige Legem var malet med stærk, gyldenrødlig Farve. Hvor Gudinden vandrede frem, skød Blomster frem af Jorden, Fugle hvirvlede til Vejrs, og Mennesker og Dyr stod frem af deres Huler og saa med Undren paa Kærlighedens Gudinde, der som en Bølge af Lys og Varme gled ind over Landet.

Maleriet til højre fremstillede en ung Mand og en ung Kvinde. De var klædte i lette, hvide Sommerdragter og hvilede i Græsset. Han læste for hende af en Bog, antagelig en Digtsamling. Hun sad med blystomt sænket Hoved men skottede dog lønligt fra Siden op til ham, som om hun tænkte: mon han ikke vil gaa videre. I Baggrunden saas en fjern, skinnende Stad, hvis Taarne og Kupler ragede højt mod Himlen.

Søjlerne tilligemed de Portaler, der forbandt dem, omrammede Malerierne, saaledes at man saa disse som gennem aabne Døre.

Salens Endevægge var ligeledes prydede med Malerier, blot af en hel anden Art. Et af dem forestillede f. Ex. Mars' og Venus' Kærlighedsforhold, tilmed var som Motiv benyttet det Øjeblik, da Vulkan, den bedragne Ægteemand, har overrasket det elskende Par og spundet dem ind i sit kunstfærdigt smedede Net. Mars' Forbitrelse og Flovhed var udmærket gengivet, hvorimod Venus' ængstelige Undseelse syntes ikke saa lidt kunstlet; den gennemskinnedes altfor tydeligt af en vis koket Nyfigenhed, der ligesom hviskede: »kan I se mig?» — røbende, at hun i Grunden fandt Situationen ganske pikant. Modellen havde aabenbart været Demimondedame. Og Billedet var, dets elegante Udførelse til Trods, i høj Grad lagt an paa det mondæne Publikums Smag for det frivole. Hvis man imidlertid ved Kunst forstaar det nøjest mulige Udtryk for en bestemt Tids Kultur, Smag, aandelige Behov — og derfor er jo intet til Hinder — saa var Billedets høje Kunstværd uomtvisteligt.

Værelset fik ikke, som ellers hyppigst, sit Lys fra oven, men derimod fra Siden, idet Væggen ud mod Haven var gennembrudt oventil.

Haven selv var ikke opfyldt af Springvande og døde Statuer, men af Blomster og Buske afvexlende med frodige Græsplæner; desuden vrimlede den af alskens tæmmede Dyr, der boltrede sig i de kaadeste Lege eller hvilede henslængte i Græsset.

En stor, skidengul Løve laa dovent udstrakt paa Siden og blundede; en klodset Hundehvalp løb frem og tilbage og stødte til den med Snuden. Endelig blev det Løven for meget; den rejste sig, udstødte et Brøl, saa den sølle Hvalp dejsede bagover af Forskrækkelse. Dyrenes Konge satte et umaadelig bidsk Aasyn op, aabnede Gabet, greb Hvalpen, rystede den lidt og satte den derpaa varligt til Jorden.

Et andet Sted saa man en smidig Leopard og en slank Gazelle, der syntes at have sluttet det inderligste Venskab. De laa begge i Græsset, og Leoparden havde gemt Hovedet ind i Siden paa Drøvtyggeren.

Orkesteret tog fat — det var Militærmusik — og en stor Hunelefant tumlede frem over det elastiske Grønsvær. Den havde sat sig i Hovedet, at det var en Dansemelodi, der spilledes, og den søgte ærligt at holde Takt og Trit med saa komiske Bevægelser, at den selv syntes at føle sig genert; i hvert Fald blev den staaende og rystede betænkeligt paa Hovedet.

Det var en Uendelighed af Dyr, der havde Tilhold i Haven: brogede Fasaner og indbildske Paafugle stoltserede omkring med stækkede Vinger. Vævre Kid trippede ængsteligt hen over Plænerne og nippede forsigtigt af Græsset. Store, dorske Slinger laa i Gangenes Grus, soled sig og døsede. En Rævefamilie havde indrettet sig imellem Buskene. De to gamle sad med værdige, alvorstunge Miner og saa til, hvorledes de unge gennem Leg indviede sig til Livets alvorligere Sysler. De legede Ræv og Gaas og lagde de snedigste Baghold for hinanden.

Midt under Maaltidet sagde Mancius til sine Gæster:

»Mange nye Sæder er trængt ind i Rom. Blandt andet har vi lagt os mere efter Følelser og Talemaader end efter Handlinger. Vi sværmer derfor for saadanne Individuer, hjemmefødte eller fremmede, der formaar at tolke vore inderste Følelser og lærer os at lefle med alt. Jeg, der altid følger med Strømmen, har købt mig Skuespilleren Iturius og vil nu lade ham fremføre i et ædelt Frihedsdrama, betitlet Spartacus, hvori der meget opbyggeligt vises, at selv Slaver kan nære en ophøjet Sans for Friheden, hvilket uden Tvivl vil stimulere os til at sætte endnu mere Pris paa den, end vi allerede gør, med mindre Aristoteles skulde have Ret i sin Antagelse: at en

saadan Udladning af Følelse svækker i Stedet for opflammer til Handling.

Den dramatiske Episode er henlagt til det Tidspunkt, da de oprørske Gladiatorer endelig er slaaede og indesluttede af de romerske Hære. Spartacus søger nu at opflamme sine Mænd til en sidste fortvivlet Kamp.«

Efter disse Bemærkninger blev den ene af Salens Vægge skudt til Side, og en Scene kom til Syne. Derpaa Spartacus og hans Underbefalingsmænd, alle i Gladiatorrustninger.

SPARTACUS.

Hvorfor er I saa vankelmødige og forsagte?

Først sendte Romerne en Prætor mod os; og vi jog hans Mænd foran os, som var de en Flok Skolepøge. Saa gjorde de os den Ære at sende begge Konsulerne i Marken, og vi kastede dem paa vild Flugt, hug dem ned i Tusindevis bagfra og tilføjede dem saaledes paa en Gang Død og evig Skændsel.

De sendte nye, mangedobbelt stærke Hære imod os. Vi led et Nederlag; 8000 af vore faldt; men mærk det vel: de havde alle faaet Døds-hugget forfra.

Nu er vi indesluttede. Bag os larmer Havet, foran os ligger Fjenden paa Lur. Vi har ingen

Skibe at snige os bort paa, altsaa maa vi vende os mod Fjenden og slaa os igennem med Vaaben i Haand.

KLINTO.

Hvorfor tale om noget saa unyttigt? Fjendens Overmagt er sexdobbelt; vi maa heller overgive os —

IRMEN.

— og anraabe om Ædelmodighed.

KLINTO.

Mulig vil de nøjes med at lade hver tiende Mand nedhugge.

SPARTACUS.

Jeg har kendt jer længe. Sammen med mig rejste I Oprørsfanen; ved min Side deltog I i blodige Kampe og gik daglig Døden under Øjne. Alligevel forbavser I mig. Pludselig omtaager Angst og Forfærdelse jer Forstand. I begynder at fable om Ædelmod og Højsind, som om det var Egenskaber, der fandtes hos Romerne; I bilder jer ind, at de skulde behandle os som en fjendtlig Hær og ikke som Oprørere. Husk dog paa, hvorledes Slaveopstanden paa Sicilien afsluttedes: 20,000 Mand blev naglede til Korset.

KLINTO.

Der er dog stillet os lempeligere Kaar i Udsigt, hvis vi overgiver os.

SPARTACUS.

En plump Snare er stillet for os.

Har Romerne nogen Sinde holdt givne Løfter over for Fjenden — endog jævnbyrdige Fjender — hvis de havde Fordel af at bryde dem? Og vi er ikke andet end Slaver, et Løfte til os saa betydningsløst, som var det aldrig udtalt —

IRMEN.

Men naar nu Modstanden er saa haabløs?

SPARTACUS.

Man skulde tro, I heller vilde lide Døden paa Korset end paa Valpladsen.

Nuvel, I skal se en Prøve paa den; I skal selv faa Lejlighed til at dømme om dens Behagelighed.

(raaber ud i Kulissen)

Før Fangen ind! —

(Den romerske Ridder Parmo føres ind i Lænker. Til Trods for Lænkerne træder han stolt og værdig ind i Kredsen, hyllet i sin Toga. Det er Iturius, der spiller Parmos Rolle; han modtages med Bifaldsklap af Gæsterne.)

SPARTACUS.

Hvor stor er Romernes Styrke?

PARMO.

200,000 Mand. —

SPARTACUS.

Han lyver!

Hvad Skæbne er beredt os?

PARMO.

Naade, hvis I overgiver jer uden Sværds slag, Døden paa Korset for alle Fanger, hvis I fremturer i jer blinde, halsstarrige Modstand.

SPARTACUS.

Tror du, vi frygter Døden, siden du vil lokke os til Overgivelse?

PARMO.

Døden paa Korset er forfærdelig. Hænder og Fødder sønderbrydes af de svære Malmbolte. Legemet tynger med hele sin Vægt i de gabende Saar. Dog er intet af de ædlere Dele beskadiget. Forbryderen kan hænge paa Korset Dage og Nætter pint af de ulideligste Smerter, fortæret af brændende Feber, hjemsøgt af vilde Vanvidsdrømme.

SPARTACUS.

Hvor Romerne dog er grusomme!

PARMO.

De er ikke grusomme; de er kloge. Dem er det saare ligegyldigt, om en Slave lider eller ikke. Men de vil lære jer ubetinget Lydighed med hvilke som helst Midler, jer egen Vildskab maatte fremtvinge. De vil: at I, de modigste, haardføre, mest vaabenduelige af alle Mænd, skal lyde deres mindste Vink; de vil, at I skal dræbe hinanden paa Arenaen til deres Forlystelse og saaledes gøre værdig Brug af de fortrinlige Egenskaber, som de selv ved deres Opdragelse har bibragt jer.

SPARTACUS.

Saa vil vi da give lige for lige. Du er vor Fange; derfor skal du dø paa Korset.

PARMO.

Mit udøste Blod vil blive hævnnet.

SPARTACUS.

Klyng ham op!

(Krigskarlene griber Parmo, lægger ham udstrakt paa et Kors, uden at han gør Modstand. Naglerne slaas i med taktfaste, drønende Hammerslag.)

Det Skrig, Iturius udstødte, da han blev sømmet fast til Korset, var saa skærende fortvivlet, at det gøs i Mancius' Gæster. Af saa meget desto større Beundring for hans uforlignelige Kunst blev de opfyldte, og de brød ud i en Storm af lidenskabelige Bifaldsraab. Den korsfæstede tav et Øjeblik, saa brød han paany ud i et Skrig saa vildt og hvinende, at Tilhørernes Hjerter krympede sig sammen derved.

»Saadan skreg Octavia, da hun druknede i Tiberen,« sagde Natalis.

»Tag mig ned! Tag mig ned!« hylede Iturius.

Gæsterne saa undrende paa ham, saa, at store, tunge Bloddraaber dryppede ned paa Scenens Gulv. Naglerne var ikke slaaet gennem dertil indrettede Løkker, som Brug var ved teatraliske Forestillinger, de var slaaet gennem Iturius' Lemmer. Det gav et Sæt i Tilskuerne, de foldede sig sammen for i næste Nu at vælde ud i et sandt Bifaldsraseri. Denne Gang gjaldt Bifaldet Værten, der havde faaet en saa sublim Idé.

»Tag mig ned! Tag mig ned!« hylede Iturius.

»Ja,« svarede Mancius, »hvis du husker paa, hvilken Rolle du spiller, hvis du opfører dig

standhaftigt og ikke giver en Smertenslyd fra dig, ikke fortrækker en Mine.«

»Hav Medlidenhed, Herre, og forspild ikke det gode Ry, som De har vundet ved human Behandling af Deres Slaver.«

Mancius vendte sig til sine Gæster:

»Han bliver ligefrem intelligent. Og man ser atter her et Bevis paa den ubestridelige Sandhed, at Lidelsen har en overordentlig forædlende Indflydelse. Man kunde næsten fristes til at slaa endnu et Par Søm i ham.«

Iturius blev ved at klage og jamre sig; Mancius fordybede sig mer og mer i sit belærende Foredrag om Lidelsens Fortræffelighed, særligt dens intelligensvækkende Evne.

»Først naar Smerten møder os paa vor Vej, lægger vi til Gavns vore Hoveder i Blød for at undslippe den, — her taler jeg dog kun om den begrænsede Smerte; ti er der ikke mindste Haab om Redning, da overvældes vi af selvfortærende Raseri og synker derpaa hen i Fortvivlelsens Døs, til endelig Døden forbarmer sig over os og gør Ende paa al vor Lidelse og Elendighed —«

Iturius skar Tænder af Raseri og hylede som et vildt Dyr.

»Nu anvender du lovligt stærke Midler,« henkastede Mancius.

SPARTACUS

(til sine Mænd).

I har nu set, hvad der venter os. Ganske vist vil vi vide at opføre os mere mandigt end denne usle, af alskens Udskejelser blødagtiggjorte Romer. Alligevel er Døden paa Korset sikkert forbunden med store Pinsler, lad os derfor foretrække Døden paa Valpladsen.

SPARTACUS' MÆND.

Til Kamp! — Til Kamp! —

Denne sceniske Afslutning gjorde nærmest et forvirrende Indtryk paa Gæsterne, saa stærkt optagne havde de været af Mellemspillet med Iturius. Nu blev imidlertid Tæppet draget for, og Scenen skjultes for de Tilstedeværende.

Iturius' Lidelse havde smittet Epicharis; hun var bristet i heftig Graad og evnede først langt om længe at fremstamme:

»Hvor kunde du — hvor kunde du?«

»Aa hvad — en Slave!«

»Som om ikke Slaverne ogsaa var Mennesker!« busede Camillus Carbo ud.

»Ja, er det ikke saadan, han siger, Aagerkarlen Seneca. Har I for Resten hørt hans sidste Vittighed?«

»Nej, fortæl — fortæl!«

»Som bekendt sværmer vor stoiske Ven for Fattigdom. Nu har imidlertid Nero skænket ham store Gaver for at trøste ham over Kejserindens sørgelige Endeligt. I den Anledning har han udspekuleret følgende: Fattigdom er ikke det samme som ingen Penge at eje, men det er det samme som ikke at lade sig beherske af sine Penge; jo flere man derfor har, des bedre Lejlighed har man til at udvise den rette Fattigdom, Uafhængigheden af Guldet, — altsaa bør man skrabbe saa meget som muligt til sig.«

Selskabet morede sig kosteligt over den gamle Ræv af en Filosof.

»Hvor kunde du! hvor kunde du!« blev Epicharis ved at stamme.

»Berolig dig, min smukke Veninde, nu er han nedtagen af Korset. Jeg vilde kun give ham en lille Lektion. Ingen skal ved fræk Efteraben haane Virkeligheden.«

»Og derfor skulde han lide saa haardt,« sagde Epicharis.

»Bevares, jeg havde mange Bevæggrunde.

Ligesom de lyse Farver først kommer til deres Ret, naar de ses mod en mørk Baggrund, saaledes faar vore Nydelser først den rette Glans, naar de følger efter en Fortid rig paa Savn og Lidelser. Nu har man ikke altid per-

sonlige Kvaler ved Haanden, hvis Aarsag man maa ty til andres Lidelser for dog ikke helt at undvære den flatterende Baggrund.«

Lidt efter tog Epicharis meget køligt Afsked med Selskabet.

Det er vel sjældent, at Mennesker er sig de afgørende Motiver til deres Handlinger bevidst, endnu sjældnere, at de nævner dem. Mancius var fra Arenaen saa vant til at have virkelige Dødsliedelser for Øje, at han alene af den Grund kunde bevæges til sin Adfærd. I det Hele var Romerne for klare og nøgterne til at lade sig paavirke synderligt af en Fremstilling, der kun var teatralisk. Han har dog sikkert haft endnu en Grund til sin Handling: Blandt Romerne var der udbredt et glødende Had til den græske Nation, som Iturius tilhørte. De hadede den paa samme Vis som Røveren Tyven, Krigeren Præsten, med et foragtblandet Had, der dog er saa indædt forbitret, fordi det gælder en Konkurrent. Det havde været Romerne en let Sag at underkue Grækenland og gøre det til en Provins, og de nærede maaske endnu større Foragt for Grækerne end for selve Orientalerne. De foragtede dem for deres indbyrdes, hadfyldte Misundelse, Kivagtighed, jammerlige Kappelyst og store Løgnagtighed, for deres hykleriske Smigren af Kejserne, hvem de rejste Templer og Altre

offentligt, mens de i deres Hjerter saa ned paa dem. Men Romerne foragtede ikke blot Grækerne; de hadede og frygtede dem tillige.

Græske Moder, Sæder og Skikke, græsk Sprog, Kultur, Kunst og Videnskab trængte igennem alle Vegne. Det saa ud, som om de underkuede skulde tage Magten fra Sejrherrerne. Overalt forstod de kløgtige og samvittighedsløse Grækere at insinuere sig, ja i den forrige Kejsers Tid havde græske Slaver endogsaa styret Verdensriget. I det Bifald, som lønnede Værten for Iturius' Korsfæstelse, var der sikkert meget af hint lønlige Racehad. Dertil kunde maaske for enkeltes Vedkommende støde personligt Nag: de tungerappe Udlændinge stod i stor Yndest hos det smukke Køn.

Det lille Optrin, eller snarere Epicharis' Graad, havde dog virket forstemmende paa en Del af Gæsterne. Men nu spillede Musiken en kaad og æggende Dansemelodi, og en Skare som Vestalinder udklædte Danserinder strømmede ind i Salen.

Imidlertid var Sceneriet i Haven undergaaet en total Forvandling, uden at nogen i Førstningen havde lagt Mærke dertil: En Del vilde Rovdyr og giftige Slangere var sluppet løs paa den fredelige Dyrebestand og afstedkom ved

sine Angreb en ubeskrivelig Forvirring og Rædsel.

Fasaner og Paafugle søgte forgæves at hæve sig paa deres stynede Vinger; de baskede hjælpe-løst omkring og faldt som Ofre for de bestandig fremmyldrende Slinger. Leoparden havde glemmt sin ved Sult og Prygl indpiskede Tamhed; den var sprunget op, havde slaaet Klørne i Gazellens Nakke og laa nu med dump Knurren over sit gispende Bytte og sugede i sig af det hede, fremvældende Blod. Løven var sprunget op og udstødte rasende Brøl; dens Hales ildevarslende Krumninger tydede paa, at den snart vilde gaa over til Angreb.

Hele Haven var som forvandlet. Blomster og Buske var rykket op under Dyrenes Kampe; de lysegrønne Plæner var plettede røde af Blod; og overalt laa døende Legemer og skælvede i de sidste Trækninger. Og den stille Aftenluft dirrede af hæse Smertens-Skrig og høje Angstbrøl.

Men endnu højere bruste Musikens klare Toner og gød sin vilde Lidenskab i de lyttendes Hjerter. Og hen over det blanke Gulv dansede de kaade, unge Piger. De havde slængt den højtidelige Vestalindedragt til Side; under den var en stramt sluttende, rigt smykket Amazone-rustning kommet til Syne.

Og Dansen blev vildere og vildere.

Mændenes Hoveder var tunge af Vin, berusede ved Synet af Blod, opflammede af de dansendes yndefulde og yppige Bevægelser.

Camillus rejste sig for at gaa.

»Allerede! allerede!« lød det fra flere Sider.

»Min Hustru venter mig,« svarede han som sædvanligt.

Da han var gaaet, kunde Gæsterne ikke bare sig for at gøre Bemærkninger.

»Mon han nogen Sinde forsømmer Plotilla?«

»Han er tro som en Hund.«

»Og det er ham, der altid siger saa meget ondt om Kvinderne.«

»Og du Lepidus, — har du faaet fri i Aften?«

»Hun er blevet ked af mig — den Vende-hals!«

»Saa sagte!«

»Tro ikke, at jeg sørger Helsen af mig for hendes Skyld. — Mere Vin! — Blot vil jeg ønske, at hun alle sine Dage maa komme til at sove alene.«

Og der festedes til langt ud paa Natten, til langt henad den lyse Morgen.

VII.

Den store Dag var kommen.

Endelig havde Nero overvundet sine Betænkeligheder; hans Ankomst til Rom skulde finde Sted. Hele Byen maatte paa Benene i den Anledning.

Junius Silvanus begav sig hen til Mancius for at tage ham med. Denne havde endnu ikke fuldført sit Toilette. Mens det stod paa, underholdt han sin Ven med et belærende Foredrag om Kærlighedens sande Væsen og Egenskaber. I det Hele taget viste han sig ivrig for at indprente Silvanus Hovedstadens Anskuelser og saaledes udslette Sporene af hans Landophold:

»Intet er mere ødelæggende for Kærligheden end Ægteskabet, som kun tager Hensyn til et enkelt af dens Momenter: det for alle Markens Kreaturer fælles. Vi, som ikke er saa overvættes forgabede i den brutale Side af Sagen, — for-

langer noget andet og mere af Kærligheden: alle dens Væxts fine og sarte Afskygninger.

Og hvorledes skulde det findes uden ved stadig at søge nye Objekter for Kærligheden? Hvor skulde det findes uden hos den unge Pige?

Gives der noget mere fortryllende end hendes første, sky Rejsning, hendes spillende Livfyldthed under Indflydelse af den Lidenskab, som paa en Gang ængster og drager hende?

Ja, hvis der er noget endnu skønnere, da maatte det være: hendes svimlende Selvopgivelse, det Øjeblik, da Taarerne tilslører hendes Øjne, da Rødmen tilhyller hendes Ansigt, da Undseelsen endogsaa skjuler hendes klare Tanker under et Mylder af skønne Fantasier, det Øjeblik, da hele hendes Væsen er Kaos, hvoraft hans Kærlighed i næste Nu skal forme den fuldmodne Kvinde, der staar foran ham med kloge, bedrøvede Øjne, der ængsteligt spørger: holder du ogsaa nu af mig.

Disse Øjeblikke er skønne, kun maa man altid sørge for at bryde af i Tide, inden man naar hint grufulde Stadium, hvor man uvilkaarligt siger til sig selv: Gud forbarme sig, hvor jeg har været forelsket i hende, men det er rigtignok noget siden.«

Silvanus mente, at der under det stadige Samliv mellem to Mennesker maatte kunne op-

staa en saadan Rigdom af Følelser, at den langt overgik den første Kærligheds urofyldte Rørelser.

»Selvfølgelig kan man blive vant til sin Veninde som til en gammel Slobrok, — er det anbefalelsesværdigt?«

»Ogsaa andet end Vanen kan knytte to Mennesker sammen: al den Møje og Besvær, de har været fælles om, al den Støtte og Bistand, de har ydet hinanden.«

»Jeg tænkte ikke nærmest paa Almuen. — Forøvrigt vil jeg indrømme dig, at der er Kærlighed, som taaler Gentagelse. Man finder den hos Demimonden og hos ikke saa faa Ægtehustruer; man finder den hos de Kvinder, der er begavede nok til at holde En for Nar. Det holder i Aande. Det frister til Leg. Det fryder En at lægge sine Snarer for en saadan Kvindes Fod, at overrumple hende, at se hende dukke frem af det Hav af Løgn, List og Forstillelse, hvori hun dagligt boltrer sig, at se hende blive Kvinde paany.«

Silvanus gjorde Indvendinger, mod at Kærligheden saadan gjordes til Leg:

»Hvad vilde Følgen blive; vi fik jo ingen Børn; vore Familier gik til Grunde.«

»Lad dem bare gaa til Grunde. Faktisk er det, at Ægteskaberne er svundet endnu mere ind, siden Augustus fandt paa at præmiere dem for at fremme den svindende Dyd. Hvorfor skulde

vi ogsaa gifte os? Vi har det jo nemmere foruden. At Kvinderne endnu er tilbøjelige til det, kan man forstaa; de vinder jo derved Lejlighed til mere ugenert at følge deres Passioner.«

Imidlertid var Mancius' Toilette fuldført, og de to Venner begav sig afsted. Paa Vejen tog de Camillus Carbo med. Han var i et sælsomt Oprør.

»Noget maa der ske; det er umuligt andet.«

»Der falder nok et lille Stykke Himmel ned og knuser Modernorderen,« spottede Mancius. »Alle Tegn tyder derpaa. En Bonde fram Capagnen fortæller, at der er født en Kalv med tre Hoveder.«

Vennerne fulgte Strømmen, der bevægede sig ud mod den appiske Vej, hvorfra Nero ventedes.

Alle Butiker var lukkede; alle Huse smykkede med Palme- og Laurbærgrene; alle Vinduer, Døre og Trapper var fuldpakkede af skuelystne Mennesker; ydermere var der langs Gaderne rejst mægtige Tribuner for betalende Tilskuere.

»Nu kommer han! nu kommer han!« lød Raabet fulgt af hvirvlende Uro gennem den ventende Mængde. Lidt efter sprængte Politimesteren, Pedianus Secundus, gennem Gaden i Spidsen for en stor, bereden Politistyrke:

»Plads! Plads for Kejseren!«

Musiken lod sig høre. Trommernes dumpe Knurren, Fløjternes skarpe Skrig og Trompeternes korte Brøl smeltede sammen til en trodsig Fanfare, en nogen Forherligelse — en berusende Lovprisning af Vold og Mord. Man skulde tro at høre en Vrimmel kampglade Rovdyr opløfte deres Røster paa Arenaen.

Musikkorpset rykkede frem; efter det Garden under Tigellinus' Anførsel.

»Der sidder Subrius Flavus nok saa strunk til Hest; det var ham, der vilde slaa Nero ihjel som en skabet Hund,« hviskede Mancius.

»Og saa vilde Pøblen dog stampe en anden Nero op af Jorden,« mumlede Camillus Carbo.
»Hør, hvor de hylér af Begejstring.«

»Ja, nu er de sikre paa Brød og Skuespil.«

»Jeg tror, Subrius Flavus ønsker sig langt borte,« sagde Silvanus. Den djærve, lidt naive Oberst havde ganske vundet hans Hjerte, og det gjorde ham ondt at se ham i dette Optog.

Raabet: Leve Kejseren! blev stærkere og stærkere.

Neros Vogn viste sig, trukken af 16 hvide Heste, der dansede frem under Purpurdækkener, i et Seletøj, funkende af Rubiner og Topaser. Nero selv laa henslængt i hvide, bløde Silkehinder, iført en Klædning af blodrødt Purpur. Hans Ansigt var hovmodigt tillukket med Und-

tagelse af en svag Trækning om hans fine Mund. Fra alle Vinduer, Balkoner, Tage og Tribuner strømmede en Regn af Roser og Violer ned over ham. Og foran Vognen trængte en hvidklædt Jomfruskare frem og strøede, med Fare for at blive nedtrampet under de sølvskoede Hestehove, Liljer og Myrtekviste paa hans Vej.

Efter ham fulgte hans Hustru Octavia og hans Elskerinde Poppæa. Derpaa en Sværm unge Adelsmænd i guldprydede, flunkende Rustninger. Det var Hofadelen, som Nero havde skabt af unge, forarmede, nydelseslystne og salgbare Patriciere. I daglig Tale gik de under Navnet: Klakørerne.

Skaren bevægede sig frem gennem Via Sacra, ind paa Forum. Her stansedes et Øjeblik ved den gyldne Milepæl. Senatorerne ilede ud af Senatspalæet og omringede Kejserens Vogn med deres ærbødigt logrende Lykønskninger:

»Maatte Guderne skænke dig Styrke til at bære den store Sorg, der har ramt dig.«

»Maatte de forunde os Visdom, saa at vi ikke midt i vor jublende Glæde over din og Fædrelandets Frelse rent forglemmer din personlige Sorg.«

Nero modtog Senatorernes Hyldest med et stramt Smil. Nogle tillod han at kysse sin Haand, andre rakte han Foden til Kys, deriblandt Ostorius Scapula. Toget satte sig paany i Bevægelse,

op ad den stejle Gade, der førte til Capitolium, til Jupiters Tempel.

»Vestinus var ikke blandt Senatorerne,« sagde Camillus ivrigt.

»Nej, han ligger syg ude paa sit Landsted. Bare den Sygdom ikke ender med Døden,« sagde Mancius.

»Bedre at dø end at vanæres.«

»Jeg synes ogsaa, det er langt smukkere at indhulle sig i sin Værdighed og dø, end det er at gøre Modstand.«

Toget var naaet op paa Capitolium. Der stod Præsternes fromme Skare med Blomsterkranse om de salvede Lokker og istemte Hymner til den guddommelige Neros Pris. Offeret var rede, Brændet lagt til Rette, Kejseren skulde blot tænde det an og forrette Takkebønnen for Fædrelandets Frelse.

Han blev et Øjeblik staaende ved Alterets Fod og saa ud over de Tusinder og atter Tusinder af Hoveder, der virrede om mellem hinanden dybt nede under ham. Han indsugede med Begærlighed Lyden af de larmende Hyldingsraab; hans Ansigt, der hele Tiden trods sin stramme Maske af ligegyldigt Hovmod havde forraadt lønlig Frygt og aaben Trods, forvandlede nu. Trækkene blev slappe og bløde. Han udstrakte famlende sine Hænder:

»De elsker mig! de elsker mig jo!«

Men de, som lagde Mærke til hans Ansigt, forstod, at nu var han farligere end nogen Sinde før; nu havde han rent mistet Evnen til at sondre mellem ondt og godt.

Camillus og Silvanus var begge i stærkt Oprør; de havde begge ventet, at der maatte ske noget. Men ingen blandt Senatorerne havde grebet sin Dolk og stødt den i Neros Bryst; ingen blandt Menigmand havde saa meget som mumlet en Mishagsytring hen for sig.

»Gaar I med?« spurgte Mancius.

»Hvorhen?«

»I Jødernes Synagoge.«

»Jeg vil hjem,« sagde Camillus.

»Gaa du med, Silvanus. Jeg vil blot gøre dig opmærksom paa: at man maa gæste Jødernes Synagoge eller ogsaa Isistemplet, hvis man nu til Dags vil have Fingre i et nogenlunde anstændigt Pigebarn.«

Silvanus følte ingen Lyst til at gaa med, og de tre Venner skiltes.

VIII.

Camillus Carbo var som Poet tilbøjelig til at se Syner. De var tit saa levende, at han ikke formaaede at skelne dem fra Virkeligheden.

Da Nero med Pomp og Pragt drog gennem Roms Gader, traadte Billedet af et Triumftog frem for hans Øjne: Efter Kejserens Vogn — syntes han — slæbtes Liget af hans Moder; forslaaet og blodigt asede det hen over Brostenene. Og det ganske Rom med sine ypperste Mænd i Spidsen stimlede sammen for at se det Syn, og de raabte: »Til Lykke, Nero! til Lykke! Du har vist os, at Forbrydelsen er den Trappestige, ad hvilken man kravler op til Samfundets Top. Vi skal trolig følge i dit Spor.«

Camillus var ude af sig selv. Synerne hjem-søgte hans Hjerne i broget Virvar.

Agrippinas Billed gled ud af hans Bevidsthed, som Optoget gled ind over Forum. Det han nu

saa, var Nero, Kongen, der kørte i Triumf. Til hans Vogn var de overvundne lænkede som Fanger. Der saas det romerske Folks ypperste: Consuler, Prætorer, Ædiler og Senatorer. Alle var lænkede til Vognen ved svære Kæder af Sølv og Guld. Fangernes Tog var endeløst. Hele det romerske Folk fulgte efter sine Stormænd i Lænker af Jærn. — Og dette Folk havde dog en Gang været frit og hersket over den hele Jord. Her over Forum var Consulernes Triumfvogne dragne frem. Barbarernes Konger havde fulgt dem i Lænker til Moro for de stolte, uafhængige, romerske Borgere, — og nu fulgte selve det romerske Folk som lænkede Slaver en Konge, en Nero, som ingen Daad havde øvet, som intet ejede uden sit fra Fædrene arvede Navn.

Camillus var ikke gaaet hjem; han strejfede endnu om paa Forum, efter at den larmende Mængde længst var borte.

Rundt om ham stod Hundreder, Tusinder af Statuer: Roms store Feltherrer, Statsmænd og Talere, støbte i Bronze eller mejslede i Marmor. Nys havde alt myldret af Liv, nu omviftedes han af et Dødens Pust. Fortidens Store var staaet op af Gravene, de hyllede alt i deres Skygge. Rom var blevet de dødes By. Her paa Forum, hvor Folket i fordums Tid var mødt

for at lytte til Almuetribunernes glødende Veltalenhed, naar disse stod frem paa de store Talerstole under aaben Himmel; her hvor det havde samlet sig for at give Love, for at domfælde eller frikende, for at erklære Krig eller slutte Fred — her var ikke længer Plads til det for alle de livløse Statuer. De døde havde taget Rom i Besiddelse og sat Dødens Stempel paa ham, paa alle.

Ikke saa underligt, at Camillus følte sig dødsmerket.

Vel havde Rom allerede haft adskillige slette og stympetragtige Herskere, vel var Fædrelandet efterhaanden fra et Fællesgode blevet en Forretning, hvori skamløse Lykkejægere: Aagerkarle, Prokuratorer og Svindlere hensynsløst spekulerede, — de gamle Traditioner havde endnu ikke mistet deres Magt over Sindene. Den enkelte — nogle enkelte — følte sig endnu som ét med Staten. Dens Ære kastede sin Glans ogsaa over dem; dens Ulykke og Formædelse knugede dem til Jorden.

Men disse enkelte blev færre og færre. Den nye Tids grænseløse Egoisme isolerede dem, gjorde dem overflødige.

Dertil kom endvidere det fortvivlet haabløse i Tanken om en Forbedring af Forholdene: Nero var vanskelig at komme til Livs, og selv

om det lykkedes, saa fik man vel en anden Kejser, der ikke var bedre.

Camillus Carbos Fortvivlelse var saa heftig, at den steg til Afsky for Livet og alt, som knytter Menneskene til det. Da han saaledes kom hjem, og Plotilla paa Kvindevis vilde lindre den Bedrøvelse, hun læste ud af hans Ansigt, med ømme Kærtegn, skød han hende mut til Side:

»Hvorfor frister du mig.

Ved du endnu ikke, at Livet er unævnelig Lidelse? Ser du ikke, at hvert Menneske er en Skibbruden?

Han klamrer sig fast til en Vragstump; han driver med Strømmen. Over hans Hoved dynger Stormen Uvejrsskyer sammen. Omkring ham bruser den fraadende Brænding. Endnu en Gnist af Liv og Haab er levnet ham, og han stønner fortvivlet: gid det var en Drøm! —

Lidt efter lidt trætner hans Legem; Sanserne slappes, og Tankerne sløves, da spænder Fantasien ham ind i sit Net og skænker ham nogle Øjeblikkes Lindring. Han drømmer! —

Ingen har som Digteren set Lidelsens og Elendighedens Hav, ingen har som han maalt Fortvivlelsens Afgrund. Og han hvælver Drømmenes syvfarvede Bro derover for ikke at forgaa af Rædsel.

Og han taler om sine Drømme for bedre selv at kunne tro paa dem. Han raaber dem ud over Gader og Stræder. Og Folket jubler af Henrykkelse: Hvilken Fylde af Liv, siger det om hans brogede Løgn, og det skænker ham Laurbærkranse af Taknemlighed, fordi han har lært det at lyve, lært det at flygte ind i Drømmenes Verden!« —

Der gik Dage og Uger.

Camillus' Ansigt var lige mørkt; hans Sind lige tungt. Kun enkelte Øjeblikke blussede han op i kaad Spot — en Spot, der gjaldt hans egen Fortid, hans egne stolte Frihedssange, der var paa alt Folkets Læber. Den i ham ophobede Forbitrelse, der ikke fik Luft udadtil, begyndte at nage ham selv, forvandlede til selvfortærende Raseri. Hans Venner forstod ham ikke. Vestinus kaldte ham strængt en Renegat. Piso rystede paa Hovedet: han havde dog en Gang været saa lovende.

Plotilla var fortvivlet over at se sin Mand sygne hen som ramt af en snigende Sot. I sin Vaande vidste hun ikke bedre end at sende Bud efter Mancius og Silvanus. Maaske deres Selskab kunde opmuntre ham lidt.

De kom og bebrejdede ham, at han havde lukket sig inde som et saaret Dyr, der trækker

sig tilbage til sin Hule for at dø, endog han ikke var syg —

Dertil svarede Camillus, at han var syg. Hans Sinds Lidelser undergravede hans Helbred og lagde ham langsomt øde. De bad ham nøjere angive, hvori Sygdommen bestod. Camillus begyndte:

»Skal jeg gøre eder klart, hvori min Lidelse bestaar, da maa det være mig tilladt at fortælle jer, hvad der er sket paa Jorden, efter at Guderne er døde.«

De bad ham fortælle.

»Mens Guderne endnu herskede højt i Himmels Sale og dybt i Menneskenes Hjerter, da gjaldt Løfter og Eder, da svigtede Vennen ikke sin Ven, ikke heller Manden sin Viv. Da havde Fædrelandet ydmyge og trofaste Sønner, der ihukom, at al deres Arv og Ejendom skyldtes det og ikke egen Vinding. Og de stod Side om Side som Brødre. Op af Sumpene ved Tiberens Bred hævede de det stolte Rom; med Vaaben i Haand drog de ud og spredte dets Ry til alle Lande og Tider.

Saa var det, at Guderne døde! —

Ingen ved naar, eller hvoraf. Kun de kloge anede det, de vise, Tænkerne, hvem det er aabenbaret, som er skjult for de enfoldige.

Skulde det være muligt? tænkte de. Vi kan jo forsøge ad! — Og de forsøgte — en liden List, en liden Svig. Forsøget lykkedes. De hoverede i deres stille Sind. En stor Slyngelstreg udførtes, og se! den kronedes med Held. Ære og Fordel blev deres. Guderne er døde; de er end ikke til, sagde de. Men det er gavnligt, at Folket tror paa dem, saa kan vi saa meget des tøjlesløsere give os hen til vore Lyster. Og de hviskede til hinanden: »Hvis det ganske Folk bestod af Vismænd, da var Guderne overflødige. Men nu er det ikke saaledes; lad derfor Almuen beholde sine Guder, saa den nærer Frygt og tøjler sine raa, brutale Lidenskaber.«

Og selv hyklede de Tro paa Guderne, men de troede kun paa deres egne Tilbøjeligheder, som om de var af det gode. De krøb efter smudsig Vinding, bedrog, ihjelslog, dyngede uhyre Rigdomme sammen, væltede sig i alle Nydelser.

Da aabnedes Almuens Øjne: »Se mig til den Slyngel Eutyches. I Gaar drev han om paa Gaden som en Tigger, en Tyv, en Bagvasker; i Dag sidder han ved Kejserens højre Haand, klædt i Guld og Purpur. Der er ingen Retfærdighed til. Guderne er døde; de har end aldrig været til.« Da var Gudernes Herre-

dømme paa Jorden forbi, og Menneskenes begyndte.

Fra nu af var Eder og Løfter Mundsvejr, som i Dag udpustes for at glemmes i Morgen. Nu var Vennen en nyttig Forbundsfælle, saa længe man behøvede hans Bistand, en paatrængende Fremmed, saa snart han selv trængte til Ens Hjælp.

Nu var Hustruen ikke længer Mandens Medhjælp; hun var blevet hans Frille; selv var han troløs, derfor troede han heller ikke hende over en Dørtærskel. Nu var Fædrelandet et Aktieforetagende for den vindesygge — ikke et Alter, hvorpaa han ofrede sin bedste Manddomskraft med ydmygt, taknemmeligt Sind. Nu var Pligt og Kærlighed døde. Nu levede man ikke længer for Evigheden, kun for det flygtige Øjeblik.

Mennesket havde kun sig selv og sine Nydelser i Behold. Det fulgte dem, som Drankeren følger Vinen. Det søgte Nydelse alle Vegne og paa alle Maader: i Former og Farver, i Toner og Klange, i Lidelse og Blod, i bløde Kvindearme. Og Udbyttet, der høstedes, blev Lede, Tomhed, Væmmelse. Endog formaaede Menneskene ikke at fri sig fra deres Lyster, hvis Trælle de var blevne. Dybere og dybere sank

de, unaturligere og unaturligere blev deres Fornødenheder.

Nu tykkes mig Samfundet et stort Aadsel, hvori Menneskene slider og søler sig som Aadselgribbe.

Og al den raadne Stank kvalmer mig, stemmer mig for Brystet og hæmmer mit Hjertes Slag. Og det bæres mig for, at jeg ikke længer kan leve.«

Derpaa tog Mancius til Orde:

»Jeg har det lidet imod dig, at du er saa overfladisk. Derved kommer du til at tage Ting højtideligt, som alle andre rynker paa Næsen ad. Saaledes troede du i din Barndom paa den Snak om Guderne, som du blev fyldt med i Ammestuen. Saaledes troede du som Yngling paa det fornemme Roms Frisindethed. Nu, da du ser, at Guderne ikke rører en Finger, hvad der saa end sker paa Jorden, nu da du ser, at det romerske Aristokratis Frisind kun var vamble Talemaader, nu begynder det at rable for dig.«

»Hvad nytter det, at du giver min Sygdom et Navn, naar du ikke anviser mig Lægemedler imod den?«

»Du priste Fortidens Herlighed og følte dit Liv smuldre bort med den. Jeg vil da aabne

dine Øjne for Nutidens Herlighed og derved paany knytte dig fast til Livet. Du talte om Gudernes, jeg vil tale om Menneskenes Herredømme paa Jorden:

En Gang var Menneskene Slaver. For at vinde et sparsomt tilmaalt Udkomme maatte de trælle i Jorden fra Morgen til Aften. For at tjene et fordringsfuldt Fædreland maatte de lade deres egen ringe Bedrift i Stikken og udøse deres Blod paa Valpladsen. Tungt laa Pligtens Aag paa deres Skuldre; nidkært bevogtede Gudernes Øjne al deres Færd. Traadte Glæden dem endog smilende i Møde, de veg slavisk ængsteligt til Side: de var paa Vejen hjem, hvor deres Hustruer ventede dem; — eller en Ven havde kaldt paa deres Hjælp, og de adlød hans Kalden. Aaget laa tungt paa deres Skuldre, og de stønnede derved.

Da fremstod stolte, stærke og frie Mænd. De sagde: hvorfor saa frygtagtige? Der er ingen Guder til; alt er tilladt. Lad os da gøre andre Folkeslag til vore Slaver, saa vi selv kan blive fri for det tunge Slid. Og de drog ud i Spidsen for vældige Hære, lagde den hele Verden ind under Byen Rom. Da blev al Rigdom og Nydelse vor Ejendom.

Den gamle Tid var ikke død endnu. Den

spøgede fremdeles i enkelte svage Hjørner. Mens den vise gjorde sit Velfærd, sit Legem, til den højeste Gud, for hvis Skyld han traadte alt i Støvet, saa formaaede hine svage Naturer ikke at vikle sig ud af den gamle Trælletilstand. Der var endnu stedse noget, de saa op til, noget, de følte sig afhængige af. En kaldte det sin Ære — som om Æren var noget som helst, naar Livet er udslukt; en anden snakkede op om sin Frihed, — som om Friheden var noget værdifuldt, naar Legemet vansmægter af Nød og Savn.

Endelig nu i vor herlige Tid synes det, som om Skæbnen vil udrydde alt, hvad der endnu er blevet tilbage af hine Tiders Trældoms Aand. Nero fremstod iblandt os, en Mand, der traadte enhver guddommelig og menneskelig Lov under Fødder, sønderrev Ærens, Blodets og Sømmelighedens Baand og slængte dem fra sig, som man bortslænger et langt, vanærende Fangenskabs Lænker. Han har aldrig krummet Ryg for nogensomhelst Lov, Skik, Tradition, Moral. Han er traadt frem for os som det første i Sandhed frigjorte, uafhængige, paa sig selv beroende Menneske. Med ham er Mennesket blevet som en Gud og har taget Jorden i Besiddelse.«

Dertil svarede Camillus intet; ti han vidste ikke, hvor megen Skæmt, hvor meget Alvor der var i Mancius' Ytringer.

Denne fortsatte efter en Stunds Forløb:

»For Resten er det mig ganske ufatteligt, at du kan være utilfreds. Som Digter har du den nemmeste Lejlighed af Verden til at vinde Guld og Berømmelse. Du behøver blot smøre nogle Dramaer sammen efter den gode gamle Recept: en Han og en Hun vimser om hinanden med særdeles Velvilje, — det er noget, Publikum kan forstaa. Først efter mange og lange Genvordigheder faar de hinanden, hvorved Publikum ret faar Lejlighed til at slikke sig om Munden — —«

Camillus saa mørkt hen for sig, som om han ikke hørte, hvad der blev sagt. Mancius fortsatte:

»Selvfølgelig er der ogsaa mere ophøjede Maal for Poesien: saasom at skrive harmfnysende Frihedsdramaer og derved holde Folket skadesløs for den Frihed, det maa undvære.

Du kan da heller ikke klage over Mangel paa Anerkendelse. Nu da man lukker os ude af Politiken, søger man jo at bilde os ind, at det er langt finere at være Poeter, Gøglere etc.,

end det er at give sig af med Politik. Selv om det ikke er sandt, saa er det i hvert Fald humant at give det Udseende af, at saadant adspredende Legeværk skulde have nogen Betydning.«

Silvanus tog nu til Orde:

»Jeg har ikke dine Erfaringer og kan derfor ikke dømme om din Tilstand; selv finder jeg dog Livet værd at leve til Trods for alle dets Skyggesider.«

»Du kender det endnu ikke.«

»Da er ogsaa du ung.«

»Jeg vil heller ikke dø før efter moden Overvejelse.«

Mancius og Silvanus forlod deres Ven.

Førstnævnte sagde:

»Han maa gaa til Grunde; ti han er blevet splidagtig med sig selv.

Mange forfærdes som han over Tingenes Gang og tror med Augustus, at den eneste Redning er en Tilbagevenden til de gamle Sæder og Skikke, en Tilbagevenden til de gamle Guder. Hvad skulde det nytte? Han selv tror jo ikke paa dem. De er uigenkaldeligt borte, og det Savn, de har efterladt, maa udfyldes med noget nyt.«

Hvori dette nye skulde bestaa, ytrede Man-

cus intet om; kanske han ikke havde tænkt sig det. Lidt efter udbrød han:

»Den Taabe, som paa en Gang vil være Poet og hæderligt Menneske.«

Virkeligt var det ogsaa saare vanskeligt den Gang. —

IX.

Camillus Carbo havde Feber.

Intetsteds havde han Ro paa sig, men strejfede om i Roms Gader ved Dag og Nat, ofte fulgt af Junius Silvanus, som han satte Pris paa, skønt han spaaede ham en lignende Skæbne som sin egen.

»Det vil gaa dig som mig. En Dag vil Maalet blive fuldt. Dit Livsmod vil slukne, og du vil se paa alt med Lede og Afsky eller med fuldkommen Ligegyldighed.«

De to Venner gik en Dag over Forum; Camillus pegede paa Statuerne.

»Hvis der fandtes Mennesker iblandt os, som troede paa en Fremtid, som har den i deres Muskler og Tanker, da vilde de storme frem bevæbnede med Øxer og Knipler, sønderslaa alle disse døde Statuer, gøre Pladsen ryddelig og

aaben til at modtage dem selv, naar de havde øvet en Daad, der gjorde dem værdige dertil.«

»Lad de døde i Fred.

Det viser sig jo, at Folket ikke over dem glemmer de levende. For Enden af Forum ved Concordias Tempel staar din egen Statue,« sagde Silvanus. Han vilde opmuntre sin Ven ved at minde ham om denne Æresbevisning. Men det lykkedes ham ikke; altfor mange af Hoffets lumpne Yndlinge var allerede udmærkede paa den Maade, til at det længer kunde hue en ærekær Mand. Camillus udbrød:

»Den staar der!

Og hvorfor tror du, at dette infamt gemene Folk elsker og ærer mig? De elsker mig, fordi selv den usleste Slave behøver lidt god Samvittighed, en Smule Ære i Livet! — Jeg er den gode Samvittighed. Jeg har manet dem til Kamp. Og de peger paa mig og siger: der gaar den modige Camillus Carbo! — Er vi da saadanne Stympere, siden vi tæller ham i vor Midte? Er der ét sandt Ord i al den Snak om vort Trællesind, siden saadanne Mænd opstaar iblandt os og hædres af os?

Og jeg er dem en Undskyldning for al Gemenhed, jeg, der har lært dem at tale, hvor Handling alene var fornøden.«

Uden at saare sin Ven vilde Silvanus minde

ham om, at han da ogsaa selv stod tilbage i Handling. Han nynnede derfor Kallistratos' berømte Skolie om Harmodios og Aristogeiton. Det var Camillus selv, der i sin Tid havde oversat den:

»Skjult under Blomster jeg bærer mit Sværd
som Harmodios og Aristogeiton;
Tyrannen de vog, den onde Hipparch,
skænkede Athen dets Frihed paany.»

»Ja,« sagde Camillus, »jeg skulde ogsaa dræbe Nero, hvis jeg med samme Hug kunde skille hele den snobbende Yngel af med Hovedet.«

De havde nærmet sig Concordias Tempel. Camillus pegede paa sin Statue:

»Synes du ikke, den er smuk — forskønnet efter græsk Maner, Trækkene rensede, idealiserede? Kun det typiske er blevet tilbage. Men ser man nøjere paa dette Pøbelens Idol, saa er det slet ikke mig, men kun, hvad man med mer eller mindre Held har villet tvinge mig til at være. Det er Pøbelens eget Ansigt i forstørret Maalestok. Ti den tilbeder kun sin egen Uhumskhed, den skaber de store Mænd af sine egne, slette Egenskaber; de skal blot have dem i endnu højere Grad for at opnaa den Ære —«

Camillus var blevet aldeles rasende. Han løb til og rev Statuen omkuld, saa den rullede langt hen ad Stenbroen. Folk, som saa det, stimlede sammen og raabte: »Hvem lægger Haand paa Camillus Carbo?« — »Han der! — han der!«

De greb ham, sønderrev hans Klæder, spyttede paa ham og slog ham. Nye Skarer strømmede til ved Larmen:

»Hvad er her paa Færde? Hvad staar her paa?«

»Den Slyngel har sønderslaaet Camillus Carbos Statue!«

»Han! — han! — Det er jo Camillus Carbo selv.«

Da kendte de ham og slap ham løs:

»Han skal være bleven saa underlig i den sidste Tid.«

»Ja, han er vist ikke rigtig vel forvaret her oppe.«

»Det er Skade, han var dog en Gang saa kæk og frimodig!«

»Man maa bære over med ham; han har alligevel ydet noget betydeligt i sin Tid. At han nu er bleven skør, saa meget des værre for ham.«

De rystede paa Hovedet og lod ham gaa.

Camillus var rasende, dog følte han en fattig Trøst i den Omstændighed, at der dog mellem ham og disse Mennesker var en saadan Afgrund, at han ikke kunde gøre sig forstaaelig for dem, selv om han havde villet.

Lidt efter forlod han sin Ven og gik hjem. Plotilla ventede ham med Længsel. Hun var altid urolig, naar han var borte; hun vidste ikke, hvad han kunde finde paa i sin nuværende Tilstand.

»Hvorfor altid saa bedrøvet? Har du ikke mig?« sagde hun og lagde sin Kind mod hans.

»Du er ogsaa dyrt betalt.«

Hun stirrede bebrejdende paa ham.

»Det er din Skyld, at jeg blev velanset i Roms gode, frisindede Selskab; din Skyld, at jeg erhvervede Guld og Ære.

Allerede den Gang saa jeg halvt, at deres Frihedsbegejstring var forloren; jeg saa, at Hovedsagen for dem kun var at nyde deres Rigdomme i Mag — og saa vilde de oven i Købet pynte sig med deres Frihedskærlighed, de fejge Stympere! Den Gang lukkede jeg mine Øjne, fordi Længslen efter dit bløde Legem drog mig; og jeg istemte selv mine Omgivelers falske Koncert. Stundom følte jeg vel Nag derover, men da berusede jeg mig i din Skønhed, din Ynde, i

dit Favntag. Jeg brugte dig som Bedøvelsesmiddel, jeg nedværdigede dig —«

»Og nu —?«

»— gaar jeg ud af Rækkerne.«

»Jeg har længe set, hvor træt du er af at leve. Og jeg vil ikke friste dig til det. Da jeg forleden iførte mig min Bryllupsklædning og smykkede Haaret med Roser, da saa du paa mig, som om du kunde slaaet mig af Forbitrelse. Jeg skal ikke friste dig til at leve.

Du siger, jeg er dyrt betalt. Jeg har dog aldrig søgt at bevæge dig til dette eller hint, jeg har dog altid været rede til at dele dine Kaar, enten de saa blev onde eller gode. Jeg har aldrig frygtet noget — allermindst at dø.«

»Jeg bebrejder dig jo heller intet.«

»Du sagde, jeg var dyrt betalt.

I alle disse søvnløse Nætter har jeg grublet over, om jeg da intet kunde yde dig til Vederlag, og det er faldet mig ind, at mit Liv maaske kunde være dig til nogen Nytte.

Hvis jeg døde, da stod Hensynet til mig ikke længer dine Planer i Vejen.

Naar du saa, at jeg, en Kvinde, ikke veg tilbage for noget, da vilde du selv faa Mod til at sejre eller dø.«

Camillus hørte paa sin Hustru med sløv

Ligegyldighed. Han havde forlængst opgivet alt Haab. Han var opfyldt af et saadant Had til Livet, som kun den døende kan nære; derfor følte han nærmest en vellystfyldt, grusom Nyfigenhed: skulde hun virkelig gøre Alvor af sit Forsæt?

Plotilla betænkte sig ikke. Hun havde længst sørget for en virksom Gift. Den tog hun nu. Smerterne rev hende omkuld, hun krummede sig paa Gulvet, omklamrede sin Mands Ben og saa op paa ham med et hjælpeløst, inderlig sørgmodigt Blik. Han tænkte nærmest: saa, nu er det gjort.

Og nu var det hans Tur.

Han rejste sig — gik forvirret omkring; der var ganske bestemt noget, han havde glemt. Var der ikke nogen, han skyldte noget? Jo rigtigt.

Han samlede alt det Guld, han havde i Huset, og sin Hustrus Smykker af Perler og Ædelstene. Han tog det alt sammen i en Sæk og gik med det til Raadhuset. Han steg op i andet Stokværk, hvor han fra et Vindu havde fri Udsigt over Forum. Det var henad Aften; Pladsen vrimlede af Mennesker. Han tog sit Guld og begyndte fra sit Skjul at strø det ud blandt Mængden. Først blev der maalløs Forbavselse, men snart kastede alle sig i Støvet og

gramsede til sig af det røde, luende Guld. Stadig kastede han mere og mere ud; Mængden blev ivrigere og ivrigere: Kvinder, Børn og gamle Folk skubbedes tilside eller kastedes omkuld i den hidsige Kamp.

Camillus lo højt af Glæde.

Lidt borte fra Stimmelen stod to unge Adelsmænd og saa til med spotske Miner. Ogsaa de! Ogsaa de! tænkte Carbo, og han rullede et Halsspænde besat med en stor, skinnende Smaragd hen for deres Fødder. Den ene trak paa Skulderen og bøjede sig skødesløst ned. I samme Nu fik han et Slag i Ansigtet af en oppustet Vagabond, der rev Byttet til sig. Camillus frydede sig saare. Paa en Gang udøste han Resten af Guldet og Smykkerne. Forum fyldtes af Raab og Skrig, Hænder løftedes, Knive blinkede, og Blodet flød henover Brostenene.

Da gik Camillus hjem. Plotilla laa endnu udstrakt paa Gulvet, som han havde forladt hende. Han bøjede sig ned og klappede hende mildt paa Kinden. Han var opfyldt af sær, hovmodig Glæde. Han havde alligevel snydt dem, han havde alligevel nydt en skøn, inderlig hengiven Kvindes Kærlighed, den højeste Lykke, en Mand kan naa. Hvad brød han sig saa om de fornemme Halunker, den romerske Pøbel,

den romerske Stat? De fik gaa til Grunde, om de lystede.

Nu vilde han følge sin Elskede i Døden.
Han havde alligevel snydt dem — — snydt
dem — —

X.

Neros festlige Indtog i Rom havde ogsaa gjort et dybt Indtryk paa Junius Silvanus. Det havde brutalt tilintetgjort mange af hans Ønsker og Forhaabninger. Dog var han ikke bleven saa haardt ramt som Camillus Carbo; dertil var han for ung og livskraftig; desuden havde han ikke deltaget i de øvre Klassers forlorne Opposition, han følte sig ikke brændemærket, om end hans Tillid til Fremtiden var borte og hans Handlekraft lammet. Som Følge heraf blev han mer og mer tilbøjelig til at give efter for Nuets Indskydelser, til at lade sig drive af Strømmen. Roms mangehaande Tillokkelser begyndte at vinde Magt over ham.

Fru Julia var meget smuk. Hun var lille; hendes Lemmer trinde og slanke; hendes Ansigt ovalt med blødt rundede Linier om Kinder og Hage; hendes Næse var smal, lige, stærkt frem-

springende et Stykke neden for Roden som hos de fleste Romere af ublandet Race; i Forbindelse med de store, urolige, af højtsiddende Bryn overskyggede Øjne gav den Ansigtet et saare livfuldt Udtryk.

Fru Julia virkede ganske vist i Begyndelsen ret frastødende paa Junius Silvanus. Men hun forstod efterhaanden at indynde sig hos ham. Han var i den Alder, hvor unge Mennesker nærer en levende Interesse for »Sandhed«, »Retfærdighed« og lignende skønne, abstrakte Begreber, og aldrig forsømmer en Lejlighed til at gaa i Ilden for dem. Derpaa indrettede Fru Julia sig. Hun lyttede med stor Interesse til hans Udtalelser som opfyldt af dyb Ærbødighed for hvert Visdomsord, der udgik af hans Mund. I Virkeligheden gjaldt hendes Interesse — og den var ægte nok — Klangens i hans Røst, Voldsomheden i hans Fagter, fordi hun vejrede Kønnen, Manddommen deri. Den ungdommelige Idealisme er vel heller ikke andet end en smuk Parringsdragt analog med Fuglehannens spraglede Fjederkofte i Foraarstiden. I saa Fald bliver Kvindens instinktmæssige Opfattelse korrekt. Under den Synsvinkel saa imidlertid ikke Silvanus Situationen; han glædede sig, fordi han her havde truffet en Kvinde, der sympatiserede med ham, besad Forstaaelse af hans Ideer o. s. v.

Forgæves søgte Mancius at slaa ham koldt Vand i Blodet ved sine spotske Bemærkninger: »Du kan sagtens være glad, du er saa middelmaadig, at Kvinderne strax modtager dig med aabne Arme som en af deres egne.«

Silvanus lod sig ikke skræmme tilbage men søgte tværtimod hyppigere og hyppigere Fru Julias farlige Selskab.

»De skulde adsprede Dem,« sagde hun en Dag til ham. »Hvad mener De om at optræde sammen med mig i Pantomimen Paris og Helena?«

Det var anden Gang, Julia insinuerede hans Anlæg for Gøglet. Nu blev han ikke rasende. Det fo'r ham gennem Hovedet, at alle Mennesker spillede med i en forrykt Komædie — hvorfor skulde han saa ikke tage mod sin Rolle? De andre syntes at befinde sig vel ved deres, ja — hvad der var ustyrlig komisk — de gik op i dem for fuldt Alvor, troede paa dem.

»Ja, hvorfor ikke?« svarede han ligegyldigt. »Mit svære Corpus vil sikkert gøre god Fyldest i Rollen.«

»De skal ikke spotte. De har sikkert alle mulige Betingelser. Det er blot Øvelse, det kommer an paa.

Vi kan gjerne prøve med det samme.«

De gik ind i Teatersalen, og Fru Julia

fremtog et Hæfte, der indeholdt den fornødne Instruktion. Hun læste op:

»Maaltidet er til Ende; den aldrende Mene-laos trækker sig tilbage for at sove; før han gaar, truer han skælmsk smilende ad Helena og opfordrer hende til at holde Gæsten med Selskab. Hans Ansigt skinner af Tilfredshed, fordi hun under Maaltidet har baaret en saadan Kulde til Skue, at hun ikke synes at kunne fordrage andre Mænd i sin Nærhed end sin egen berømmelige Husbond. Da han er borte, vender Helena halvvejs Ryggen til Paris — —

Lad os saa prøve,« afbrød hun Læsningen.

»De indtager en Stilling, hvorved De antyder, at De heller vil forlade Huset end være dets Herskerinde til Mishag ved Deres Nærværelse.«

Silvanus kastede Hovedet tilbage og pegte mod Døren.

»Ikke dette hovne Ansigtsudtryk! — De maa huske paa, at De er en slank, græsk Yngling med blide, drømmende Øjne. Desuden er De forelsket i den Kvinde, der sidder foran Dem. De handler ikke ud fra saaret Forfængelighed, i hvert Fald kun til Dels.«

Junius Silvanus forsøgte sig med en ny Stilling.

Julia brast i Latter:

»En melankolsk Romer beholder dog altid en vis Lighed med en sulten Panther.«

Silvanus forsøgte sig paany.

»Saaledes — det kan gaa an; lidt Maaben er altid bedre end hovmodig Kulde. Den illustrerer godt det ungdommelig uberørte hos Paris.

Men — hvis man skal tro Krønniken, var Paris en ret forfaren ung Mand. I saa Fald passer det Udtryk ikke. Blikket skal være brændende, Bevægelserne teatralisk overdrevne, netop fordi de er beregnede paa den skyldfri Kvinde; for den kyndige Iagttager derimod bliver de let gennemskuelige. Prøv det! —«

Silvanus forsøgte sig. Det blev ikke til Julias Tilfredshed.

»Nej; De egner Dem næppe til Forfører. Blikket skal være brændende, men tillige klart, fordi Lidenskab er underordnet bevidst Beregning.

Saa bliver vi staaende ved den første Udtryksform, den betagne Yngling. Bevægelsen er blot altfor kejtet. De skal udtrykke mandig Bedrøvelse — vel at mærke med plastisk, af Stolthed dikteret Værdighed.

Har De lært at danse?»

»Nej,« svarede Silvanus, der stadig søgte nye, bedre Udtryk for Følelsen.

»Nu er det godt — det er bedre. De har store Anlæg for Disciplin; selv om De ikke formaar det yndefulde, saa formaar de altid det korrekte — —

Da jeg lader fuldstændig ligegyldig, indhyller De Dem i Deres Kappe og gør Mine til at gaa.«

Han gjorde som paabudt. Hendes Mine blev halvt fortrydelig, halvt sarkastisk. -- Han udbrød:

»Hører det Udtryk nu ogsaa med til Rollen?«

»Det gør. Helena er intet Barn længer — i hvert Fald gift.«

»De talte før om, at hun kunde lade sig daare.«

»Det kan en Kvinde altid, naar hun er forelsket. For øvrigt blev vi enige om, at hun ikke skulde bukke under for den bevidste Erobrer. Maaske vil det dog være korrekt at gøre hendes Udtryk lidt mere ungdommeligt, kun lade det forraade Fortrydelse. Saadan — er det nu godt?«

»Fortræffeligt!«

»Saa maa De vende tilbage, tage Plads ved min Side og ved livlig Gestikuleren antyde, at De underholder mig med Beretninger om den

store, vidunderlige Verden, som De har gennemfartet. — —

Der maa mere Liv, mere Afvexling i Deres Bevægelser!«

Fru Julia smøg sig tæt bag om Junius Silvanus og løftede hans venstre Arm i Vejret:

»Saaledes, men ikke saa stivt. Den højre Haand kan De hvile paa Knæet.«

Det stumme Spil fortsattes nu en Stund.

Junius Silvanus gestikulerede ivrigt. Julia syntes mer og mer betaget, bøjede sig helt forover, lod i Tanker sin Haand hvile ved Siden af hans, blev det var, — blueades, vilde tage den til sig, men da havde han allerede omfattet den med sin og holdt den lempeligt fast. —

»De maa komme mig nærmere og nærmere,« stammede Julia.

Han satte sig ved hendes Side, lagde Armen om hendes Liv.

»De er altfor voldsom,« indvendte Fru Julia.

Han lagde Armen over hendes Skulder, han lod den glide ned over hendes Barm, længer og længer. Hans Kærtæg blev i deres naive Voldsomhed dristige som den udlærte Forførers. Han var beruset af Attraa efter

det yppige, skælvende Legem, der gled ind i hans Favn.

Han greb sit modstandsløse Bytte i stærke Arme.

»Det var jo kun en Rolle,« stammede Fru Julia.

»Passiar.«

dw

XI.

Julia og Junius Silvanus levede nu en Tid i god Forstaaelse. Hun var saa velbevandret i al Elskovskunst, at det ikke faldt hende vanskeligt at holde ham fast.

Doris — den græske Slavinde, som Fru Julia købte bort for Næsen af de unge Liebhavere — gik Bud imellem dem. Silvanus lagde efterhaanden Mærke til den unge Piges rolige, stolte Skønhed; han vexlede nu og da et Par Ord med hende, spurgte hende f. Ex. en Dag, om hun var født Slave. Hvortil hun svarede nej: hun var opsnappet af Sørøvere. Denne Paastand var sandsynlig nok. I Fredstid maatte Sørøverne nemlig overtage det Hverv, som blandt andet paalaa Soldaterne i Krigstid: at forsyne det romerske Marked med Slaver. Hendes Udsagn bekræftedes yderligere af hele hendes Væsen og Adfærd. Han spurgte hende derfor ikke helt

uden Deltagelse, om hun ikke længtes efter sit Hjemland. Hun svarede nej; ti hendes Nærmeste opholdt sig i Rom; hendes Broder og hans Veninde var Slaver hos Pedianus Secundus.

»Og nu bliver de snart fri.«

Hun gav sig til at fortælle uden i sin Glæde at ænse, hvorvidt den hovmodige Romer, der sad foran hende, nu ogsaa gav Agt paa hendes Ord.

»Min Broder har i sin Fritid fuldført et Maleri, som han har faaet mange Penge for. Og hans Herre har lovet, at han maa købe sig og sin Veninde fri. Han mangler kun lidt i Summen.«

Nogle Dage senere havde Doris helt tabt sit gode Humør; hun var saa bleg og lidende af Udseende, at Silvanus forundret spurgte, om hun var syg.

»Nej.«

»Saa er maaske din Broder syg?«

»Nej, men Pedianus Secundus staar ikke ved sit Ord. Han har forgabet sig i min Broders Kæreste. Hver Aften, naar han gaar til Ro, skal hun ligge paa Tæppet foran hans Seng. Først naar han er blevet saa ked af hende, at han sparker hende bort med sin Fod, maa Slaven faa hende — saaledes har han sagt.«

»Hun er jo hans Ejendom.«

»Derfor behøvede han vel ikke gaa fra sit Ord!

Og da min Broder bebrejdede ham hans Troløshed, lod han ham piske med Læderremme, hvori der var indsyet Jærnkugler.«

»Han er jo hans Herre.«

Silvanus havde ikke den fjerneste Idé om, at Slaveriet lod sig ophæve; derimod behandlede han selv sine Slaver godt, saa vel af humane som af praktiske Grunde.

Nogle Dage efter denne Samtale gæstede han den smukke Fru Julia.

»Har du hørt,« udbrød hun ivrig, »at Pedianus Secundus er bleven myrdet i Nat?«

»Nej.«

»Oven i Købet af en Slave. Man siger, der var Fjendskab imellem dem for en smuk Slavindes Skyld.«

»Saa!«

»Slaven krøb ind under Sengen og dræbte sin Herre, da han var faldet i Søvn, med et Dolkestød i Hjertet. Bagefter har han i sit Raseri sønderflænget Liget. — Det opdagedes strax i Morges, og nu er hele Huset belagt med Arrest.«

»Det bliver en stræng Straffedom.«

»Døden for alle Slaver, som har sovet under Tag med den myrdede. 400 i alt.«

Silvanus kastede et Blik paa Doris; hun var meget bleg.

»Du ser paa Doris. Hun gaar og hænger med Næbet i den sidste Tid. Jeg maa gøre noget for at kvikke hende op; jeg har tænkt at gifte hende med Narcissus.«

»Ham, den modbydelige, som du købte?«

»Netop! — Hvilken Kontrast: denne store, smukke Pige og hin grimme, opblæste Mandsling. Du aner ikke, hvor utroligt fræk han er. Forleden Dag kom han ganske næsvist og meddelte: at nu havde han betænkt sig, nu troede han nok, han vilde have Doris. En saadan Ufor-skammethed bør virkelig belønnes.«

En Forbindelse mod Naturen vilde ikke oprørt Silvanus mere end Sammenknytningen af to saa uensartede Væsener. Desuden havde Doris' Broder ved sin Handling indgydt ham en vis Agtelse. Han følte desaarsag Medynk med Doris og sagde:

»Gør det ikke, Julia — for min Skyld.«

»Siden du synes saa godt om Pigen, maa du gærne have hende,« svarede Julia vranten. Hun holdt ikke af at blive krydset i sine Luner.

»Hvad skulde jeg med hende?«

»Hun kan da holde dine Værelser i Orden og varte dig op.«

Han tænkte et Øjeblik paa at tage mod Tilbudet og unddrage Doris Fru Julias Luner men han vilde ikke opvække muligt Misnøje og sagde blot:

»Det kan jeg altid betænke mig paa. Gift hende blot ikke med Utysket.«

»Bevares, naar du har saa meget mod det, saa skal det ikke ske. Men jeg kan for Resten ikke forstaa, at du har saa meget mod Narcissus. Han er virkelig meget interessant. Den Pukkel, han har, indgiver ham de utroligste Ideer: Han har den mest levende Forestilling om, at der er noget galt paa Færde, han har den mest levende Trang til at reformere Verden. Han er for saa vidt respektabel, som han ikke tror, det lader sig gøre ved saglende Menneskekærlighed, men mener, at der skal skæres bort — et Hoved hist, et andet her, helst saa mange Hoveder som muligt, han aner blot ikke, at det er hans egen Pukkel, der først og fremmest trænger til at skæres bort. Det er faldet mig ind, om ikke alle indbildske Skrighalse, som f. Ex. vor hedingangne Ven Camillus Carbo eller Vestinus, skulde være belemrede med en eller anden Slags Pukkel. Maaske kunde man ved at presse det spæde Barns Hoved i en bestemt Form frembringe særdeles vellykkede reformatoriske Genier.«

XII.

Da Silvanus kom hjem, hørte han højrøstet Tale og afbrudt Hulken inde fra sin Tjeners Værelse. Han gik der ind og saa' en ældre Mand, der syntes ganske ude af sig selv af Sorg. Acer tyssede forgæves paa ham.

»Hvad staar her paa?« spurgte Silvanus.

»Aa, min stakkels Octavia, min stakkels Octavia! hun forvinder det aldrig! min Datter, min eneste Glæde! —«

Tjeneren forklarede, at Manden var hans Broder, Grunden til hans Sorg var den: at hans Datters tilkommende Ægtemand netop var en af Pedianus Secundus' Slaver, altsaa skulde henrettes.

»Men tror Herren vel, at det bliver til noget med den Masse-Henrettelse.«

»Loven byder det.«

»Men der er saa megen Misfornøjelse med den ubarmhjertige Lov. Der er saa mange, — ogsaa frie Mænd og Borgere — der har Venner og Paarørende blandt Pedianus Secundus' Husstand, at man frygter Tumult, hvis Dommen exekveres. Selv Senatet skal være stemt for at ændre Loven ved Udstedelsen af en ny Senatsbeslutning.«

»Lad os for din Broders Skyld haabe, at det sker. Udsigten dertil er næppe stor.«

»Synes da Herren, at den Lov, som dømmer dem alle til Døden, er billig?«

»Det gør jeg ikke.«

»Saaledes gaar det med mange, og derfor, mener jeg, der er Haab. Desuden er det endnu i frisk Minde, at Augustus lod en Herre, der var dræbt af sine Slaver, ligge paa sine Gærninger, fordi han havde været en Bøddel imod dem. End ikke de i Drabet skyldige blev straffede. Sagen blev fuldstændig neddysset under Paaskud af Selvmord.«

»Jeg har hørt det, men Nero er ikke Augustus.«

Der blev nu banket heftigt paa Døren, og Octavia traadte ind med »Sofocles« ved Haanden.

»Hvor har du dog strejft om hele Dagen, Fa'r, vi har forgæves søgt dig alle Vegne.«

»Sofocles!« »Sofocles!« — hvor kommer han fra?»

»Han er ikke blandt dem, der falder ind under Dommen.«

»Jeg tilbragte ikke den Nat under Pedianus Secundus' Tag,« sagde »Sofocles« med en uigennemtrængelig Mine.

Faderens Ansigt antog et Udtryk af komisk Forbitrelse; han truede med Fingeren ad sin rødmende Datter.

»Fy skam dig, Octavia.«

»Du vil da vel ikke have, han heller skulde være korsfæstet?« sagde Octavia vigtig.

Den Gamles Glæde var saa stærk, Overgangen til den havde været saa brat; han formaaede derfor ikke at bevare sin kunstlede Mine af værdigt Alvor. Han brast i Latter og knugede de Unge til sig.

Junius Silvanus var nærmest ilde berørt af de stærke, plebejiske Følelsesudbrud, han havde været Vidne til; alligevel kunde han ikke bare sig for en vis Medglæde med de Genforenede; og det stille, fornøjede Smil, der spillede i hans Tjeners kloge, alvorlige Ansigt, forplantede sig ogsaa til hans. Han tænkte paa, hvor megen Glæde, der dog vilde opstaa, hvis disse 400 Mennesker blev skaanede for en kvalfuld og ufortjent Død. Maaske lod Stemningen sig paavirke til

Gunst for dem, Acer havde jo talt om en mulig
Senatsbeslutning — —

Det syntes, som om disse Tanker i samme
Nu blussede op i »Sofocles«; ti han knyttede
Haanden og raabte:

»De skal ikke dø, om vi saa skal svide Rom
af til Grunden!«

XIII.

Slavernes Sag kom virkelig for i Senatet og gav der Anledning til et Sammenstød mellem Piso og Vestinus, der talte henholdsvis for og mod deres Benaadning.

Først havde Piso Ordet:

»Hvis nogen kom og sagde til en af os: I Morgen skal du lide Døden paa Korset, da vilde den Tiltalte harmes og spørge, ved hvilken Forbrydelse han havde gjort sig fortjent til en saa grufuld Skæbne. Og hvis der svaredes ham, at han skulde dø, fordi han havde begaaet den Misgærning i Tillid til sin gode Samvittighed at sove trygt og fast i et Hus, hvor der blev begaaet en skændig Forbrydelse, da vilde han ingenlunde tro sine Øren, men anse den for gal, der bragte ham et sligt Budskab, indtil selve den forfærdelige Virkelighed gav ham Troen i Hænde.

Men en saadan Skæbne er jo i disse Dage overgaaet — ikke én men fire hundrede Mennesker, ikke aldrende Mænd, der har nydt Livets forskellige Goder og er hærdede gennem dets mangehaande Omskiftelser, men skrøbelige, unge Mænd og Kvinder, der rives bort fra Indgangen til det, — ikke blot saadanne, men spæde Børn, der rives bort fra Moderens Bryst og Moderen selv, der ikke fatter den grænseløse Uretfærdighed, der skal begaas imod hende, men strækker Armen ud og siger: giv mig Barnet, det har endnu ikke stillet sin Sult.

Disse Mennesker er Slaver, vil man indvende.

Men hvad har det at sige? Nærer ikke Slaverne de samme Følelser som vi? Fra Naturens Haand blev vi alle dannede i det samme Billede, fik samme Fornødenheder, Glæder og Sorger, for at vi skulle lære at forstaa og elske hverandre. En gjorde Skæbnen til Ridder, en anden til Frigiven, en tredie til Slave; en fik Rigdom og prunkende Klæder, en anden Fattigdom og Trællekaar. Hvad har alt det at sige? Hvad betyder alle disse smaa Forskelle i Sammenligning med det store Fælles: at vi alle sammen er Mennesker?

Nu ved jeg fuldt vel: at der eksisterer en Lov, der nedkalder Døden over dem alle; men

baade er Loven ikke altid haandhævet i sin fulde Strængthed, og heller ikke falder den sammen med vore nuværende Anskuelser. Man hører mange bevægelige Ord om Staten og dens Tary, om Faren for dens Bestaaen, hvis det gamle kuldcastes. Men det er jo dog saaledes, at Menneskene forandres fra Slægt til Slægt. Og det tykkes mig at rumme større Fare for Staten, hvis forældede, mod vore Anskuelser stridende Love vedbliver at staa ved Magt, end om vi vedtager en ny Lov, der idømmer den skyldige Straf, men lader den skyldfri uden Overlast —«

Derefter talte Vestinus:

»Forsamlede Fædre! — Jeg har ofte i denne Sal været Vidne til Vedtagelsen af nye Senatsbeslutninger uden at tage til Genmæle imod dem. Naar jeg tav, saa var det ikke, fordi jeg ansaa Fortidens Mænd for mindre kloge end os; — jeg tav, fordi jeg vilde bevare min Indflydelse usvækket blandt jer, hvis Statens Vel en Gang for Alvor skulde udkræve min Indblanding. Dette Øjeblik er kommet, nu da en anset Mand, en forhenværende Consul, er dræbt i sit eget Hus af en forbryderisk Slave, uden at nogen har hindret og angivet det, skønt der dog endnu ikke er rokket ved den Senatsbeslutning, der truer samtlige Slaver med Døden i saa Tilfælde.

Lad min Tale kun agtes for Mundsvejr,

vedtag I kun, at de skal være fri for Straf, men sig mig saa: hvem skal beskyttes ved sin Rang, naar ikke engang Stillingen som Politimester har været i Stand dertil? Hvem skal sikres ved et talrigt Slavehold, naar 400 ikke engang har formaaet at beskytte Pedianus Secundus? Hvem skal finde Bistand hos sine Slaver, naar de ikke engang nu, da de frygter Straffen, har opdaget den Fare, der truede deres Herre?

Det synes overflødigt at ophobe Grunde i en Sag, der alt er overvejet af Folk, der var klogere end vi. Men selv om vi nu for første Gang skulde træffe Afgørelse i et saadant Spørgsmaal, — mener I da, at en Slave kunde fatte slig en Beslutning uden at lade en eller anden truende Ytring falde? Ja, selv om han har formaaet at skjule sin Plan, mon han da ogsaa er sluppet ind i Sovekammeret, har tændt Lys og fuldført Mordet, uden at nogen har mærket det?

Forud for Forbrydelsen gaar altid visse Tegn, som forraader den. Ved nu Slaverne, at de udsætter sig for Døden, hvis de ikke angiver disse, da kan vi, de faa, færdes blandt de mange, sikre i Kraft af deres Frygt.

Vore Forfædre nærede Mistillid til Slaverne, selv naar de fødtes i Herrens Hus og strax lærte at elske ham. Men nu, da vi har hele Nationer i vor Tjeneste, Folk af andre Skikke og anden

Gudsdyrkelse, nu vil vi sikkert kun ved Frygt kunne ave dette Pak.

Man vil indvende, at en Del uskyldige kommer til at lide Døden paa den Maade. Sandt nok. Men naar i en slagen Hær hver 10ende Mand udtages for at piskes, da træffer Loddet sikkert ogsaa ofte de tapre. Ved enhver exemplarisk Afstraffelse er der noget ubilligt overfor de enkelte, hvilket dog langt opvejes af Hensynet til det Heles Tarv.«

Efter denne Tale skred man til Afstemning og det besluttedes, at det skulde have sit Forblivende ved den gamle Lov.

XIV.

Den store Dag var kommen.

De fire Hundrede Slaver af Pedianus Secundus' Hus skulde henrettes. Det var endnu tidligt paa Morgenstunden, frisk Vejr og klart Solskin, da de førtes til Retterstedet under Bedækning af en stærk Militæreskorte. De var lænkede sammen og bevægede sig tungt og langsomt fremad. De var tavse; kun nu og da opstod en Stønnen og Jamren og bølgede hen over Rækkerne, til Soldaterne gjorde Ende derpaa med deres barske: Tavshed! —

Nysgerrige kom til Syne i Vinduer og Døre, og der hørtes ikke saa faa Forbandelser over de elendige Slaver, som i deres Midte talte en Forbryder, der havde været fræk nok til at slaa sin Herre ihjel. Junius Silvanus, der var ude paa Morgentur, mødte de dødsdømte paa sin Vej. Sandt at sige havde han ikke skænket dem ret

mange Tanker, siden Senatet havde truffet sin Bestemmelse. Nu kunde han imidlertid ikke undlade at anstille Sammenligninger: Da Nero, Modermorderen, holdt sit Indtog i Staden, faldt alle ham til Fode, modtog ham med en Regn af Blomster og Velkomsthilsener, fejrede ham som en Gud. Og nu førtes disse sølle Slaver til Retterstedet under en Regn af Eder og Forbandelser, uagtet de slet intet havde forbrudt.

Han var ikke ene om at føle Medlidenhed. Adskillige Ytringer, han hørte af Forbipasserende, tydede derpaa:

»Det er dog Mennesker alligevel!« havde de gjerne til Omkvæd.

Der var end flere, der følte Medlidenhed med de dødsdømte, — Mennesker, der stod dem nær i Livsvilkaar og Fremtidshaab. Det viste sig, da Skaren kom ind i det fattigste og tættest befolkede Rom. Her stimlede Befolkningen frem af Gyder og Smøger, omringede Soldaterne og raabte: giv dem fri! giv dem fri! ellers stikker vi Ild paa Byen. For at give deres Trusler Eftertryk kom de styrtende med Brande, og da deres Forlangende alligevel lodes uanset, overdægede de Soldaterne med en saadan Regn af Stene, at disse med deres Fanger maatte trække sig tilbage til Kasernen.

»Nu bliver de benaadede,« sagde Menigmand sangvinsk, — »eller huggede ned i Fangegaarden,« mente de mere skeptiske i Hoben.

Ud paa Eftermiddagen kom Afgørelsen. Nero lod et Edikt opslaa paa Gader og Pladser. Deri gjorde han følgende vitterligt for Folket:

Han selv gjorde alt for at sikre Riget indtil som udadtil. I disse sine Bestræbelser støttede han sig paa Lovene, dem han selv adlød med yderste Samvittighedsfuldhed og i lige Maade krævede adlygte af sine Undersaatter. Derfor haabede han ogsaa nu, at man vilde respektere Lovene og Senatets Beslutninger. I modsat Fald skulde Straffen ikke heller udeblive.

Henad Aften førtes de dødsdømte paany afsted, denne Gang under Bevogtning af en meget anselig Militærstyrke. Det korte Pusterum, der var blevet Fangerne til Del, havde genoplivet deres Haab. Saa meget des grænseløsere var deres Fortvivlelse nu. De fleste hulkede højt eller brød ud i Veraab og Forbandelser. Nogle smædede Doris' Broder, som havde bragt Ulykken over deres Hoved. Han gik længe tavs med vrede Øjekast; endelig sagde han:

»Hold Mund, I dér! som heller vil være Slaver end dø.«

»I burde jo takke mig til,« tilføjede han med et ondt Smil.

Men enten nu Fangerne græd eller svor, bønfuldt Guderne eller forbandede dem, saa nærmede de sig mere og mere til Retterstedet, en Høj udenfor Byen.

Tilsidst stod de der.

»Vi kommer til at savne vor varme Seng i Nat,« forsøgte En at spøge.

»Ja, og saa blæser det tilmed; de lader os jo ikke beholde Klæ'r paa Kroppen.«

»Bare der endda vilde falde lidt Regn,« klynkede en anden; — han gruede for Febertørsten.

Soldaterne begyndte Arbejdet. De havde Hast. Det led allerede mod Aften; en skulde besøge sin Pige, en anden paa Kroen, en tredie begge Dele. Og det var bandsat, som de Voxne sprællede; der maatte fire om hver.

Nogle besørgede Paasømningen, andre Nedsættelsen af Korsene. Der var gravet det fornødne Antal Huller i Jorden. Tre Mænd tog om hver sit Kors, naar der hang en Voxen paa det; stillede det med den spidse Ende i Hullet, løftede det godt tilvejs og satte det fast med et Hug. Derefter sloges Kilerne ned, og alt var i Orden.

Da Arbejdet var besørget, blev stærke Soldaterpatruljer tilbage og holdt Vagt, for at Ven-

ner og Frænder ikke skulde komme og nedtage de lidende, før Døden endnu var indtraadt. Det var ingen grundløs Frygt; ti uden om Retterstedet laa store Skarer af medlidende. De havde knælet ned, de græd og hulkede, de raabte til Guderne, eller de stirrede maalløst op mod de sorte Kors, der tegnede deres mørke Linjer mod den svagt citrongule Aftenhimmel. Blandt Tilskuerne var »Sofocles«; han raabte paa Græsk, som Soldaterne ikke forstod, til nogle af de korsfæstede; de svarede ham, og i deres Tale forekom Ordet Hævn.

Vagterne holdt imidlertid ikke af Paatrængenhed fra Publikums Side. De gjorde deres Runder; havde nogen trængt sig for langt frem, blev han fjernet med et Spark af en jærnslaaet Støvle.

Mørket begyndte allerede at tætnes, og de fleste af Tilskuerne vendte tilbage til Rom, hvorfra Lysene allerede glødede dem i Møde, og hvorfra der lød en forvirret Summen af talløse glade og travle Mennesker.

Men en stor Sværm Krager, der var paa Vejen til de Skove, hvor de havde deres Nattekvarter, stansede i deres Flugt, kresede hæst skrigende lavere og lavere om de korsfæstedes Hoveder. —

XV.

Der var adskilligt hos Fru Julia, som ikke tiltalte Junius Silvanus. Saaledes kunde han ikke lide den Maade, hvorpaa hun behandlede sine Slaver. Han betragtede selv sine egne som gode, nyttige Arbejdsheste og behandlede dem derfor taaleligt. Hun derimod kunde faa de særeste Indfald. Han var temmelig vis paa, at hun ved Presningsforsøg forsøgte at fremstille Genier. Hun havde rigtignok lovet ham at lade være, men gjort det med den undvigende Bemærkning:

»Mancius havde Raad til at gøre Iturius til Krøbling, skulde jeg saa ikke have Raad til at experimentere lidt med et Par Slavebørn?»

Den i Forholdet manglende Harmoni medførte Utilfredsstillethed, som hos Junius Silvanus gav sig Udslag i Brutalitet. Overhovedet er det jo ret almindeligt, at Mænd ved tyrannisk Adfærd holder sig skadesløse for Skuffelserne i et El-

skovsforhold; de søger at indvinde i Selvfølelse, hvad de maa undvære i Kærlighed. Derfor behandlede Silvanus til Tider sin Elskerinde som en Hund; det frydede ham at se hende ved sine Fødder fortæret af Lidenskab.

Fru Julia havde imidlertid ingen korrekt Opfattelse af sin Vens Brutalitet; hun ansaa den for naturlig, medfødt Voldsomhed; hun betragtede den som Udslag af en stærk, mandig Forenskelse; og hun holdt saa meget mere af sin Elsker af den Grund. Derfor troede hun heller ikke, at deres Forhold stod paa svage Fødder, hvilket dog viste sig ved et Besøg, Junius Silvanus aflagde et Par Dage efter Slavernes Henrettelse. Hun modtog ham med et Udbrud:

»Hørte du de korsfæstede skrige i Nat?

Det var aldeles forbavsende, som de Mennesker kunde give Hals!«

»Jeg hørte intet.«

»Og jeg kunde slet ikke sove for det Spektakel. Saa stod jeg op og lod mine Slavinder vække; de kunde have mere Gavn af Skrigene end jeg, en lille Advarsel er aldrig af Vejen.

Det var for Resten Hovedforbryderen, der var Skyld i det Hele. Tænk, han havde slidt sig løs ved at flække Hænderne paa langs. Derpaa styrtede han jo ned og Fødderne sønderbrødes. Han havde endnu saa mange Kræfter,

at han kravlede hen til sin Elskedes Kors. Der laa han og vrælede, og alle de, som endnu var i Live, svarede ham i Kor.

Jeg synes dog, man kunde lade Henrettelserne foregaa saa langt fra Byen, at man ikke blev forstyrret i sin Nattero. Hvad mener du, Doris?»

Slavinden var blevet bleg, hun skælvede over hele Kroppen og kunde intet svare; det var jo hendes Broder, der taltes om. Junius Silvanus, som vidste det, følte Medlidenhed og sagde til Julia:

»Det er sandt, du forærede mig en Gang Doris. Nu har jeg Brug for hende.«

»Tag hende med det samme, om du vil.«

»Tak!»

»Saa har vi jo intet Sendebud?»

»Nej, saa har vi intet Sendebud,« sagde Silvanus og tog Doris med sig, da han kort efter gik.

XVI.

Junius Silvanus holdt sig nu fuldstændig borte fra den smukke Fru Julia, til han fik et Brev, hvori hun indtrængende bad ham om en Samtale: »Kom helst tidlig, hvis du kan,« stod der i Skrivelsen.

»Tidlig« — det betød i gamle Dage det Tidspunkt, da Fru Julia havde taget sit Morgenbad men endnu ikke fuldført sit Toilette. Han blev ogsaa ved sin Ankomst som van ført ind i det »blaa Værelse«, der laa ved Siden af Julias elegante Badekabinet. I det blaa Værelse plejede hun efter Badet at indtage en lettere Frokost bestaaende af Muslinger, Østers, Fiskeretter og Frugter. Værelset benævntes efter sin Dekoration, hvori den blaa Farve var fremherskende. Malerierne forestillede idylliske Scener af Landlivet, Hyrder og Hyrdinder, der gjorde Kur til hinanden, Bjærgpartier, Lunde og sprudlende Kilder — og

derover en vidtstrakt, lyst blaanende Himmel. — I Flugt med det blaa Værelse strakte det »røde« sig. Der plejede Fru Julia undertiden at blunde en Times Tid efter Badet og Frokosten.

Kort efter Silvanus' Ankomst indfandt Julia sig, indhyllet i en lang, hvid Kaabe, og tog Plads lige overfor ham.

»Du sendte Bud efter mig?«

»Jeg vilde kun vide, hvormed jeg kan have fortørnet dig, siden du saaledes uden videre skyer mit Selskab?«

Fru Julias Kinder blussede, hendes Øjne var blanke, hendes Legem dirrede af Ilterhed.

»Jeg har været saa optaget af andre Ting,« sagde Silvanus undvigende. »Man kan ikke altid være den samme — —«

»Det ved jeg jo saa godt! — Men hvorfor saa denne lyssky Fjælen sig bort? Hvorfor ikke heller et frimodigt Haandtryk og et ven-skabeligt Farvel? Saa meget synes jeg dog, man skylder den, man en Gang har taget i sine Arme, — det er dog ikke mer end blot og bar Høflighed.«

»Det kan jo være, jeg har fejlet.

Men det er heller ikke smukt af dig, at du stævner mig hid for at afslutte vor Forbindelse med Bebrejdelser.«

»Var det derfor, jeg bad dig komme!«

»Ja, hvorfor ellers?«

»Ved jeg det selv! — Maaske vilde jeg kun se dig endnu en Gang, høre dig tale — du aner ikke, hvor vanskeligt det falder os Kvinder at skilles.«

Fru Julia sænkede sit Hoved og saa undseligt ned for sig. Hendes fine, yppige Lemmer tegnede sig saa blødt mod den hvide Klædning. Silvanus stirrede paa hende, hed af Lidenskab; han følte atter Trang til at rive hende til sig, se hende for sin Fod. Han strakte allerede Armen ud. Da gled det røde Værelses tunge Purpurportierer til Side; Dværgen Narcissus stak sit modbydelige Fjæs frem og sagde:

»Herskerinde!«

»Ja, min Ven, jeg kommer strax.«

»Hvor vil du finde dig i at have den ækle Vanskabning snusende omkring alle Vegne?« sagde Silvanus ærgerligt.

»Stakkels Narcissus! — Du er altid saa ond ved ham.«

»Ond! — jeg kan blot ikke døje at se ham.«

»Da sætter jeg megen Pris paa ham.«

»Det er mig ganske ufatteligt.«

»Du forstaar heller ikke noget som helst; du har saa faa Erfaringer og er saa fortvivlet ensidig.

Viser din egen Adfærd ikke, at Skønhed alene ikke formaar at gøre En lykkelig? Der maa ogsaa Forandring til. Naar man nu som jeg fra den spædeste Barndom har været omsluttet af Skønhed, da kvæles man tilsidst af Ensformigheden. Man snapper efter noget nyt. Og det nye maa da fremtræde i Hæslighedens Skikkelse.

Havde du alle mine Erfaringer, kendte du dem blot, da vilde du forstaa og dømme mildt.«

Det løb rundt for Silvanus. Atter her stødte han paa de Grænser, Kleantes havde omtalt: Var da ikke Kærlighedens og Skønhedens Rige grænseløst?

»Vidste du blot,« fortsatte Julia, »hvor megen Skønhed jeg har beundret! —

Først min Lærer i Græsk. Han var høj og rank, havde en Gang og en Holdning som en Gud; hans Stemme var blød og fuldtonende, alle hans Ord svøbte sig om mine Sanser som ømme Kærtegn. —

Og siden, siden — hvorfor skal jeg opregne dem alle: romerske Lapse af den Mancius'ske Type, kaade, raptungede Ægyptere, skumle, nidkære Jøder:

Tilsidst blev jeg træt af Elskov. Mit Legems Længsler sov. Da kom du og vækkede dem.

Din Plumshed, dit Ukendskab til alle skønne Former, din landlige Brutalitet —«

Dværgen viste sig paany:

»Julia!«

»Ja, min Elskede, nu kommer jeg strax, strax.«

Junius Silvanus vred sig af Væmmelse. Han saa hele Rækken af Julias Elskere, enhver Alder, enhver Nation repræsenteret; tilsidst kom han selv, den plumpe Bonde, som Forløber for den endnu hæsligere Dværg. Fru Julia smilte venligt:

»Vore brave Stoikere præker saa meget om Selvfornægtelse. Men hvem naar højere i Selvovervindelse end den, der formaar at knuge et saadant Monstrum til sit Bryst?«

Silvanus stønnede af Raseri.

»Nej, nej,« — fortsatte Julia, »jeg begaar ingen Vold mod mig selv; jeg elsker ham virkelig. Jeg har allerede længe elsket ham. Min Betyrning for hans Fremtid, min Omsorg for at faa ham gift med Doris, — det var jo min egen Kærligheds første, bly og frygtsomme Livstegn. Jeg forstod det blot ikke selv.«

XVII.

Den Afsked, Fru Julia tog med Junius Silvanus, opfyldte ham med Lede, Afsky, Raseri.

I flere Dage var han som ude af sig selv, gennemkrydset af de mest splidagtige Følelser og Tanker:

Snart tørstede han efter Hævn og opgav det strax igen som haabløst og uværdigt. Til andre Tider gennemglødedes han af den mest rasende Forbitrelse mod sig selv.

I denne kaotiske Sindstilstand følte han sig mere og mere hendraget til Doris. Maaske var det delvis en Følge af det afbrudte Elskovsforhold. Han selv opfattede det anderledes: som en dunkel Trang til Hævn, til at nedværdige Herskerinden ved at tage hendes Slavinde i sine Arme; samtidig følte han det ogsaa som en Trang til at kaste sig selv bort, til at nedværdige sig.

Hans Dragning mod Doris blev stærkere og stærkere. En Dag, som hun sad og syslede med et Haandarbejde, satte han sig hen ved hendes Side:

»Doris!«

»Ja, Herre!«

Han lagde Armen over hendes Skulder og drog hende lempeligt til sig.

»Doris! jeg elsker dig.«

Hun saa paa ham med glad Undren.

»Jeg har længe elsket dig.

Allerede den Gang, da jeg saa dig bleg og skælvende i Slavehandlerens Butik, fik jeg dig kær. Og siden mere og mere. Din Skæbne rørte mig, din Skønhed endnu mere. Jeg var ussel nok til at kæmpe mod min Følelse, som jeg fandt urimelig, fordi du var Fremmed og Slavinde. Nu har jeg længst nedlagt Vaabnene; nu længes jeg kun efter at høre min Skæbne af din Mund.«

Silvanus undrede sig selv over, med hvilken Færdighed han formaaede at lyve.

»Doris?«

»Ja, Herre!«

Hun gemte sig rødmende ind til ham.

Doris havde længe haft sin Herre kær, først fordi han havde beskyttet hende mod Fru Julia, men ikke mindst for hans egen Skyld:

Hun saa, at han i Forholdet til Julia blev brutal. Der lagde sig som en Skal om hans Indre. Bagved den — tænkte Doris — søgte alle hans gode Egenskaber Skjul — hans Ømhed, hans Trofasthed, hans mandige Hengivenhed. Og denne ufødte Verden ventede kun paa gunstige Betingelser for at træde frem for en Dag. —

Silvanus bøjede sig ned over sin Veninde; hun saa op paa ham med store, blanke, fugtigvarme Øjne; hele hendes Væsen var intet uden smilende, yndefuld Forventning.

Da blev Silvanus blød om Hjertet. Hans Trang til at ødelægge var svundet i samme Nu; han forstod, at den kun var udsprunget af hans Skuffelse.

I det Øjeblik faldt han i Tanker over, hvad vel en Mand som Mancius maatte have lidt, inden han blev gennemtrængt af sin Ødelæggelseslyst.

Junius Silvanus' Følelse var saa stærk, at den forekom ham som en vældig Strøm, der greb ham og førte ham med sig. Alt, hvad han hidtil havde regnet med: hans Personlighed, hans Vilje, hans Begreber om godt og ondt, slyngedes bort; tilbage blev kun hans Kærlighed.

Men denne Følelse var ham endnu for ny og uvant, til at han ikke skulde gøre Modstand mod den. Eller rettere: hans Oplevelser havde

allerede givet ham et bestemt Præg, som ikke lod sig udslette i et Nu.

Derfor gennemstrømmedes han af Raseri: i Forholdet til Julia var han modstandsløst kastet ind; noget lignende skulde ikke hænde ham paany:

»Hvor du er smuk, Doris, — næsten lige saa bedaarende som hin berømmelige Dag, da jeg saa dig nogen paa Markedet.«

Doris sprang op med et sagte Skrig ved Mindelsen om den forsmædelige Behandling, der var overgaaet hende. Silvanus forlod Huset i Forvirring.

Kort efter var det, at han blev optagen i det hemmelige Selskab: Tartarus, der havde sit Tilhold i Ostorius Scapulas Villa ved den appiske Vej.

XVIII.

Ostorius Scapula var muligvis blevet smittet af sin Hustru; i hvert Fald tillod han sig i Kraft af sine store Rigdomme flere og flere Extravagancer. Saaledes omgav han sig mer og mer med alskens Gøglere, Poeter, Kunstnere, »fordi« — sagde han — »de mer end alle andre adlyder det til alle stillede Krav: at vorde Mennesker og udfolde sig saa rigt og frit som muligt.«

Ikke nok hermed:

Han afholdt paa sin Villa natlige Sammenkomster, hvor der fejredes de vildeste Orgier. Han var ikke kræsen i Valget af sine Gæster de kunde godt tilhøre Stadens Bærme, dog udgjordes Hovedparten af unge Mænd, der paa en eller anden Vis var kommet paa Kant med Livet.

Skønt disse Sammenkomster fandt Sted i dybeste Hemmelighed, havde dog adskillige faaet

Nys om dem, — deriblandt Vestinus, der som sædvanlig følte sig kaldet til at være Dydens Vogter og derfor med bitre Ord bebrejdede Ostorius hans Adfærd mod de unge Mennesker: »Du demoraliserer dem; du ødelægger dem i Bund og Grund.« »Du tager fejl,« svarede Ostorius, »min Handlemaade er yderst moralsk; jeg ødelægger de skrøbelige, for at de uforgængelige kan blive tilbage.«

Bemeldte Orgier fejredes i en lang, i tre Afsnit delt Hal. Det første Afsnit var helliget Ceres, det andet Bacchus, det tredje Venus. Over Indgangen stod følgende Indskrift: »Nydelse er Sandhed, alt andet er kun Løgn og Bedrag, som Savnet af den foregøgler os.«

Væggene var smykkede med Malerier. Af dem i Spisesalen forestillede et en Scene fra Retterstedet: En ung Mand har strakt Halsen frem, Bøddelens Sværd er allerede løftet for at falde i næste Øjeblik. Et andet forestillede en Matros, der drev om paa Havet i en aaben Jolle. Bølgerne fraadede om ham, snart vilde Brændingen opsluge ham. Han havde kastet Aarerne, han lod Baaden drive rorløst afsted. Han havde sat en halv tømt Vinflaske for Munden — endnu en Slurk og saa Døden.

Malerierne i det særlige Drikkeværelse var

af en saa pikant Natur, at deres Emner ikke lader sig angive.

Derimod var de Malerier, som smykkede Væggene i den til Venus helligede Sal af opbyggeligt, fædrelandshistorisk Indhold. Saaledes forestillede et Mucius Scævola, der lader sin Haand fortære af Luerne, mens han med mandig, ringeagtblandet Stolthed betragter den maabende Porsenna. For øvrigt var dette Værelse forsynet med Sengesteder i Form af Sarkofager. I Baggrunden stod en tæt Klynge af Blomster og Buske; deri et plaskende Springvand og et halvskjult, grinende Skelet.

Samme Aften som Junius Silvanus blev ogsaa Lepidus og Mancius, som havde været der før, optagne i Samfundet, der gik under Navnet Tartarus, eller Helvede, efter den Hal, hvori Sammenkomsterne fandt Sted. Ceremoniellet var meget enkelt, nærmest overladt til enhvers Smag og Behag. Dog var det almindeligt at hilse hinanden med en Rækken Tunge, eller en Blinken med Øjnene. Ved Ankomsten gik man strax til Bords, og Ostorius Scapula bød Gæsterne Velkommen:

»Mine Venner! mine Udvalgte! I som har vandret gennem Fortvivlelsens Port og dvælet i Underverdenens Huler! til jer kan jeg tale forstaaeligt om det, som er skjult for den store,

blinde Hob. Lad mig derfor sige eder et Par Ord om de tre Muligheder:

Enten bliver et Menneske lykkeligt ved at være god, eller ved at være ond, eller ogsaa bliver han det i intet Tilfælde. Den som bliver lykkelig ved at være god, han være god; den som bliver lykkelig ved at være ond, han være ond; den som i intet Tilfælde bliver det, han dø! —«

De nykomne Gæster havde, den første Aften de opholdt sig i Selskabet, visse Rettigheder og visse Forpligtelser. Saaledes havde de Ret til først at vælge blandt de tilstedeværende Kvinder, og disse skulde bøje sig i Lydighed for dem. Derimod var det deres Pligt at tolke, hvorfor de kom, ved at give deres Hjertens Mening til Kende.

Turen kom først til Junius Silvanus, fordi han var den yngste. Han udkaarede sig en yppig, mørk Skønhed, Favina, slog paa sit Glas og sagde:

»Lykkelig er det Menneske, der overfalder af Stormen, saa hans hele Liv, hans Planer og Forhaabninger forvandles til en Ruin; ti af dens Revner vil Purpurrosen fremgløde i al sin straalende og duftsvangre Skønhed!

Lykkelig er det Menneske, hvis Hjerte sønderbrydes af Skæbnens haarde Haand; ti

Kærlighedens Flammer vil fare hen over det, og han vil forgaa i salig Nydelse!

Kun i Forbund med Død og Undergang er der Lykke!

Kun fordi jeg ved, at min Elskedes Kinder maaske alt i Morgen vil visne som brat afrevne Blomster, og hendes Legem smuldre hen til Støv og Muld, — kun derfor er hun mig i Dag kærere og dyrebarere end alt andet paa Jorden!

Kun fordi jeg ved, at Tilintetgørelsens Hav vil overskylle mig i næste Nu, tømmer jeg glad dette Bæger med Tak til den Gud, der skænkede os Dødens Vellyst, der skabte den store Ruin i vort Liv, sønderbrød de haarde, stolte, bekymrede Hjerter, trampede dem ned og saarede dem til den inderste Marv, at deres Gødsel maatte give Væxt til Kaadhedens, Frygtløshedens, Letsindighedens og Kærlighedens alt overvældende Blomsterflor! —«

Derefter rejste Lepidus sig:

»Jeg tørster!

Den Kvinde, der elskede mig, har vendt mig Ryggen. Nu vandrer hun til Isis' Tempel klædt i en Bodfærdigs Dragt, nu fabler hun om den Synd, som hun har begaaet mod sin Mand. Men paa mig tænker hun ikke. Mig har hun ladt alene med dybe Hjertesaar og Saarfeberens brændende Tørst, som intet formaar at slukke.

Jeg tørster!

Derfor er jeg kommen her. Skønt jeg vel ved, at eders Kærtegn ikke kan slukke min Tørst, men kun sænke mig ned i en bedøvende Rus, eller et fortærende Vanvid.

Saa skænk mig Rusen, skænk mig Vanvidet, at jeg en Stund maa glemme min vaagne Sorg. Vær for mig det samme som Vinen er for Drankeren; ti anden Lykke haaber jeg ikke nu af Kærligheden!«

Nu var Turen kommet til Mancius:

»Alle, som her er tilstede, har lært Visdom af mangehaande Livets Omskiftelser, ved derfor fuldt vel, at ingen kan lære af anden Mands Tale. Naar jeg dog taler, saa er det ikke for at lære jer noget, men kun for at lette mit Sind:

At Lykke er Sandhed, derom tvivler ingen. Men nu er ikke to Legemer ens, derfor er heller ikke tvendes Lykke af samme Beskaffenhed; derfor er der saa mange Sandheder, som der er Mennesker. Derfor er heller ingen i Stand til at lære en anden, hvori Lykken bestaar. Vil han paanøde en anden sin Lykke, da gør han som den, der tyller Vin i det Menneske, der kun havde Vand behov. Han bærer sig ad som en Voldsmand, en Tyran, en Bøddel. —

Talrige Exempler viser os, hvor forskellig Lykken er for de enkelte. Endnu i Gaar saa

jeg en Kvinde, der piskede sit Legem med Svøber. Hun kaldte det at gøre Bod, men hun løj; ti det, hun søgte, var Lykken, og den bestod for hende netop i Piskeslagene, som for en Stund tog Brodden af den Smerte, hendes Liden-skaber hjemsøgte hende med, som for en Stund lod hende glemme Sindets over Legemets Lidelser.

Og andre saa jeg, hvis Lidelser fra Legemet overførtes paa Sindet. Saaledes lod jeg en Gang Benet hugge af en af mine Slaver. Livet blev ham uudholdeligt, og Lidelsen flyttede op i hans Sind, angreb hans klare Tanker og fik ham til at fantasere om et Liv »efter Døden«. Men dette syge Haab var hans Lykke.

Saaledes finder enhver sin Lykke; hans Hunger viser ham den. Naar jeg derfor nu vil tale, saa er det kun om min egen Lykke og ikke om nogen almindelig; ti den findes ikke, selv om vi en Gang alle skulde blive lige velhavende, som Pøbelen haaber.

Vi er alle omsluttede af snævre Grænser, og saa ynkeligt fattige er vi paa Nydelser, at vi i et eneste Døgn kan gennemgaa hele Rækken af dem. Saa længe Begæret er friskt og ungt, sluger vi alt. Men snart fyldes vi af Lede og Afsky: hvortil denne elendige Repetition, som kaldes Livet? hvorfor ikke heller samle al Nydelse i sin Favn — én Dag, én Nat, og saa

gaa til Grunde? — Men Livet lægger Snarer for vor Fod. En besættes af den fixe Ide, at han bør leve; ti Fædrelandet trænger til ham. En anden kan ikke gøre sine Nærmeste den Sorg at forlade dem, som om hans gradvise Forfald skulde kunne tjene dem til Trøst. Jeg har nu fundet min Maade at glemme Repetitionen, at udsone mig med Livet paa:

Hver Gang jeg favner en ny Kvinde, da føler jeg det ikke som en Gentagelse; ti i Fantasien stiller jeg den forrige, de forrige ved hendes Side. En har en fint buet Hofte, en anden et velformet Knæ, — og al den Skønhed, som i Tidernes Løb har frydet mine Sanser, ser jeg for mig i Nydelsens hedeste Øjeblikke. Jeg er som en Gerrig, der svælger i Synet af alle sine Skatte paa én Gang.

Men nu i disse Dage er det gaaet op for mig, hvor grundigt min bestialske Kærlighed til Livet har holdt mig for Nar. Jeg har indset: at jeg slet ikke fantaserede saaledes for at glemme Repetitionen men kun for at stimulere min stærkt svækkede Nydeevne. Denne Erkendelse har gjort mig led ved Fantasierne.

Derfor søger jeg nu en Kvinde, hvis Liden-skab er saa ubændig vild, at den formaar at skræmme Tanken om alle de andre bort fra mig. Derfor er jeg kommen her.«

Da hver især af de nykomne havde lettet sin Samvittighed, opfordrede Ostorius Scapula sine Gæster til at træde ind i det allerhelligste, som var forbeholdt Gudinden Venus og saadan Andagt, som hun kræver af sine Tilbedere.

XIX.

Dage og Uger opholdt Junius Silvanus sig i Tartarus. Den ydre Verden svandt bort af hans Bevidsthed, og alle dens Begivenheder kom til at staa for ham som taagede Drømme, og hver Beretning om dem lød for ham som dunkle Eventyr fra gamle Dage.

Der blev ham fortalt:

»En dristig Røver har slaaet sig ned i Nærheden af selve den appiske Vej. Af Mændene kræver han Guld, af Kvinderne Elskov; den som vægrer sig, slaar han ned.«

Hvad kom det Junius Silvanus ved?

»Men denne Røver kan blive farlig for din Ejendom. De 10 Slaver, du sendte ud, er vilde, opsætsige Krabater; de stjæler og røver, de viser Ulydighed og Trods mod din Forvalter.«

Men Silvanus brød sig ikke det allermindste om sin Ejendom mere.

Og der fortæltes ham om Neros Bedrifter:

»Nu har han ladet sin Hustru myrde. Poppæa fik hendes afhuggede Hoved i Foræring; hun bruger det for Resten som Naalepude. Nu har han giftet sig med Poppæa.«

Hvad kom saa alt det Junius Silvanus ved? Nero maatte virkelig se at finde paa noget nyt. Han blev lidt ensformig i Længden.

Der gik Uger og Maaneder; Junius Silvanus opholdt sig stedse i Tartarus. Livet forekom ham som en dunkelt glødende Taage, hvori Menneskene famlede om, stødte paa hinanden, sang og lo, rallede og døde.

Da vaagnede han en Morgen og strakte sig træt og døsigt paa sit Leje; der var blevet banket paa Døren, som nu gled op, og en Kvinde, hans Favorit, traadte ind.

Tunge, askeblonde Lokker faldt ned over hendes blottede, marmorhvide Skuldre, i hvis gennemsigtige Hud de blaa Aarer klart fremtraadte.

Hun bar Sandaler under Fødderne. Ellers var hun kun iført en lang, hvid Kaabe, der hang over hendes højre Skulder og sammenholdtes stramt fortil af hendes slanke, hvide Haand, saa den sluttede tæt om de trinde Lemmer og de livsfrodige Hfter.

Hun bøjede smilende sit Hoved. Armene sank ned, som grebes hendes Legem af uimodstaaelig Mathed. Klædningen aabnede sig, gled ned paa Gulvet, og hun stod foran ham i al sin yppige, indbydende Skønhed:

»Hvorfor traf jeg ikke min Elsker i Badet? Hvorfor er den lune Luft, det myge Vand barmhertigere end han? De øverøste mit Legem med Kys; han lod ikke sit Øje lyse paa mig engang.«

Silvanus strakte Haanden ud og sagde vredt:

»Gaa! gaa!«

En svag Rødme glitrede hen over hendes Legem. Hendes Øjne lyste. Hun nærmede sig Døren, vendte sig halvvejs mod ham, kyssede paa Fingeren, bøjede sig et Nu forover og strakte begge Arme ud mod ham:

»Kysk som Lucretia!«

XX.

Der var gaaet lang Tid, uden at Junius Silvanus og Mancius havde set hinanden. Saa mødtes de en Dag tilfældig paa Gaden:

»Hvordan har du det?« spurgte Mancius.

»Og du?«

»Jo Tak.«

»Jo Tak.«

De blinkede til hinanden. Det havde været deres Hilsen, den Tid de begge var Gæster i Tartarus.

»Og hvordan gaar det Lepidus?« sagde Silvanus.

»Fortræffeligt. Hans Elskedes Dydsanfald er til Ende for denne Gang. Han er henrykt.«

»Og Epicharis? Man ser jo aldrig noget til hende nu om Stunder.«

»Hun synes fuldstændig at gaa i Barndom. I hvert Fald holder hun meget af at lege med Smaabørn, saavidt hendes Isisdyrkelse levner

hende Tid dertil. Den gaar for øvrigt saa vidt, at hun paalægger sig Afholdenhed i alle mulige Retninger, desværre ogsaa i Erotik.

For Resten gjorde vi to maaske ogsaa klogt i at slaa os paa Religion. Naar man er færdig med Jorden, bør man altid søge Tilflugt hos Guderne. Saa megen Agtelse synes jeg nok, man skylder dem.

Eller fandt du maaske din Lykke i Tartarus?»

»Det vil jeg egentlig ikke paastaa.«

»Jeg kan heller ikke sige, at Vildskaben helbredte mit Tilfælde af udslidt Begær.«

»Højst rimeligt.«

»Naar man som vi har nydt alt for Nydelsens egen Skyld: vore Kvinder, vore Maaltider, saa kniber det jo efterhaanden med at faa noget til at glide ned.«

»Maaske lidt Spægelse vilde være paa sin Plads.«

»Blot det forslog!

Man kan blive helt misundelig, naar man lægger Mærke til Almuens Færd. Det er forbavsende, med hvilken Uforknythed disse Mennesker idelig gentager de mest ligegyldige Ting af Verden: spiser, drikker, geraader i Extase over Sædernes Forfald, sover, forplanter sig. Disse Mennesker er dummere end vi; men hvorfor

skulde man ikke slaa sig paa Idiotien, hvis det medfører Lykke? Hvorfor skulde man ikke brutalisere sig? Jeg er vis paa, at du vilde have Fornøjelse af det Middel. Jeg anvendte det selv i min Ungdom, svirede og drak sammen med det værste Pak. Jeg opnaaede de skønneste Resultater: Hver Dag formaaede jeg at forelske mig i en ny Kvinde uden at generes af Reminiscenser; hver Dag undfangede jeg nye, geniale Ideer uden Spor af Anelse om, at jeg rimeligvis havde læst dem hos en eller anden skimlet Filosof.

Den Udvej maa være noget for dig. Du er ung nok til det.«

»Jeg har gjort Forsøg i den Retning; de huede mig egentlig ikke.«

»Saa er du jo netop moden til at slaa Følge med mig. Religion fører ganske vist kun til Monomani; men fixe Ideer kan medføre megen Tilfredshed. Selv om Ens Legems Nydeevne er udtømt, har man dog altid sin Fantasi i Behold. Man vilde være en Nar, om man ikke ogsaa udnyttede den.

Har du for Resten læst Kleantes' Bog om Isisdyrkelsen?«

»Nej.«

»Det burde du gøre. En meget interessant Bog. Ostorius Scapula har udgivet den.«

XXI.

Af Filosofen Kleantes' »interessante Værk« er desværre kun levnet os Brudstykker. Deriblandt Indledningen, som hidsættes, da den stiller hin Tids religiøse Bevægelser i ganske god Belysning:

»Al Religion er først og fremmest en Dyrkelse af Instinktet, en Venden tilbage til Naturen. Derfor opfattes den saa hyppig som kultur- og fremskridtsfjendtlig. Den er det ikke. Tværtimod.

For at blive klar herover, maa man lægge Mærke til de Epoker, der særligt udmærker sig ved religiøse Nydannelser, som den nærværende Tid f. Ex., samt fremfor alt ikke glemme, at Instinktet ingeniunde er noget stabilt, men tværtimod stadig forandres under Brydningen mellem de medfødte Anlæg og de faste, overleverede Former.

Den religiøse Nydannelse opstaar gjerne i det Øjeblik, da Misforholdet mellem de raadende Anskuelser, det nye Instinkt, og Traditionen er blevet afgørende stor. Mennesket vil have Lov til at leve i Overensstemmelse med sine nye Følelser; for at give sig og andre Mod til det, bruger det gjerne Religionen som Paaskud og siger: man skal lyde »Guder« mere end Mennesker. Deraf maa man ikke lade sig narre; ti det, der sker, er i Virkeligheden de nye Følelsers Udfoldning i Handling.

For at dette kan ske saa fuldt og frit som muligt, ryddes det gamle hensynsløst til Side, den ny Bevægelse bliver kulturfjendtlig — men kun tilsyneladende; ti saa snart Pladsen er ryddet, fødes nye Former, ny Kultur paa Grundlag af de nu herskende Følelser.

Augustus saa', at en ny religiøs Bevægelse var under Fremrykning, men han tog fejl af dens Retning. Han lod de brøstfældige Templer istandsætte, han byggede mangfoldige nye. Men det var ikke de gamle Guder, Folkets Længsel higede imod, det var nye Guder, der svarede til Nutidens Tarv. Derfor staar de prunkende Nationalhelligdomme fremdeles tomme, og Mængden flokkes om fremmede, hidtil ukendte Guddomme. Blandt dem især Isis, hvis Dyrkelse er indført

fra det halvt ægyptiske, halvt græske Alexandria. Med hende Osiris og Horus.

I sin Oprindelse har denne Treenighed maa-
ske kun været en Apoteose af Familien: Mand,
Kvinde og Barn. Senere er den under græsk
Indflydelse indtraadt som Led i en spekulativ
Verdensopfattelse. Isis er blevet Stoffet, Naturen;
Osiris, Verdensenergien, »Sjælen«, som nogle siger;
og Horus, Formen, Enkeltvæsenet.

En bemærkelsesværdig Omstændighed ved
Isis-Religionen er den Rolle, som Fremtiden
spiller deri. Det hænger sammen med dens Op-
rindelse fra et Folk, der ikke blot holdt frem-
mede Slaver men selv for største Parten levede
i den dybeste Trældom. Dem bød Nuet intet;
de maatte derfor haabe paa Fremtiden, og da
den var lige saa trøstesløs, maatte de lade sig
nøje med det mest fortvivlede men tillige mest
uigendrivelige Haab, Haabet om et Liv efter Døden,
hvor de kunde høste Oprejsning for al deres
Lidelse og Elendighed.

Efter at Isis-Religionen er kommet under
græsk Indflydelse, beholder Fremtiden sin store
Betydning, men i ændret Form. Da Grækerne
gav den fremmede Guddom Husly, befandt Riget
sig i Opløsningstilstand efter en glimrende Stor-
daads Tid. De greb da med Begærlighed efter
Haabet, men det blev Haabet om al Tings Gen-

fødelse. Og de søgte Mod til at bære den nærværende Tids Ulykker i Forventningen om en ny, endnu herligere Fremtid. Selve Smerten tog de som Forvarsel om den kommende Herlighed, ligesom den fødendes Smerte indvarsler nyt Liv.

I Samklang med disse Forhaabninger til Fremtiden er det store tragiske Motiv: Døden, benyttet i de hellige Mysterier, som stilles de troende for Øje. Osiris fældes i Kampen af den onde Tyfon; hans Legem sønderhugges og splittes til alle Sider. Men Isis samler det adskilte, og den døde vaagner atter til nyt Liv.

Naar nu Romerne har givet Isisdyrkelsen Indpas hos sig til Trods for Rigets mægtige Trivsel udadtil, saa tyder det paa, at de indre Forhold er af en saadan Beskaffenhed, at Livet under dem synes uudholdeligt, saa tyder det paa, at nye Kræfter rører sig for at skabe et nyt Samfund, en ny Kultur — — — —

XXII.

Isis' Tilhængere stod paa forskellige Trin. Enhver kunde faa Adgang til den daglige Guds-tjeneste, men kun de, som havde tjent Gudinden længe, blev indviede i de hellige Mysterier mod Løfte om den dybeste Tavshed, som dog ikke altid blev overholdt, hvisaarsag der blandt Folk spredte sig visse Rygter, der højlig pirrede Nys-gerrigheden, saa meget mere som Udsagn stod mod Udsagn. Dog havde de et fælles Træk: alle de indviede paastod, at de havde gjort Rejsen saa vel gennem de dødes som gennem de levendes Land. Overbevisningen herom var saare stærk.

Dette hænger paa det nøjeste sammen med den Forberedelse, den nyomvendte maatte gennem-gaa, før det tilstodes ham at se det hellige Drama. Præsterne gik nemlig meget grundigt til Værks. De vidste saare vel, at Tanken kun er et Pro-dukt af Følelsen, som denne igen af Legemets

Tilstand. Den bedste Erkendelse formaaede intet i et Menneske, saa længe der herskede en anden Lov i dets Lemmer. Legemet maatte derfor allerførst tages under Behandling. Og det skete paa følgende Maade: Den, der skulde indvies i Mysterierne, maatte først i 10 Dage afholde sig fra Vin, Kødspiser og Elskovsnydelser; han skulde holde sig saa meget afsondret fra andre som muligt; af den Grund fik han hyppigst en af Tempelts Celler til sin Raadighed. Først naar han ved denne Spægelse var bragt nær til Dødens Tærskel, forundtes der ham rigeligere Næring. Og nu blev det hellige Drama oprullet for hans Øjne; ti nu havde han faaet en Anelse om, hvad Livet var værd, nu kunde han græde med den bedrøvede Isis, nu kunde han med hende ved Osiris' Genoprejsning fra de døde istemme det jublende Raab: han lever!

Nu var Livets Værd gaaet op for hans sløve Sans; et nyt, flammende Haab kunde fødes i hans Hjerter og give ham Kraft til at bære Nuets Lidelser af Hensyn til den kommende Tid, mens han maaske før i sin Fortvivlelse havde grebet efter den første den bedste Nydelse paa sin Vej.

Det, der fik Mancius og Silvanus til at beskæftige sig med Isis, var nærmest Nyfikenhed og Trang til Forandring. Da Epicharis netop

paa den Tid skulde indvies i de store Mysterier, fremsatte de gennem hende for Overpræsten Neknut deres Begæring om Medindvielse. Han kaldte dem til sig og svarede:

»Mange uværdige banker paa Gudindens Port; Mennesker, som er trætte af Vellevnet og Vellyst; lede ved alt; tilsølede af Egenviljens Smuds; opfyldte af rethaverisk Trods. Men den store Isis, Moderen, giver kun Hysly til dem, der er milde af Sindelag, rene og stærke af Karakter. Dog tillader hun endog de uværdigste at nærme sig hendes Tærskel. Det skal derfor staa eder frit at rette jer efter de Forskrifter, hun giver sine Tjenere. Derved vil I faa Lejlighed til at overveje, om jert Ønske er mer end et flygtigt Indfald.«

De to Venner tog mod Tilbudet og lod sig ligesom Epicharis indelukke i hver sin af Templets mangfoldige Celler for et Tidsrum af 10 Dage, i hvilket de forpligtede sig til kun at nyde Planteføde.

Det, der hændte dem, var vidt forskelligt, men i én Henseende fælles: Ensomheden afskrællede de ydre Lag, som Døgnlivets Begivenheder havde afsat i deres Bevidsthed; og deres eget skræmte Jeg viste sig for dem, som det stundom viser sig i Drømme for de Mennesker,

der under abnorme Forhold i vaagen Tilstand lever et abnormt og unaturligt Liv.

*

*

*

Halvmørket og Ensomheden virkede i høj Grad foruroligende paa Junius Silvanus. Ligesom han før havde søgt at faa Bugt med sit Tungsind ved at kaste sig ud i Fornøjelsernes Tummel, saaledes søgte han nu Adspredelse ved at sysle med alskens Bagateller, som han ellers næppe vilde have skænket en Tanke:

For en Tid siden havde han klædt sig i Slavedragt, blandet sig med Smaagadernes Bærme, drukket, raget uklar med et Par andre Svirebrødre og faaet et Knivstik. Saaret havde ikke været betydeligt men dog lænket ham til Sygelejet en Uges Tid. Doris havde plejet ham med megen Omhu. Han havde intet tænkt derved; hun var jo hans godt behandlede Slavinde. Nu begyndte han at ærgre sig derover:

Hvorfor var hun saa slavisk og ydmyg af Karakter? Hvorfor hævnedes hun sig ikke som Broderen? Var hendes Følelse maaske saa afstumpet og sløv, at hun ikke engang havde opfattet hans Haan, da han mindede hende om Beskæmmelsen i Slavehandlerens Bod?

Han kunde blive rasende, naar han tænkte paa hende. Hun var ikke alene sløv og følelsesløs, men tillige dum og overtroisk, skønt den haarde Medfart, Skæbnen havde givet hende, burde have klaret hendes Tanker. En Gang havde han spurgt, om hun gerne vilde have Børn. Og hun havde svaret, at en Spaamand havde varet hende ad: hvis hun fik et Barn, kunde det koste hende Livet. — Hvor sindsvagt, hvor forrykt at fæste Lid til disse Almuens dumme Vejledere! —

Imidlertid undergik Silvanus' Sindstemning lidt efter lidt en fuldstændig Forvandling som Følge af den Kur, hans Legem var underkastet. Han hensank i en Døs, der nu og da gennemkrydsedes af Bevidstheds Glimt, af vilde, rædselsslagne Tanker, der forkyndte ham: nu skal du dø! Han lagde sig paa Cellens haarde Træbænk; og forvirrede Reminiscenser fra den Tid, da han var syg, listede sig ind i hans Bevidsthed:

Hvorfor kommer Doris ikke? Ved hun ikke, at jeg er syg? Skal hun lade mig ligge her og omkomme ganske alene? — Han greb efter Vandkaraffen, som stod paa Bordet; han vilde slaa den mod Døren, saa hørte hun det vel, saa kom hun vel.

Han besindede sig paa, hvor han var; men Forestillingen om Dødens Nærhed holdt ham

stadig fast, borede sig dybere og dybere ind i hans Bevidsthed, uden at han var tankeklar nok til at indse, hvorfra den stammede.

Der paakom ham pludselig en stærk Trang til at se Mennesker, inden han døde. Han trak Gardinet fra Cellevinduet og stirrede ud paa Gaden, — men Synet af Mennesker fyldte ham med grænseløs Afsky og Lede; Dødens Kulde havde allerede knuget hans Hjerter sammen og gjort ham bitter og fjendsk mod alt levende:

Dér gik den forædte Dommer, Silvius, saa værdig og højtidelig, som om han bar Alverdens Elendighed paa sin tykke Mave.

Dér gik en mager Filosof med Øjne, der lyste af Idealer og Sult.

Og dér en ung Pige, hvis Kinder rødmede af Sundhed og Ungdom, hvis Øjne lyste Forjættelser over alle, som hun mødte paa sin Vej.

Silvanus fulgte hende med Øjnene. Hendes ranke Holdning, hendes spændstige, ungdomsfriske Bevægelser skar sig ind i hans Bevidsthed, saarede alle hans Følelser, fyldte ham med et Overmaal af Raseri. Kunde han blot naaet saa langt, saa vilde han kastet Vandkaraflen efter hende, knust hendes Hjørneskal.

Hun kom udenfor hans Synsvidde, og han blev atter roligere.

En Dværg slentrede forbi, et modbydeligt Grin paa to Ben, en levende Haan mod Livet, en Karikatur. Silvanus frydede sig ved Synet af ham: sikkert havde Julia Ret i sit Valg, disse Vanskabninger havde dog den eneste rette Opfattelse af Livet.

Imidlertid tiltog Silvanus' Udmattelse i den Grad, at han faldt i Afmagt, hvoraf han først vaagnede langt ud paa Natten, hyllet i det tætteste Mørke. Taarerne randt ned ad hans Kinder, hvad han dog først blev va'r senere hen. Det var første Gang, at han græd af Udmattelse og Svaghed. Og han ræddedes for Ensomheden og Mørket som et Barn. Var der blot nogen i hans Nærhed, et stort, hvidt Legem, i hvis Favn han kunde gemme sig bort. Han famlede omkring. Men hvis der nu stod nogen med et spidst Sværd og stødte det i hans Bryst? Alle Mennesker, han hidtil havde mødt, havde han mødt i Mørket; og de havde alle gjort ham Fortræd. Han krøb tilbage til sin Bænk.

Der laa han og stirrede frem for sig. Det var som om Mulmet sugede hans Øjne til sig. Og inde i Mulmet fødtes et svagt, hvidt Skimt; det voxede og voxede, tilsidst blev det en stor, lysende Taage. Og af Taagens Kaos formedes en Kvinde, gled ud deraf, hen til hans Leje. Det var Doris. Hun bøjede sig ned over ham:

»Hvorfor er du saa urolig? Jeg er jo hos dig. Jeg elsker dig jo!«

Han knugede hende heftigt til sig og kyssede hende. Han følte, at han endnu ikke skulde dø, ti hans Kærlighed var endnu ikke død. —

*

*

*

Marcus Mancius kedede sig ubeskrivelig i sit frivillige Fangenskab. Og saa kunde han ikke engang sove Tiden bort; en blank, gylden Solstraale sneg sig ind mellem de tæt fortrukne Gardiner, forfulgte ham med sit Skin, holdt ham vaagen. I det Øjeblik blev det ham klarere end nogen Sinde før, hvilken umaadelig Rolle Kedsomheden spiller, og han kunde fuldtud slutte sig til den Veneration, hvormed det store Folk dyrker sine Kedsomhedsfordrivere: Røverhøvdinge, Religionsstiftere, »Tænkere«, perverse Udhalere, Poeter —

Men, tænkte han videre, disse Mennesker volder dog ikke saa lidt Uro. Det var maaske heldigst at være dem kvit. Naar man først blev vant til det, vilde man maaske netop finde Behag i Opholdet i en saadan tryk, fredelig Celle. Kejserdømmet havde jo ogsaa budt Undersaatterne ret strænge Livsvilkaar: den stadige, ubestemte Dødsfare.

Endelig faldt han i Søvn.

Langt ud paa Natten vaagnede han ved et forfærdeligt Ryk inde i Hovedet. Det var, som om Hjærnen pludselig udvidede sig, sprængtes til alle Sider, som om Bevidstheden reves i Stumper og Stykker. Den Smerte, der medfulgte, var saa ulidelig, at den langt overgik enhver Forestilling, han nogen Sinde havde dannet sig om legemlig Smerte. Dog skreg han ikke; ti Rædselen over den sønderdelte Bevidsthed, over de springske Vanvidsforestillinger, der mylrede frem i hans Hjerne, lamslog ham og berøvede ham Mælet.

Jeg maa have drømt, drømt et eller andet uhyggeligt, mumlede han hjælpeløst. Og de flygtende Syner og Tanker antog bestemte Former, kastede sig over ham, fangede ham ind i en vaagen Drøm, en Hallucination, der maaske var en Fortsættelse af den svundne:

Han stod midt paa Arenaen med bagbundne Hænder. Trindt om ham og over ham de tallose Rækker af maabende Tilskuere, og bag ham en Bøddel med et højt løftet Sværd i Haanden. I næste Nu vilde det spalte hans Isseben, skære sig ind i hans Hjerne, der krympede sig sammen af Rædsel.

Nej, nej, stønnede han, det var umuligt, saa forfærdeligt var Livet ikke. Det maatte være

en Prøvelse! — I næste Øjeblik vilde Cæsar og Folket raabe: Naade! Naade!

Og han, der havde følt Dødens isnende Kulde krybe gennem hver Trevl af sit Legem, han der havde følt Hjertet stanse af Rædsel, han vilde aande frit ud, han vilde udbrede sine Arme mod Alverden. Og alt hvad der fandtes i ham af koldt og haardt, alt hvad der fandtes i ham af Død, vilde smelte bort i det ny-vaagnende Livs glødende Varme.

Pludselig faldt det ham ind, at talløse Mennesker levede under Vilkaar, der var endnu langt forfærdeligere end hans, uden at der dog nogen Sinde til dem blev raabt Naade, uden at der vistes dem anden Barmhjertighed end selve det dræbende Hug.

Det forekom ham, at Sværdet løftedes højere, at Musklerne i Bøddelens Arme knyttedes sammen i Bundter. Han skælvede: i næste Øjeblik vilde Hugget falde. Han krøb sammen, blev lille af Angst.

»Du kan jo løbe din Vej,« sagde Bøddelen.

Ja, tænkte han glad; det er jo kun mine Hænder, der er bundne. Og han løb; men overalt hang Sværdet truende over hans Hoved. Til sidst tyktes det ham, at hele Luften hang fuld af blændende blanke Sværd. Han blev ved at løbe, tumlede mod Cellens Vægge, slog sig,

famlede forvildet om. Endelig besindede han sig: han kunde jo dog ikke undløbe Faren, hvorfor saa ikke tage mod den med Anstand?

Hans Ansigt forstenedes; hans Læber hvidnede og krusedes ud i et fint, spotsk Smil.

Hans Venner skulde ikke faa Anledning til at beklage sig over ham. Han skulde ikke vise sig fejj. Derpaa gik han rolig til Sengs og afventede, hvad der videre vilde ske. Hans Bevidsthedstilstand var stadig fuldkommen uklar: hvert Øjeblik kunde det dræbende Hug træffe ham.

Den stadig spændte Tilstand udmattede ham efterhaanden og hensatte ham i en Døs. Nu begyndte en Tanke at bryde frem i hans Hjerne: Der var noget, han havde glemt — et Vers af Tibul, som han i sin Tid havde været saa levende optaget af. Han huskede Verset endnu, blot et eneste lille Ord var udfaldet af hans Hukommelse. Det Ord maatte han se at komme paa.

I dette Øjeblik forekom det ham ustyrlig komisk, at han beskæftigede sig med en saadan Bagatel, nu da han kunde vente Døden naarsomhelst. En Dødsscene randt ham i Hu, — han sværmede meget for Dødsscener, og denne havde bidt sig bedre fast i hans Bevidsthed end alle, han havde set paa Arenaen. Det var Consulen Lentulus, der laa for Døden. Han var allerede »bevidstløs«, som Lægerne behagede at udtrykke

sig, det vil sige: han var ude af Stand til at sætte sig i Forbindelse med Omverdenen. Saa fik han Besøg af en Flue, der slog sig ned og kravlede omkring paa hans Øre. Han søgte paa mange Maader at blive Gæsten kvit, men forgæves; han formaaede hverken at løfte Haanden op eller at vende sig om paa Siden. Hans Ansigt antog da et sært, fortvivlet Udseende. Det var øjensynligt, at den Flue spillede en uhyre Rolle i hans Bevidsthed, sandsynligvis havde den antaget Form af et eller andet vinget Uhyre, maa-ske var dens uskyldige Snabel blevet til et uhyre, skarpt og spidst Næb. —

Men en Flue er alligevel noget lidt at beskæftige sig med i et saa højtideligt Øjeblik, havde Mancius den Gang tænkt med en Antydning af et Smil. Og nu havde den drilagtige Skæbne bragt ham i en lignende Situation, nu laa han der og tumlede med endnu mindre: et »glemt« Ord. Men hvorfor ogsaa tage Døden højtideligt? Den døende var færdig, reduceret, han burde derfor nærmest tages komisk, og det maatte tilgives ham, om han beskæftigede sig med Latterligheder.

Efter denne Kraftanstrængelse af en Reflexion gik den døendes Tanker istaa, og det omtalte Vers begyndte igen at spøge i hans Bevidsthed:

«Hver Kvinde, som øved troløst Bedrag mod en Mand, burde . . .»

»Ja, hvad burde hun? Roses for sin Intelligens? eller dadles ud fra et ensidigt Mandfolke-standpunkt? Nej, det glemte Ord var intet af disse. Længe brød han sit Hoved forgæves — endelig fandt han det:

»Hver Kvinde, som øved troløst Bedrag mod en Mand, burde dø.«

Han udstødte et Lettelsens Suk, og Bevidstheden forlod ham.

XXIII.

De to Venner og Epicharis forlod samtidig Isitemplet, dog forlod hun dem strax efter. De var nærmest lidt skamfulde over det nys endte Eventyr og søgte at viske det ud af Erindringen som en flov, ubehagelig Drøm.

»De fordømte Præster, de har naturligvis blandet Gift i Maden; jeg blev aldeles ør i Hovedet,« erklærede Mancius.

Hvorpaa han foreslog, at de skulde hjem-søge en Restaurant og gøre sig til Gode med et Par Snepper; det var netop Sneppernes Aarstid. De tog Plads paa Verandaen med Udsigt til Gadens brogede Liv og tømte allerførst en Flaske Falerner:

»Lidt Spægelse giver dog en fortræffelig Appetit,« mente Mancius.

En Deling Soldater marcherede forbi; i Spidsen gik Musiken og blæste en lystig March.

»Hvem der var med! — En Tur i Felten vilde dog være morsommere end Gudinden Isis' allerhelligste Mysterier,« sagde Silvanus. Der paakom ham en stærk Længsel efter Soldaterlivets Strabadser og muntre Eventyr.

»Se der!« viste Mancius.

En ung, kantet og kraftigt bygget Mand gik forbi. Hans Haar var blaasort og ringlet; hans Bryn svære og fremspringende. Der var i alle hans Bevægelser en behersket Voldsomhed, som tydede paa ubændig Styrke parret med Snuhed. Hans Hudfarve var gyldenbrun, hans Klædedragt skinnende rød.

»Altfor stærke Farver,« paastod Silvanus.

»Men smuk som en Leopard.

Det lader for Resten til, at Hovedstadslivet har gjort dig tam og udvisket, siden det stærke forekommer dig som Overdrivelse. Ved dit Komme til Staden gjorde du et lignende Indtryk paa mig som han nu paa dig — som vild, Barbar.«

Efter endt Maaltid skiltes de to Venner, og Mancius drev ud i Parkanlæggene paa Marsmarken.

Det var Foraar. Træernes skære, nys ud-sprungne Løv hviskede og viftede i den sagte Brise og spejlede sig i Kanalernes blanke Vande. Glade Børn tumlede sig i Græsset; gamle Folk

solede sig paa Bænkene; og unge, forelskede Par gled bort ad dunkle, skyggefulde Stier.

Etsteds stod en lille Pige og rykkede sin Moder i Kjolen. Hun havde faaet Øje paa et eller andet Lækkeri i Kagekonens Bod og tiggede nu om det Par Øre, der var nødvendige til dets Erhvervelse. Hun blev grænseløst fortvivlet, da hun fik Afslag paa sin Bøn. Mancius blev melankolsk ved Synet af den lille Piges Sorg; han grundede over, hvor lidt der i Grunden udkræves til menneskelig Lykke: en Smule Sukkergodt, som bagefter gør Tænderne ømme.

Han slentrede videre. Et Stykke længere fremme paa Gangen mødte han en ung Pige, der smilende fæstede sit klare Blik paa ham og gled forbi som en Aabenbaring af Ungdom, Ynde og drømmende Forventning. Hendes Gang og Holdning var rank og frimodig, alle hendes Lemmer og Ledemod syntes at sitre af jublende Livslyst.

Mancius tænkte paa, hvor snart hendes blanke Øjne vilde formørkes af Lidenskab, hvor snart hendes friske Kinder vilde rynkes og visne, hvor snart hendes fine, spændstige Legem vilde blive tungt og klodset. —

Overalt, hvor han saa hen, syntes Døden ham at lure bag Vaarens friske, glansfulde Aasyn. Det fine, skære Løv vilde snart svides sort af

Solens Glød, snart pjuskes af Blæst og Støv. Den sødt duftende Blomst vilde snart miste sine brogede Blade, de vilde rulle ned i Snavset, eller hvirvles bort af den ilende Vind.

Mancius fyldtes af dyb Sørgmodighed; der paakom ham et dumpt fortærende Ønske: at den unge Pige maatte dø midt i sin Skønhed og Glans, endnu før hun var vaagnet af sine lyse Ungdomsdrømme.

Nu faldt det ham ind, at hun havde set saa bekendt paa ham. Muligvis var det Politta, en Søster til Camillus Carbos Hustru; han havde kun set hende, da hun var et niaars Barn. Han opsøgte den unge Pige; og hans Formodning viste sig rigtig. De fulgtes samtalende; han som sædvanlig spotsk og overlegen. Han spøjte med sin Interesse for Religion og Askese:

»Nu, da jeg ikke gør Lykke mer, gælder det naturligvis om at trække mig tilbage med Anstand. Det er flovt at blive afvist, men det er flot at slaa sig for sit Bryst med mandig Selvbeherskelse og sværge paa, at man har lært at tøjle sine Lidenskaber, at man ikke længer lader sig hilde af disse elendige, verdslige Glæder — —«

Politta morede sig — mest over hans Forfængelighed.

»For Resten,« sagde Mancius, »gik jeg just nu og ønskede, at De maatte dø. —

Det var saadan et Anfald af Medlidenhed. Det er altid bedst at dø, mens man er ung og lykkelig.«

»Dø! — jeg dø? som slet ikke har levet endnu.«

»Som om det ikke var mere værd at drømme! Alle vaagne Tanker stammer blot fra Sorg og Modgang. Se nu en Gang paa alle disse gamle, kloge Mænd, vi møder. Der er lige saa mange Rynker i deres Ansigter, som der er Tanker i deres Hjærner.«

Politta rystede paa Hovedet; hun følte ikke Spor af Lyst til at dø; hun følte sig saa overstrømmende rig paa Kærlighed og Glæde, at hun kunde øse ud deraf med begge Hænder. Hun saa paa Mancius, — de havde taget Plads paa en Bænk. Hans Ansigt var skarpt og blegt; om hans Mund var der dybe Furer, Frugter af Skuffelser, maaske i Kærlighed. Det forekom hende, at den Mand, der sad ved hendes Side, var den ulykkeligste og elendigste af alle; derfor den, der mest af alle trængte til Kærlighed. Hun havde vel hørt hans Grusomhed og Vellyst omtale; hun ænsede det ikke. Det synes jo, som om Kvinderne elsker de uværdigste mest. Man har kaldt det deres Forbryderkærlighed. Der er dog dem, der paastaar, at den Smule

Retfærdighed, der findes paa Jorden, har sin Oprindelse i hin Tilbøjelighed.

Mancius var stadig overlegen og satirisk som van, naar han var melankolsk. Han var netop kommet med en eller anden bidsk Bemærkning. Da skete noget, som højligt forbavsedede ham. Politta strøg ham over Panden blidt og beroligende, som en Moder, der kærtegner sit syge Barn. Han blev saa meget des mere forbavset, som han hele Tiden havde siddet og reflekteret over den unge Pige: de er egentlig banale, disse Smaapiger, de lader sig altfor let imponere af vor Railleren, der synes dem at tyde paa den store, overlegne Forstand, som de selv mangler. — Politta selv blev forvirret og rødmede af Angst og Undseelse. Mancius viste sig dog Situationen voxen og drog hende lempeligt til sig. Hvorimod hun intet havde at indvende.

I det Øjeblik kom den rødklædte Mand, som Mancius allerede en Gang før havde bemærket, forbi. Og Mancius harmedes ved Synet af den Styrke, der boltrede sig i hans spændstige Muskler og sprang som Lynglimt fra hans hvasse Øjne. Han stirrede efter ham med hadfyldt Misundelse; han tænkte som saa: nu løber hendes Attraa vel efter ham; ti han er stærkere end jeg.

Denne Formodning var dog ugrundet; ti Politta var trofast, ydmyg og offervillig af Karakter. Disse fortræffelige Egenskaber havde hun iøvrigt lært af sin Broder, der havde sat saa vel hendes som sin egen Formue over Styr. —

XXIV.

Den rødklædte Mand var Cajus Ostorius Scapula. Han havde ført sin Bande fra Sardinien til Italien og drevet sit Uvæsen dér i længere Tid. Nu var han trængt ind i selve Rom, blandt andet for at gøre Regnskabet op med sin tyranniske Fader. Han havde bestukket hans Slaver med rigeligt Guld og saaledes skaffet sig Adgang til Huset.

Da Ostorius Scapula havde trukket sig tilbage til det lille Arbejdsværelse, han havde ved Siden af Sovekammeret, saa han sig derfor pludselig omringet af en Skare bevæbnede Mænd med Cajus i Spidsen:

»Bind ham!

Hvis du skriger, bliver du dræbt paa Stedet.«
Ostorius Scapula brast i ustanselig Latter. Mændene saa forvirrede til hinanden:

»En Gud har rørt ham.«

»Og taget hans Forstand.«

»En gal Mand kan vi ikke lægge Haand paa; det vilde volde os Ufærd.«

Selv Cajus var raadvild. Ostorius blev ved at le:

»Vær nu ikke forknyt Cajus.

Jeg skal gjerne indrømme, at du har baaret dig flinkt ad med at smugle en saa udsøgt Samling Banditter ind i Staden. Men du har under- vurderet min Klogskab. Naar mine Slaver saa villigt tog mod dine Penge, saa var det kun efter min Tilskyndelse.«

Cajus stampede i Gulvet af Raseri.

»Vi er forraadte,« udbrød Mændene, »fangede i en Snare.«

»Jeg har vist jer den Ære, at lade alle Ud- gange spærre af en Styrke, der er mindst 10 Gange saa stor som jer. Men for øvrigt ønsker jeg ingen Forstyrrelse af mine Folks Nattero. I Clienternes Gæstestue er der beredt dine Mænd et Maaltid. Du bliver nok og drikker et Velkomstbæger med mig.«

»Men hvad skal alt dette betyde?« spurgte Cajus.

»Det skal jeg nok forklare dig. I behøver ikke at frygte noget Forræderi.

Telamon!«

En bevæbnet Slave viste sig.

»Før Gæsterne ned i Spisestuen!«

»Gaa,« sagde Cajus, og Mændene fulgte Telamon. En anden Slave bragte en Flaske Cæcuber, for at Fader og Søn kunde drikke et Velkomsthæger.

»En fortrinlig Aargang. Den blev nedlagt din Fødselsdag. —

Naa, velkommen Cajus.«

»Hvorfor byder du mig velkommen nu, da du dog en Gang har jaget mig bort,« spurgte Sønnen mistroisk.

»Dertil havde jeg mange og gode Grunde.

Som bekendt falder Æblet saare ofte langt fra Stammen. Derfor er der ikke Spor af Grund til at interessere sig for sine Børn, før de paa en eller anden Maade har lagt for Dagen, at de slægter Forældrene paa. Du har nu vist, at du besidder Klør i Poterne og saaledes fortjener min Velvilje.

Havde du for Resten tænkt at slaa mig ihjel?«

»Jeg vilde have fat i dine Penge,« svarede Cajus undvigende.

»Naa ja, dem kan du godt faa en Del af.«

Ostorius Scapula gik nu over til at udvikle

sine politiske Anskuelser. De faldt nøje i Traad med hans pædagogiske Grundsætninger:

»Saa længe et Lands Forhold begunstiger den stærke og tillader ham at indtage de øverste Stillinger, saa længe blomstrer Landet. Forykkes dette Forhold, gaar Landet til Grunde.

En Forrykning kan finde Sted af mange Grunde. De fleste Mennesker overlever jo desværre sig selv; de dør ikke, naar deres Evner er paa det højeste, men smuldrer langsomt bort legemligt og aandeligt. Selv om Statens mest udmærkede Mand er blevet dens Herre, saa kommer han som Regel til at tilføje den Skade, hvis man da ikke passer paa at slaa ham ihjel i rette Tid, som man gjorde ved Cæsar; ti saa snart hans Affældighed begynder, søger han at forskanse sig paa enhver Maade, navnlig ved at skabe Dynasti. Staten kommer derved til at lide under hans Opløsningsproces. Vejen banes for Epigonerne og deres fordærlige Herredømme. Epigonerne fødes til Verden i en Rustning af Privilegier, der tillader dem at overvælde og tilintetgøre Individuer, der fra Naturens Haand er langt rigere udstyrede, langt bedre skikkede til at herske over Staten. Med Epigonernes Herredømme begynder derfor Staternes Ruin. Alle Riger er hidtil gaaede til Grunde paa den Maade.

Jeg vilde, at du ikke skulde være en af dem.

Naar Staten i vor Tid gaar saa sørgeligt tilbage, skyldes det endvidere den saavel indre som ydre, langvarige, fordærvelige Fred. I Fredstider kommer alskens fejgt og beregnende Pak ovenpaa. Du skulde blot kende det »gode« Selskab, en Samling Aagerkarle, Aktionærer, Prokuratorer. Neros Regering er stærk og dog skiller han os ikke af med disse Individer. Tværtimod, — naar han føler Trang til at lade Hovedet hugge af nogle Mennesker, saa gaar det ud over de gamle, uafhængige Familier, som han frygter. Hine Aagerkarle er krybende og underdanige nok. —«

Ostorius Scapula afbrød sin Forelæsning for ikke at anspænde Sønnens Tænkeevne for meget paa en Gang. Sandt at sige forstod Cajus heller ikke meget af sin Faders Betragtninger, men han tænkte som saa:

»Bare jeg faar Penge, kan den gamle godt faa Lov at snakke.«

Ostorius bad nu sin Søn lade, som han var hjemme. Huset skulde staa til hans Raadighed, dets Rigdom paa Gods, Guld og Kvinder —

Cajus tænkte paa en Kvinde, han den Dag havde set, Politta. Ved Synet af hende var

Jorden blevet som ny for ham: den tyktes ham
en uhyre Valplads fuld af kæmpende Hære.
Luften genklang af skarpe Ørneskrig. Og alle
Engenes Blomster var røde som Mænds Hjerte-
blod, eller hvide som nøgne Kvindelegemer.

XXV.

Den Følelse, der lidt efter lidt havde erstattet alle andre hos Ostorius Scapula, var Magtbegær. Dog var dette Begær ikke ubetinget egoistisk men tværtimod tilsat med ikke ringe Bekymring og Omhu for Statens Vel.

Hans aarvaagne Kløgt spejdede stedse efter nye Muligheder, nye Forraad af Styrke, der kunde udnyttes. Han havde derfor sin Opmærksomhed henvendt paa Almuen, som hans Standsfæller kun havde den mest ubetingede Foragt og Uvidenhed tilovers for.

Heller ikke de Fremmede undgik hans Opmærksomhed:

Han var ikke blind for Grækernes utrolige Frækhed og Skamløshed, men disse Egenskaber indeholdt tillige Spiren til fuldstændig Respektløshed for alle mulige Overleveringer og Vedtægter. Denne Mangel paa Respekt havde ført

til den højeste Udvikling af Intelligensen, havde kulmineret i Sofisternes Lære. Og — deres undertrykte Stilling til Trods — havde Grækerne vidst at sætte et nyt Magtbegreb ind i Verden. De havde skabt Berømmelsens Magt, som selv Nero, der saa gerne vilde være den første i alt, maatte bøje sig for, saa han nu deltog i alskens Kappestrid.

Et Folk, som ligeledes tildrog sig hans Opmærksomhed, var Jøderne. I Almindelighed blev de afskyede paa Grund af deres religiøse Fanatisme, der fik dem til at paastaa, at deres Jahve var den eneste Gud. Dette udlagdes som bittert Menneskehad. Ostorius Scapula indsaa, at det kun var en til det yderste tirret, halsstarrig Selvopholdelsesdrift, der gav sig et saadant Udslag; han mindedes Romernes egen fanatiske Selvhævdelse, da de endnu var et lille, af Farer omringet Folk, og han fandt et vist Slægtskab mellem de to Nationer. Paa den anden Side var der dog stor Forskel: Jøderne havde ogsaa bragt et nyt Magtbegreb ind i Verden, Aandens Magt. Han havde første Gang faaet Øjnene op derfor, da han i sin grønne Ungdom gjorde Kur til en smuk Jødepige. Hun havde gjort utrolig Modstand, og hun var fremkommet med den i hans Øjne særdeles komiske Motivering af sin Standhaftighed: »Præsterne siger, det er

Synd.« Den Gang havde han slaaet sig til Ro med følgende Betragtning: Egentlig en smuk Lære; den stiller Manden betydelige Opgaver og gør Nydelsen saa meget des større efter overstaaet Genvordighed. Men senere hen var han trængt dybere ind i det fremmede Folks Lærdomme og Sæder. Fru Julia gav ham Anledningen; hun sværmede nemlig en Tid for Jahve: »Han er dog noget af en Mand,« fandt hun. Snart efter svigtede hun ham ganske vist med det Vidnesbyrd: »Han er jo alligevel kun en Gud.« Ostorius Scapula benyttede imidlertid Lejligheden til fornyet Indtrængen i Emnet. Han fik ikke ringe Agtelse for de jødiske Præster; de havde en Maade at »presse« Menneskenes Forstand paa, der gjorde dem til langt mere ubetingede Herrer over deres Undersaatter, end Romerne var over deres.

Han anstillede sine Sammenligninger og kom til det Resultat, at Romernes Magt ikke var saa stor og indgribende, naar alt toges i Betragtning. En Nero kunde lade sine græske Rivalers Buster omstyrte og kaste i Kloakerne, han kunde dog ikke hindre Folket i at skatte til deres Ry, i at efterligne deres Stræben; han kunde flaa og brænde Jøder, han formaaede ikke at bringe dem til Fornægtelse af Jahve og

Moseloven. De lød deres egne Præster, mer end de lød Kejseren.

Ostorius Scapula besluttede at gøre sig lidt nærmere bekendt med disse Udlændinge. I den Hensigt lod han sig under falsk Navn indlemme i et hemmeligt Samfund, der bar Navnet: Fremtiden.

XXVI.

Politiet var meget nøjeregnende med alskens Foreninger, kun Begravelsesselskaber lod det nogenlunde skøtte sig selv. Derfor havde »Fremtiden« konstitueret sig som et saadant Selskab og fik under det Skilt Lov at leve uantastet. I Virkeligheden bestod Clubben af misfornøjede fra alle mulige Lag og Lejre, Mennesker, der havde lidt en eller anden blodig Uret og nu tørstede efter Hævn og Retfærdighed. De fleste Medlemmer var dog Udlændinge. Blandt dem Iturius og »Sofocles«.

Møderne gik som Regel hen med Veklager over de bestaaende Forholds Elendighed og med Forhandlinger, om hvad der kunde gøres for at raade Bod herpaa, som det vil fremgaa af nedenstaaende Referat fra et Møde, der blandt andet overværedes af Ostorius Scapula.

Først tog en Romer til Orde:

»Digterne, fremfor alle Virgil, har forkyndt os, at denne Epoke snart skulde være udrunden, og Saturns gyldne Tidsalder vende tilbage paany.

Allerede er mange Aar svundne, siden han sang herom; og endnu er Fredsriget ikke kommet til os. Tværtimod, det, der fremfor alt præger denne Tids Mennesker, er Fredløshed.

Den ytrer sig paa mangfoldige Maader: ved sanseløs Flakken fra Sted til Sted, ved Efteraben af fremmede Landes Sæder og Skikke, ved Genoptagelsen af længst svundne Moder, ved Dyrkelsen af nye og atter nye Guder.

Nuvel: al denne Uro er kun en Søgen efter Lykken, efter Fredsriget, vil man sige, nye Anstrængelser, efter at Augustus' Forsøg paa at genoplive den gamle Tid glippede.

Men ser man nøjere til, vil det vise sig, at Haabet er afløst af Mistillid. Menneskene bereder sig ikke længer tillidsfuldt paa det nye, snarere ligner de Gladiatoren, der holder Fest, Dagen før de skal optræde, eller belejrede i en Stad, der trues med Undergang; Døden hænger over deres Hoved, og de skynder sig at nyde den sidste Rest af Liv og Lykke.

Det ser ud, som om de fleste beruser sig til Døden i Stedet for at berede sig til Livet.

Men vi, som endnu klynger os til Haabet, hvad har da vi at gøre?»

En Tilhænger af Kristi Lære, som paa den Tid vandt Indgang i Rom, traadte frem og sagde:

»Før den nye Tid oprinder, da skal vi lære at elske vor Næste som os selv, og vor Fjende som vor Ven. — Vi skal give vort Gods til de fattige og alle være lige i Kaar, som vi alle er Guds Børn. — Vi skal ikke gøre Modstand mod det onde; men tilføjer nogen os ondt, da skal vi gøre ham godt til Gengæld; tager nogen af vort Gods, da skal vi give ham endnu mere.«

Disse Udtalelser vakte en Storm af Indignation. En Jøde stod først frem og talte:

»Hvorledes skulde man kunne lære Romerne at elske hverandre? Kærligheden mellem Mand og Kvinde er Begyndelsen til al Kærlighed, og den kender de ikke engang. De er sløve af altfor rigelige Nydelser; de er uden Ømhed. Kvinden spotter de, og de avler ingen Børn. Døden har opslaaet sin Bolig i deres Hjerter, og alt, hvad de rører ved, visner og dør. Heller ikke gider de selv leve, men benytter det første det bedste Paaskud til at sige Livet Farvel. At forkynde dem Kærlighedens Budskab vilde være det samme som at strø Sædekorn i Sandjord.«

Romeren udbrød:

»Hvad gavnede det, om saa alle Mennesker gengældte ondt med godt, naar der blot blev en eneste tilbage, som ikke gjorde det? En van-

artet Dreng vilde kunne slaa den hele Verden med Fordærvelse.«

Jøden tog paany til Orde:

»Slette har der altid været, endog saa slette, at det gik over menneskelig Forstand, og man sagde: Jahve har forhærdet dem.

Men tifold slettere endnu vilde de blive, hvis der ikke gjordes Modstand mod deres Ondskab; ti Barnet griber efter alt, hvad det lyster, uden at kende godt og ondt. Og hvis det ikke hæmmes i sin frie Væxt, da bliver det et Menneske som Nero.«

Der var endnu en Kristen til Stede; han traadte frem og talte:

»I gør Mesteren Uret!

Om Kærlighed talte han milde og bløde Ord, saa længe han færdedes mellem Galilæas Bønder og Fiskere. Men da han kom ind til Jerusalem og saa Menneskenes forhærdede Ondskab, som ingen nok saa ydmyg Kærlighed vilde formaa at tøj op, da blev han haard, som han før havde været blød; da slog Vreden ud af ham som fortærende Flamme; da greb han sin Svøbe og piskede Kræmmerne ud af Templet; da dømte han den rige til Ilden; da sagde han: jeg vil ogsaa sætte Skel mellem Mennesker, jeg vil opføre en Søn mod hans Fader, en Datter mod hendes Moder; jeg vil kaste mit Sværd blandt

Menneskene. Riget skal komme, men ikke før Stjærnerne er faldet fra Himlen, og Maanen blevet rød som Blod.«

Da disse Ord hørtes, brød Mændene ud i Bifaldsraseri. De raabte i Munden paa hverandre: Hævn! Hævn! — Iturius fremviste sine Krykker; strakte Hænderne ud til Siderne, at enhver kunde se Naglegabene. Og alle sammen raabte de: ogsaa jeg, ogsaa jeg er blevet mishandlet og lemlæstet.

Og »Sofocles« mødte frem med et af sine uundgaaelige Citater:

»For øvrigt mener jeg, at Rom bør ødelægges.«

XXVII.

Mens disse Anslag bryggedes mod Rom, var Mancius stærkt optaget af sit Privatanliggende: skøn Politta. Han havde den Glæde, at hun kom ham nærmere Dag for Dag til Trods for hans behændige Teknik, som hun forholdt sig afvisende til, saafremt den vakte hendes Opmærksomhed.

Dette Faktum gik tilsidst op for ham og fornøjede ham særdeles som et Bevis paa hendes fuldkomne Uskyldighed. Hvisaarsag han blev human. Hidtil havde han kun betragtet hende som en sidste god Gave af de »udødelige Guder«. Nu begyndte han at interessere sig for hende selv og overveje, hvordan hendes Skæbne monne blive.

Hun var efter al Sandsynlighed trofast som Søsteren. Altsaa vilde hun sørge og græde til

stor Skade for sit smukke Ansigt, naar Afskedstimen oprandt.

Men hvis han var hende trofast, da vilde Gentagelsen med al dens Modbydelighed liste sig ind i deres Forhold, da vilde hendes Lykke smuldre hen lidt efter lidt, sygne og dø. Allerede den anden Sammenkomst mellem to Elskende var ringere end den første. Hengivelsens Friskhed var borte, Erkendelsen var allerede vakt, eller vilde blive vakt ved Sammenligning.

Han mindedes en Fortælling, han en Gang havde læst. Den handlede om et ungt, elskende Par. Først efter talløse Genvordigheder var de blevet forenede. Bryllupsnatten var inde. De sov ved hinandens Side, ømt omslyngede. Et Smil spillede om deres Læber, glimtede op over deres varmt blussende Kinder; lyse Drømme genspejlede deres nylig endte Elskovslyst. Men under deres dybe Søvn var et Uvejr trukket op over Himlen; sorte Skyer havde dynget sig sammen over Huset, Tordenen rullede nær og fjern og et blankt Lyn sprang frem af Skyens Skød, kastede sig over de Elskendes Leje og dræbte dem begge.

Saaledes skulde man dø midt i sin Lykkes første og hedeste Rus; saaledes skulde Politta

dø. Hvis han nu dræbte hende i den første dybe Elskovssøvn? Det vilde være barmhjertigt.

Den Tanke at dræbe Politta selve »Bryllupsnatten« tiltalte ham højlgt, og han udpønsede Planen i alle Enkeltheder. Han saa hende for sig: Hun hvilede ved hans Side med det løste Haar ned over Skuldre og Barm, med et blidt og blødt Smil om de yppige Læber; hun havde gemt sit Hoved tæt ind til ham som for at søge Værn mod alle Livets Trængsler og Genvordigheder. Ved Siden af Lejet hang en skarpt sleben Klinge; han greb den — et dybt Snit over Halsen, og hun vilde aldrig vaagne til Dagens Skuffelse, hun vilde dø midt i sin Lykkes Blomstring.

Skønt denne Tanke højlgt tiltalte Mancius, havde han alligevel sine Betæneligheder: det var jo ikke saa helt afgjort, at Polittas Lykke gradvis vilde smuldre hen. Hendes Hjerte var rigt paa Kærlighed. Hun kunde faa Børn, hendes Væsen udfoldes mere og mere, hendes Lykke blive grænseløs. —

Grænseløs?

Meget muligt — men hun kunde da ikke forlange, at han skulde gaa og se paa hendes Legems Hæsliggørelse og lade, som om det ikke fyldte ham med Afsky. Desuden kunde han ikke

tænke sig en mere gruopvækkende Kommentar til Kærligheden end en skrigende Unge.

Altsaa var den planlagte Afslutning sikkert den for begge Parter bedste. Alligevel fastslog han den ikke som en urokkelig Beslutning; ti Politta var blevet ham kær.

XXVIII.

Ostorius Scapula fejrede sin Søns Hjemkomst med et stort Gæstebud. Tilstede var blandt andre: Marcus Mancius, Junius Silvanus og Lepidus. Da de to førstnævnte langt ud paa Natten var paa Hjemvejen, fik de i Retning af Palatinerhøjen Øje paa et svagt, gulrødt Skær, der hurtigt voxede og bredte sig over en stor Del af Himmelhvælvingen.

De gik ad Brandstedet til. Og snart saa de Flammerne bølge højt til Vejrs og Røgen stige opad i svære Søjler, folde sig ud og lægge et brunrødt Skær over Himlen. Allerede øste Gnisterne ned over de nærmeste Tage, hidførte af den stærke Blæst, og rundt om i Gaden laa forkullede Brædestumper og Tømmerstokke og sydede og oste.

De nærmede sig hurtigt til Brandstedet, de store Magasiner i Nærheden af Cirkus. Rundt

om dem fængede Husene, hvis øverste Etager hyppigst var af Træ. I et Nu omspændtes mægtige Bygninger af Flammerne og nedbrændte til Grunden i Løbet af faa Minutter. Beboerne i de øvre Stokværk omkom i Luerne eller sprang i deres Rædsel ud fra Vinduer og Tage og knustes mod Stenbroen.

Ilden rasede med ubeskrivelig Voldsomhed. Den fik end yderligere Forstærkning af Mænd, der løb rundt med Brande, som de slyngede ind i endnu ikke antændte Huse, idet de raabte: »Det er Kejserens Befaling.« Maaske var det Brandstifterne, der paa denne Maade mente at kunne røgte deres Dont saa meget des bedre; maaske var det Tyve og Røvere, der søgte at fordoble Ulykken og Forvirringen for saa meget des mere uhindret at kunne udøve deres Forbrydelser.

Ved Synet af disse Ildspaa sættelser blev Mancius som ude af sig selv. Han greb en brændende Tværbjælke, ilede ind i et Smug, hvor Ilden endnu ikke havde faaet fat, og slyngede den ind i en aabenstaaende Bod. Han løb videre og videre og førte Ilden med alle Vegne.

Silvanus fulgte ham forbavset. Aldrig havde han set sin Ven saa glad: hans Kinder blussede, hans Øjne straaede, hele hans Ansigt lyste af stille, fredfyldt Glæde, mens han øvede sit Hær-

værk. Men Heden blev mere og mere uudholdelig. Luften var blevet fortyndet Ild; den sved i Lungerne og lagde sig tungt for Brystet. Mangfoldige styrtede af Heden og døde som ramte af Lynet; der var ikke mindste Brandsaar at opdage paa deres Legemer. Silvanus besluttede at flygte. Han vilde haft Mancius med — forgæves: denne ænsede intet uden sit Ødelæggelsens Værk.

Silvanus slap ind i en bredere Gade, blev grebet af Menneskestrømmen, der nu i rasende Fart hvirvlede ud ad mod Forstæderne, ud ad mod de aabne Marker. Overalt hørtes Veraab og Forbandelser, klagende Bønner til Guderne, dybe fortvivlede Smertenssskrig af dem, der blev revne omkuld og traadte under Fødder. Lavt over de flygtendes Hoveder hang Himlen som en uhyre, rød- og hvidglødende Ovn; den sank lavere og lavere, i næste Nu vilde den fortære dem alle.

Rundt om spragede og sprudede Ilden. Højt brølende for Stormen ind i det uhyre Baal og og slyngede Flammerne til Vejrs. Nu og da fyldtes Luften af et tordenlignende Brag; det var et Tempel eller Palads, der var sprængt af Heden og styrtede til Jorden. Men gennem al denne Larm skar de dødsdømtes Skrig sig som skarpe, hvinende Klinger, skar sig gennem de lyttendes Nerver og Indvolde.

Da ihukom fler end en Moder, at hun havde glemt sit Barn i Flammerne; da begyndte mangan Mand at savne sin Viv eller sin Elskerinde.

Skrigene kaldte. Da var der mange, der stansede, listede sig ind i Sidegaderne, vendte tilbage til de brændende Huse og søgte deres Kære med høje Raab. Ingen svarede; og de flakkede om, forvirrede, sanseløse, til de i Luerne troede at se bløde, bøjelige Arme, der straktes ud efter dem. De ilede did og omkom i det glødende Favntag.

Men en og anden Moder hændte det, at hun fandt sit Barn, løftede det højt paa Arm, ilede afsted med taareblændede Øjne og vildt bankende Hjerter. Hun lyttede aandeløs, om det endnu levede, og dets spæde Klynk klang som sød Musik i hendes Øre. Da vidste hun for første Gang, hvad Livet var værd.

Og en og anden Mand hændte det, at han fandt sin Elskede i et Hjørne af Huset, bedøvet af Røgen, med pjaltede, forbrændte Klæder. Og han løftede hende højt paa sine Arme, bar hende bort med lette, spændstige Skridt. Han kyssede henrykt hendes varme, levende Hud. Da vidste han for første Gang, hvor meget hans Elskede var værd.

Men den store Hob blev ved at styrte afsted i panisk Rædsel, ud ad mod Marsmarken.

Fra den Kant kom Vinden. Der havde man Ilden bag sig, de aabne Marker foran, og der var Luften sval af Tiberens nære Vande.

Frygt og Fare havde spændt alles Muskler og Nerver til det yderste. Nu meldte Slappelsen sig med uimodstaaelig Magt. Mange af de flygtende sank ned paa Jorden og sov ind med det samme. Men mange havde endnu Rædselens Feber i Kroppen; de styrtede afsted langt, langt ud over Markerne; eller ravede og flakkede forvirret omkring, mens de raabte paa noget at drikke, paa Kys af friske Kvindelæber, mens de skreg, at nu var den yderste Dag kommen.

Da Silvanus var i Sikkerhed, stansede han roligt og saa til. Som en uhyre, lys Ildkegle stod den brændende By mod den kobberfarvede Himmels Baggrund. Rundt omkring var det lyst som klaren Dag; højt oppe i Luften kunde man se de graahvide Askefnug sne ned mod Jorden; som en Ildslange snoede Tiberen sig gennem dunkle Lunde og Marker.

Silvanus tænkte paa Mancius. Han var vel bleven i Luerne, beruset af sin Ødelæggelseslyst.

Og Doris?

Formodentlig stegt som en Gaas.

Og Epicharis? Ja Epicharis!

Han strejfede om, spejdede til alle Sider. Parkanlæggets Græsplæner og Blomsterbede var

nedtrampede — alt var forandret. En Kvinde kom ham i Møde med langsomme, søgende Skridt. Det var Epicharis.

Glæden over at være undsluppet Faren gjorde dem bløde om Hjertet. De omfavnede og kyssede hinanden. Begge var trætte. Han bredte sin Kappe ud paa Jorden i Ly af en stor Busk. De tog Plads ved hinandens Side, gemte sig tæt ind til hinanden. Lidt efter sov Silvanus roligt og trygt, men Epicharis lagde sit Hoved ved hans Skulder, trykkede sig endnu tættere ind til ham og græd sagte.

XXIX.

Sex Døgn brændte det.

Syvende Dags Morgen sluknede endelig Branden efter en let Natteregn. Da var tre Fjerdedel af Staden tilintetgjort, forvandlet til en kaotisk Dyngge Ruiner.

Gader og Pladser var udslettede under de nedstyrtede Mure, under det tykke, graasorte Askelag. Hist og her ragede Tempel- og Paladsruiner mod Himlen som uhyre, sorte Skeletter. Og frem af den regnvædede, i Solen tindrende Aske stak her og der forbrændte Legemer, nøgne Knogler, halvsmeltede Broncestatuer, sodsværtede Marmorbuster.

Overalt var Mennesker paa Færde. Nogle søgte Ligene af deres omkomne Frænder; andre søgte Guld og Sølv; og der opstod heftig Tvist om begge Dele.

Midt i Staden holdt Nero paa sin hvide, andalusiske Hingst, omringet af en stor Skare

Tjenere, Hofmænd, Officerer og Soldater. Han var i straalende Humør:

»Af denne Ruinhob vil jeg rejse en By, ti-fold herligere end det gamle Rom. Den skal hedde Neropolis og bringe mit Navn til de fjerneste Slægter og Tider.

Og midt i Staden vil jeg lægge mit Palads. Det skal være stort som en hel By, og en af dets Fløje skal dække Palatinerhøjen.«

Men blandt den søgende, sorgbetyngede Mængde, der listede om mellem Ruinerne i frygtsom Afstand fra Kejseren, begyndte sælsomme Rygter at svirre omkring:

»Man siger, at Nero paa sit Landsted har frydet sig ved Synet af den brændende By.«

»Mon han ikke selv har anstiftet Branden?«

»Man siger, at Staden forekom ham for ringe; han vilde have en ny, langt herligere Hovedstad, der kunde bære hans Navn.«

»Mon han ikke selv har ladet Ilden paasætte? Nogle af Brandstifterne paaberaabte sig Kejserens Befaling.«

»Siden han dræbte sin Moder og sin Hustru, har Gudernes Forbandelse hvilet over ham. Riget gaar til Grunde for hans Skyld, og vi med det, hvis vi ikke rydder ham af Vejen og saaledes frier os ud af Forbandelsen.«

XXX.

Mellem Ruinerne mødte Junius Silvanus Doris.

»Du lever endnu, og jeg, som troede, du var død og borte for længe siden.«

»Jeg har søgt jer, Herre.«

»Du er bleg og mager. Har du intet faaet at spise?«

»Kun lidt.«

»Hvorfor har du ikke gjort din Skønhed i Penge?«

Dertil svarede Doris intet og Silvanus fortsatte:

»Jeg har skaffet mig en ny Lejlighed. Gaa der hen!«

»Ja Herre.«

XXXI.

Alle de Forbandelser, der svirrede gennem Luften, samlede sig til en ildevarslende Mumlen og Brusen, der steg op af Folkedybet, helt op til Tronens Fod, helt op til Neros store, fede Øren og fyldte ham med Forfærdelse.

Folket knurrede. Det skulde have sit Offer. Og Nero besluttede at foranstalte en stor Forsoningsfest, ved hvilken Folket skulde bevæertes kongeligt, og Forbryderne samtidig lide deres velfortjente Straf.

Det blev ikke vanskeligt at finde de skyldige. Dertil udsaa man en Del af den fattigste Befolkning i Fremmedkvarteret, mest Jøder, som i Forvejen var forhadte paa Grund af deres fanatiske Intolerance. Man lagde en Del paa Pinebænken og ved Hjælp af deres Tilstaaelser fandt man endnu flere. De Jøder, man havde faaet

fat i, svor højt og dyrt, at det var de Kristne, der havde stukket Ild paa Byen; de Kristne svor højt og helligt, at det var Jøderne. Derfor tog man uden smaalig Nøjeseenhed nogle af hver, for at ingen af Parterne skulde føle sig brøstholden.

At der virkelig blandt de andholdte fandtes en Del af de rigtige Brandstiftere, skyldtes et rent Tilfælde.

Til Festplads blev Cirkus og Parkanlægget i den vatikanske Dal udset. Festen skulde mod Sædvane først begynde ud paa Eftermiddagen. Hele Rom blev indbudt.

Selve Cirkus laa paa Bunden af Dalen i Form af en langagtig Firkant med blødt rundede Hjørner. Tilskuerspladserne hævede sig trinvis op ad Skraaningerne.

Endnu længe før Forestillingen skulde begynde, var Haven fyldt af en festklædt Menne-skesværm. Overalt bødtes Forfriskninger om: Kager, Vin og Frugter. Det egentlige Festmaaltid skulde først senere finde Sted. Mængden begyndte allerede at blive utaalmelig. Da lød et Hornsignal, Adgangene til Cirkus aabnedes og i næste Nu var den fyldt til sidste Plads af en skuelysten Skare. Forestillingen skulde indledes med en Dyrekamp.

Den ene Ende af Skuepladsen var opfyldt af en Flok Løver i majestætisk hvilende Stilling. I den modsatte Ende blev et Kobbelt vilde skotske Hunde sluppet løs og hidset frem ved Hjælp af spidse, glødende Jærnstænger. De trykkede sig ved at gaa over til Angreb, de krøb hylende sammen i en Klump. Hidsningen fortsattes; sluttelig tog Hundene Mod til sig og satte højt glammende løs paa deres frygtelige Modstandere. Løverne rørte sig fremdeles ikke men indtog en overlegen, roligt afventende Holdning.

Publikum klappede som besat ad denne Dressurens Triumf.

Imidlertid var Hundene naaet frem; de huggede glubsk deres Tænder i Siden paa Løverne og flænsede løs. Hø og Klude væltede ud af de gabende Flænger. Løverne var udstoppede.

»Aa, aa ikke andet,« lød det henad Rækkerne. »Det var ogsaa noget at byde os.« Selv Hundene syntes skuffede og trak sig knurrende tilbage. Men nu saa man et Særsyn: Løverne begyndte at røre sig og foretage de mærkeligste Bevægelser. De sled sig frem paa Bugen, jumpede afsted, søgte at undkomme; og ud af de gabende Flænger stak hist og her en Fod eller en Haand, der famlede hjælpeløst omkring. En Del af »Brandstifterne« var indsyede i de statelige Løvehuder;

man havde kneblet dem, for at de ikke skulde skrige op og saaledes ødelægge Illusionen.

Nu fo'r Hundene vildt hylende løs paa deres Bytte, flængede Huderne i Stykker, borede Snuden ind, fjælede hele Hovedet bort og kom paany til Syne med Flaben fuld af Kødstumper og blodige Indvolde. Ofrene gjorde de utroligste Anstrængelser for at slippe ud af de omsyede Hylstre. Enkelte lykkedes det virkelig at slippe ud om end i slemt medtaget Tilstand. Deraf havde de dog ingen Fordel; ti i næste Nu blev de omringede og sønderslidte af de glubske Hunde. Som derpaa holdt deres Maaltid.

Tilslidst var Hundene imidlertid blevet mætte. Der var endnu adskillige »Forbrydere« tilbage; de havde klumpet sig sammen i en Krog og frembød et ynkeligt Skue: paa nogle hang Tarmene ud af Livet, nogle havde store Flænger i Arme og Laar, alle blødte af dybe Saar. Hundene vimsede omkring dem, snusede til dem, udstødte smaa, fornøjede Bjæf og nappede i Misdæderne. De var saa mætte, at de ikke gad gøre noget alvorligt Arbejde længer.

Nu begyndte de dødsdømte at bede for sig, — de bad ikke for deres Liv, det vidste de var haabløst, de bad om Exekutionens Udsættelse til Festen næste Dag. To Gange i Mands Minde havde saadanne Benaadninger fundet Sted: de

dødsdømte havde været saa lemlæstede, at deres indre Organer laa fuldstændig blottede; i den Anledning havde Kejserens Livlæger udbedt sig Tilladelse til at tage dem nærmere i Øjesyn. Derpaa støttede »Brandstifterne« deres Haab om Udsættelse, og de bad ihærdigt for sig.

Publikum fandt ikke Behag i disse Anraabelser — et saa infamt Kujoneri! — og raabte paa flere Hunde.

Alle opfattede dog ikke Situationen paa den Vis. Den »gale Corinna«, en afdanket Skøge, en sløv og dorsk Person, der var en Fabel for Roms Gadeungdom, fandt det ustyrlig komisk, at disse sølle Mennesker vilde forlænge deres Lidelser med et helt Døgn. »Det er længe siden Corinna har moret sig saa godt,« sagde Folk. »Det er i Dagens Anledning,« bemærkede et vittigt Hoved. Virkeligt morede Corinna sig ogsaa saa godt, at hun fik et Anfald af Latterkrampe og maatte bæres bort.

Publikums Ønsker blev forøvrigt respekterede. En ny Flok Hunde blev sluppet løs paa de endnu levende, og de sønderreves.

Dette var Forspillet.

Det lakkede henad Aften, og nu skulde Væddekørslerne foregaa ved Fakkelskin. Men først skulde Cirkus ryddeliggøres. Imens spredte Publikum sig i Haven. Rundt omkring under

de brede, skyggefulde Træer var der opstillet umaadelig store Borde, der hugnede under et Utal af kraftige og krydrede Retter, og rundt om laa der umaadelige Vinfade, hvor enhver kunde faa saa meget at drikke, som han lystede.

Ogsaa paa anden Vis var der sørget for de Indbudne: Flere Steder blev der udstrøet Lodsedler blandt Publikum. Der var Gevinster paa dem alle, og de var ingenlunde ubetydelige. En kunde lyde paa en Tønde hundredaarig Vin, en anden paa en sjælden og udsøgt Ret, eller en smuk Slavinde, en duelig Arbejdsslave o. s. fr.

Ikke saa underligt, at Stemningen blandt Gæsterne var udmærket. »Dér« — sagde en — »brændte min gamle Hytte i Rom, og nu har Nero foræret mig en hel Herregaard med 100 Slaver i Stedet.« Og han fremviste triumferende sin Lodseddel. »Min Kærest var mig utro,« udbrød en anden, »men hvad bryder jeg mig derom, nu har jeg faaet en Slavinde, som er langt kønnere.« Glæden var stor og almindelig; de Leveraab, der istemtes for Nero, hyppige og entusiastiske.

Hornsignaler forkyndte, at Kapkørslerne skulde begynde i Cirkus. Mængden vendte tilbage til Tilskuerpladserne, som var oplyste af dunkelt røde Fakler. De tohjulede, med 3 Heste forspændte Vogne kørte parvis omkap. Selve

Kørslen foregik med ubeskrivelig Hurtighed — dels var Præmierne uhyre, dels var Publikum lidenskabeligt interesseret i denne Sport og hidsede Kuskene med høje Tilraab. Kejserne havde forøvrigt gjort alt for at fremelske denne Tilbøjelighed, — naar blot Lidenskaberne blev beskæftigede med et eller andet, lod Folket sig saa meget des lettere holde udenfor Politiken.

Paa Grund af Mørket og den voldsomme Kørsel skete der talrige Ulykkestilfælde: Vogne væltede, Vognstyrerne faldt af, indfiltredes i Tømmerne og slæbtes afsted i susende Fart, forslaaede, blodige. Saa meget des inderligere blev Publikums Interesse; med saa meget des mere gysende Velbehag trykkede de sig sammen. I Cirkus sad Mænd og Kvinder imellem hinanden; der var derfor al mulig Lejlighed til at stifte Bekendtskab. Det forsømtes heller ikke en Aften som denne, hvor Mørket begunstigede alle Tilnærmelser, hvor den fantastiske røde Belysning hidsede og daarede Sanserne.

Disse Bekendtskaber fortsattes efter Behag i Havens dunkle Gange, udvikledes og besegledes med ømme Kærtegn. Det er jo ofte saaledes, at Mennesker finder mere Behag i hinanden, jo mindre de kender til hinanden. Her var alt lagt til Rette for saadanne flygtige, lykkelige Møder.

Kørslerne varede en god Del af Natten; Tilskuerne gik derfor til og fra. Heller ikke var Haven blottet for Forlystelser: alskens Gøglere og Vidundermennesker underholdt de bredere Lag. Og rundt om i dunkle Løvhytter optraadte smukke, usnerpede Sangerinder og Danserinder til Glæde for den modnere Ungdom. Entréen var gratis.

Særlig Havens Illumination var pikant: Man havde indsyet en Del af »Brandstifterne« i harpixonnemtrukne Skjorter og bundet dem fast til Pæle, der var plantet i Rækker op ad de Skraaninger, der omgav Cirkus-Dalen. Da det blev rigtig mørkt, stak man Ild paa dem. Dog ikke alle paa en Gang.

De dødsdømte, der endnu ikke var traadte i Tjeneste som Fakler, frembød et trist Skue. Deres Ansigter var blaa og fortrukne, deres Munde fraadende, deres Øjne stod stive i Hovedet af Skræk. Enkelte raabte og skreg, at de var uskyldige. Blandt dem en Græker. Han var først for faa Dage siden kommet til Rom og havde tilfældig opholdt sig i Huset hos en af dem, Anklagen ramte. Saa var han taget med for godt Selskabs Skyld. Han havde tilbudt at ville bevise sit Alibi; man havde ikke haft Tid at høre paa hans »Vrøvl«.

Nu da han* stod bundet til Pælen, blev han ved at bevidne sin Uskyldighed; og han bønfuldt og besvor, at man dog vilde lade ham løs.

»Ja, det kunde du lide,« sagde en ung Pige, som spaserede forbi med sin Galan under Armen. Hun gik hen og tog ham under Hagen: »Du vilde vist heller følge med mig end staa der — ikke? Det skal du nu ikke bryde dig om, du faar det saamænd hedt nok alligevel.«

Det gemytlige Par gik videre. Grækeren blev ved at raabe med sin Uskyldighed.

»Hør den fordømte Hund af en Græker,« sagde en ung Mand.

»Naa det er dig,« udbrød en anden, »der har villet brænde os alle ihjel, og nu er du oven i Købet fræk nok til at lyve dig fra det. Jeg skal lære dig.«

Han slog ham i Ansigtet.

»Lad være at slaa ham,« sagde den første; »lad ham dog endelig beholde Livet, til han skal brændes.«

Den arme Græker blev mere og mere for-
tumlet.

Han kunde ikke faa i sit Hoved, at han skulde lide forsmædelig Haan og en pinefuld Død som Straf for en Forbrydelse, han aldrig havde begaaet.

Det kunde ikke være Tilfældet. En saadan Skændighed kunde Guderne ikke tillade. Det maatte altsammen være en ond Drøm, der marered hans Bevidsthed. Denne fixe Idé arbejdede sig mere og mere frem i hans Hjerne. Dog var det ikke let at holde den fast. Dertil var Virkeligheden ham for nær paa Livet. Allerede hørte han Skrigene af sine Lidelsesfæller. —

Men den fixe Idé var hans eneste Trøst; derfor klyngede han til den af al Magt, blev ved at gentage for sig selv: det er kun en ond Drøm, som jeg snart vil vaagne af! — Virkeligheden, som idelig vakte nye Tvivl hos ham, blev ham mer og mer modbydelig: Der rendte alle disse Mennesker med Tungen ud af Halsen for at tilfredsstille et eller andet Begær, for at virkeliggøre en eller anden Indbildning. Det var altfor forfærdeligt, om dette virkelig forholdt sig saaledes, — det maatte være en Drøm! — En Stund svingede han nu mellem sin fixe Idé og den vaagne Erkendelse. Den derved fremkaldte spændte og urofyldte Tilstand pinte og udmattede ham over al Maade. Da han derfor sluttelig hjemfaldt til Hvile i sin fixe Idé, medførte Overgangen dertil en saadan Lettelse, at han brast i en glad, befriende Latter. Havde Mancius i dette Øjeblik set ham, vilde han sikkert

taget ham til Indtægt for sin Lære om Monomaniens lykkebringende Evne.

Epicharis og Junius Silvanus havde truffet hinanden og vandrede Side om Side, da Lepidus kom styrtende hen til dem ude af sig selv af Glæde. Han maatte strax fortælle dem Aarsagen:

»Nu er det afgjort; nu lader hun sig skille fra sin Mand, og saa gifter vi os.«

»Til Lykke!« sagde Silvanus.

»Jeg er saa glad, at jeg vilde ønske, jeg kunde slippe alle disse stakkels Mennesker løs og eftergive dem deres Straf, som virkelig er altfor haard, selv om de har begaaet, hvad man beskylder dem for.

Vel er disse Udlændinge noget Rak; de er dog Mennesker!«

Lepidus forlod dem; han var for glad til at dvæle længe paa et Sted.

»Ja, de er Mennesker,« sagde Epicharis, »hvorfor skal de lide slige Kvaler — er der ingen Barmhjertighed til?«

Følelsen af al den Lidelse, der omgav hende, overvældede ganske Epicharis. Hun brast i Graad. Silvanus bragte hende til Sæde i et af sides Lysthus og søgte at berolige hende. For at give sine Ord fornøden Vægt strøg han hende over Haar og Kinder. Epicharis holdt ganske

vist op med at græde; derimod udbrød hun tilsyneladende umotiveret i en meget krænket Tone:

»Jeg kan vel altid være lige saa god som Fru Julia.«

Silvanus blev nærmest lidt forlegen. Epicharis fortsatte hysterisk:

»Jeg bryder mig aldeles ikke om disse Menneskers Lidelser; jeg ser, at du er misfornøjet, saa græder jeg for at takkes dig. Men hvor skal det lykkes mig, ikke engang den Nat paa Marsmarken —«

»Kære Epicharis!« sagde Silvanus godmodig, »du ved jo godt, at jeg holder altfor meget af dig til at ville knytte dig til mig kun for et enkelt Øjeblik.«

»Gør du virkelig!« sagde hun rødmende af Undseelse over sine forrige Udtalelser. »Men kom, lad os gaa, her er altfor sørgeligt at være.« —

Den allestedsnærværende Ostorius Scapula var selvfølgelig ogsaa mødt til Festen. Han gik omkring og iagttog. Derved kom han i Nærheden af to »Brandstiftere« og benyttede Lejligheden til at belure deres Samtale. Den ene var en ung, den anden en gammel Mand.

»Min ulykkelige Kone! mine stakkels Børn!«

stønnede den unge. »Hvorledes skal de nu finde Udkommet!«

»Beklag dem ikke, fordi de mister deres Forsørger; beklag dem heller, fordi de ikke skal dø med os.«

»Nej, det kan ikke være muligt. Vi skal ikke dø; vi har jo intet forbrudt. Om en Stund vil Soldaterne komme og løse os af vore Lænker og byde os deltage i Festens Glæder.«

»Du Taabe! har du endnu ikke faaet nok af at leve?

Hvortil det elendige Haab, der nagler os fast til Livets Kors for at lide endeløse Kvaler!

Er ikke Døden vor eneste Ven!

Bedst var det, om vi alle døde, om vi dræbte os selv, saa fik de rige se til, om Kornet skød op af sig selv, om de kunde høste Sæd ved at strø deres Guld ud over Jorden.«

»Du selv har hængt ved Livet.«

»Ja, sanseløs som du, som alle andre har ogsaa jeg ligget under for Forplantningens Forbandelse, der evigt tvinger os til at skabe Liv og Lidelse; der faar os til at glemme uendelig Møje over flygtige Øjeblikkes Lyst; der faar os til fejgt at sky Dødens store Smerte og finde os i Livets talløse Lidelser.

Maatte en Gang Himlens Stjærner falde ned og sønderslaa denne forbandede Jord og tilintetgøre alt levende!« —

Ostorius Scapula gik videre og blev Vidne til endnu en Samtale: En midaldrende Mand søgte at trøste sin Lidelsesfælle:

»Tro ikke, at Livet er forbi med vort Ophold her paa Jorden. Saa ubarmhjertig er Gud ikke.«

»Men hvis der nu slet ingen Gud er til? Hvis han blot er en behagelig Løgn, som Digterne har udpønset for at trøste os i onde Timer?«

Den først talende overhørte ganske denne Indvending.

»Jeg siger dig: Livet er ikke forbi; det staar først nu for Døren. Opholdet her paa Jorden er kun en ond Drøm, en forfærdelig Prøvelse, som vi maa gennemgaa, før vi vaagner til det sande, det salige Liv.

Derfor skal vi ingenlunde vredes paa vore Bødler; ti de ved ikke, hvad de gør; de ved ikke, at de gør vor tilkommende Herlighed saa meget des større, som vi indgaar til den gennem Trængsler og Elendighed.

Lad os bede for dem!«

Lidt efter kom en Fakkeltænder og stak Ild i de to Mænd. Den fortrøstningsfulde vred sig

ganske vist af Smerte, men i næste Nu istemte han en Jubelsalme, en Lovsang til Gud, til hvis himmelske Glæde han nu snart skulde indgaa.

Ostorius Scapula var blevet eftertænkssom:

Cæsarernes Voldsherredømme havde været en god Skole i den Kunst at dø. Her saa man et storslaaet Resultat af den: en Mand, der endogsaa døde med Velbehag.

Derpaa begav Ostorius sig hen til den Pavillon, hvor Nero festede omringet af sine Venner og af talrige indbudte Senatorer og andre Fornemme.

Kejseren var i godt og naadigt Humør. Han behagede at spøge i Anledning af de døendes Skrig:

»Det lyder smukt; vi kunde egentlig godt spare Musiken i Aften.

Hør,« fortsatte han, »hvad er det egentlig for en forbryderisk Lære, denne ny, jødiske Sekt søger at indføre?«

»De lærer, at man skal elske sin Næste som sig selv,« svarede Tigellinus.

»Det er jo allerede en gammel Vits. Selv i de højeste Krese er det blevet Mode at oversagle Krapylet med Medlidenhed for lettere at faa det til at glide ned. Ikke sandt Piso?«

»Det synes saa, Herre,« svarede Piso.

»Men hvad Guder knæler de for? Er det Osiris med Æselhovedet?«

»Nej det skal være en Jøde, en korsfæstet Rebel, de har gjort til deres Gud.«

Nero maabede. En saa topmaalt Frækhed havde han dog ikke gjort Regning paa. Nu havde man dér for at imødekomme Provinsernes religiøse Trang indført Kejserdyrkelsen i hele Riget. Og saa var disse Mennesker formastelige nok til at falde paa Knæ for en korsfæstet Rebel. Nero var ikke langt fra at føle sig imponeret.

»Kan I begribe det?« spurgte han.

Ostorius Scapula mente, at det var et nyt Udslag af den gængse Mistillid til de gamle Guder, som i deres egen Salighed rent forglemte at bekymre sig om menneskelige Lidelser. Nu maatte man have en Gud, der selv havde lidt og saaledes var i Stand til at forstaa Lidelsen.

Nero slog sig ikke til Ro med den Forklaring. Han sad en Stund og grundede, derpaa udbrød han:

»Aa, det er jo ikke andet end et nyt Udslag af disse Østerlænderes slaviske Trang til at ligge paa Maven, for ikke at sige deres religiøse Behov. De kan ikke nøjes med en Kejser,

de maa nedværdige sig endnu dybere, de maa kaste sig i Støvet for en korsfæstet Rebel.

De skulde bare vide, at de kunde lægge deres Slaviskhed endnu bedre for Dagen ved vedblivende at bøje sig for deres gamle, indbildte Guder, saa var de vel ikke saa begærlige efter nye.«

Ingen er fuldkommen, hverken i ondt eller godt. Selv Nero havde sin Moral. Den gav sig sit Udslag i hans Trang til at forarge, eller snarere i hans ubetingede Foragt for de Mennesker, der ikke lod sig forarge af hans tøjlesløse Paa-fund. De fleste fandt sig i alt, hvad han foretog sig, og han lønnede dem derfor med spotske Bemærkninger: »krybende som en Hofmand,« — »gemen som en Senator« og lignende. Var der imidlertid nogen, der tog Anstød, da følte Nero en vis Respekt for Manden men begyndte samtidig at frygte ham. Han gav denne Følelse ret træffende Udtryk i følgende Bemærkning: »Jeg vil gøre ham den Ære at lade ham slaa ihjel.«

Paa den Maade blev der færre og færre, der lod sig forarge, og Nero maatte stadig finde paa noget nyt for at tilfredsstille sin Passion.

Til daglig Brug holdt han meget af at kokettere med sine Forbrydelser. Han yndede f. Ex. at optræde som Skuespiller i Ødipus' Rolle.

Ogsaa Roms Ildebrand fristede ham, og han ytrede flere Gange: »En storslaaet Forbrydelse, man kunde næsten tro den iværksat af mig.«

I Anledning af Festen følte han sig forpligtet til at yde noget særligt. Han havde derfor alt rede til en lille Overraskelse. Han tog til Orde:

»I vore Dage gør Kvinderne mere og mere Fordring paa Ligestillethed med Mændene. Deri, mener jeg, har de fuldstændig Ret. Vi har kun taget Førstepladsen i Kraft af vor brutale Overlegenhed. Jeg mener endogsaa, at deres Krav er altfor beskedne. Deres Nydeevne staar langt over vor: altsaa er de os langt overlegne.

Merokles!«

En af Neros unge »Venner« traadte hurtigt nær.

»Merokles! — I Aften vil jeg være Kvinde for dig, saa sandt det er mere at være Kvinde end Mand.«

Gæsterne studsede.

»Tro ikke, at det er letfærdigt ment,« fortsatte Nero. »Ingenlunde. Jeg har længe pønset paa at finde et nyt Felt for vor Nydeevne. Jeg tror, det ligger her. Men med noget saa alvorligt vil jeg ikke fjase. Merokles' og min Forbindelse skal ikke være blot et Øjeblik Gammen.

Nej, den skal være et retteligt Ægteskab og indvies af Præstens Velsignelse.

Til Forlovere tager jeg dig, Piso, og dig, Scævinus.«

En tilstedeværende Præst forrettede nu den hellige Handling efter alle Kunstens Regler, og Nero blev erklæret for at være Merokles' rette Ægtehustru.

Under Vielsesakten forlod Vestinus ostentativt Selskabet.

»Stakkels Vestinus,« ytrede Nero; »nu bliver han nok syg igen; »Guderne« give, at den Sygdom maa ende med Helbredelse.«

Hele Aftenen igennem syntes Kejseren meget indtaget i sin Mand. Han sad ved hans Side og kærtegnede ham uafladelig, mens han tilhviskede ham ømme Kæleord:

»For din Skyld vil jeg trods nogen Kvinde træde Dyd og Ære under Fødder. Intet skal være mig helligt, naar det stilles op imod min Kærlighed.«

»Og jeg,« sagde Merokles, »vil bevare min Kærlighed til dig usvækket indtil mit Livs sidste Dage.«

»Du, som har aabnet en ny Verden af Nydelser for mig, har du en Bøn, en Begæring til mig, saa sig frem.«

»Ingen uden den, at jeg altid maa takkes eder.«

»Du er altfor beskeden. Forlang, hvad du vil. Ønsker du at blive Gud i Stedet for denne — —?«

»Josva!«

»Nuvel, saa staar det dig frit for.

Provinserne skal rejse Altre og Templer til din Ære, og alle Folkeslag skal tilbede dit Navn.«

Nero syntes stedse mere indtaget i sin Ven:

»Er han ikke smuk mine Venner, mine højt-elskede, fribaarne Senatorer?«

»Smuk som selve Apollo,« sagde Scævinius.

»Jeg takker dig Scævinius; ti du er en Mand, der baade har Smag og navnlig Erfaring.

Og hvad synes du, Ostorius Scapula; du siger ellers aldrig din Mening.«

»Kejserens Lyst er den højeste Lov.«

»Og du Piso?

Man siger, du elsker din Hustru over al Maade, men hvis det nu forundtes dig at ægte Merokles, naar jeg er blevet ked af ham, vilde du saa ikke gladelig forskyde hende for hans Skyld?«

»Den Lykke, der stilles mig for Øje, om end blot som Mulighed, er saa overvættes stor,

at jeg er fuldstændig ude af Stand til at udtrykke min Taknemmelighed.«

Nero sad lidt og grundede:

»Jeg faar undertiden en Fornemmelse af, at I snakker mig efter Munden, og at Dommen over mig og min Adfærd ikke bliver slet saa gunstig, naar jeg en Gang er død. Men hvad bryder jeg mig derom: Saafremt ingen lægger et Straa i Vejen for min Vilje, saafremt ingen vover at kny, mens jeg lever, saa maa de gjerne valfarte til min Grav i Aartusinder og udgyde de mest dybtføjte Forbandelser, hvis det kan more dem, mig generer det jo ikke. Det skal derfor ogsaa naadigst være eder tilladt at hade, foragte og haanle ad mig indvendig, saafremt I blot krummer Ryg paa mit mindste Vink, saafremt I blot adlyder enhver af mine Befalinger.«

XXXII.

Der er dem, der paastaar: at Menneskeheden i sine Kulturbestræbelser minder om hin Fange, der i sin mørke Celle havde fundet et Søm og siden fik Tiden til at gaa med at kaste det bort og søge det paany atter og atter. Hvis man føler Trang til at være Optimist, kunde man maaske sige: at Menneskeaaanden efter stærkt exciteret Virksomhed trænger til Søvn for atter at friskne til. I hvert Fald plejer alle intellektuelle Perioder at efterfølges af langvarige religiøse Dvaletilstande. Under Neros Regimente havde Faren for den Enkelte indenfor Overklassen været stor. Resultatet deraf var en til det yderste spændt, ophidset og agtpaagivende Sindstilstand, der nok kunde afføde Behovet af Hvile. Det var derfor mer end en behagelig Spøg af Mancius, naar han sværmede for »Idiotien«, naar han mer og mer fik den Overbe-

visning, at al Intelligens var et Produkt af Lidelse. Naar det alligevel ikke blev til Alvor med hans Isisdyrkelse f. Ex., saa skyldtes det den Omstændighed, at han led af »udslidt Begær«, som han selv udtrykte sig. Han manglede Lidenskab tilstrækkelig til at formørke hans klare Forstand og saaledes unde den Hvile for en Tid.

Derfor blev han tværtimod mere og mere kold og klar, forholdt sig erkendende og anskuende til alt. Alle hans Følelser var som udslukte og erstattede af Erkendelser. Han fik selv en levende Fornemmelse deraf i Anledning af Affæren Parmenides. Denne var Kok og havde henrykt Alverden ved Opfindelsen af en ny, pikant Sauce. Men da man saa havde faaet at vide, af hvilke uappetitlige Ingredienser den bestod, saa havde man ganske vist heller ikke behøvet noget Vomitiv for at kaste op. Mancius havde moret sig over de skuffede Gourmander; han havde halvvejs misundt dem: »De kunde leve mangan god Dag endnu i Kraft af deres Mangel paa Frigjorthed.«

Men det underlig løsrevne Liv, Mancius førte som blot og bar Tilskuer til Livets Fænomener, havde en mærkelig Indflydelse paa ham. Alt og alle mistede ligesom Kød og Blod for ham, blev til rene Figurer. Han var ikke altid

sikker paa, at de Mennesker, han mødte, nu ogsaa var levende; han følte stor Lyst til at gaa hen og snitte i dem med sin Dolk for at se, om de vilde sprælle.

Han følte sig ogsaa irriteret af den dræbende Ensformighed i alle Tilsyneladelser. Hvorfor fandt Menneskene f. Ex. ikke paa at gaa med Hovedet nedad? Hvorfor bevægede de sig ikke gennem Luften som Fuglene? Han følte en angstfuld Formodning om, at dette dog snart vilde indtræffe.

I denne Sindstilstand blev Mancius paa det rene med, at han nu burde dø. Han var ogsaa lidt fornærmet paa sig selv, fordi han i Isis-templet havde været hjemsøgt af Angstfornemmelser. Nu burde han dø; »hans Liv var fuldbragt; ti han følte ikke længer Forargelse over noget — ikke engang over Neros Ægteskab — han var blevet lige saa kærlig som Solen, der med lige stort Velbehag beskinner en blomstrende Eng og en stinkende Mødding.« Desuden forekom Selvmord ham at være den eneste Form for Askese, der var nogen Mening i.

Mancius bedømte sig dog ikke ganske korrekt. I Virkeligheden havde Neros Ægteskab med Merokles gjort et vist Indtryk paa ham. Det »brutale Moment« i Kærligheden var blevet ham endnu mindre tiltalende end forhen. Han

havde besluttet ikke at gaa til Yderligheder overfor Politta.

Da han havde besluttet sin Død, vilde han have saa meget Udbytte af den som muligt. Han opholdt sig i denne Tid paa en Villa, han havde i Albanerbjærget. Han havde betydet Politta, at hun nu skulde være ham til Vilje. Hun havde rødmende indvilliget i at komme ud til ham.

Den aftalte Dag var kommen. Mancius laa og drev paa en Bænk i Villahaven. Han havde Udsigt lige til Rom. Ved hans Side stod Iturius, der nu var nogenlunde helbredet efter sin Korsfæstelse.

»Ser du en Rytterske?« spurgte Mancius.

»Jeg ser en Hest.«

»Godt, det er hende, der sidder paa Hesten. Hun er dejlig, Iturius. Sidst da jeg saa hende, var hun iført en svær Purpurkaabe, og derunder det hvideste Lin, som i en bred, blændende Krave faldt ned over det dunkelt røde Purpur. Hendes Hals var blottet langt, langt ned. Og hun fattede mig varligt om Tindingerne med sine bløde, buttede Barnefinger, og hun kyssede mig midt paa Munden.«

Mancius tav og udmalede videre for sig selv i Fantasien al Polittas Skønhed og Ynde. Og nu snart skulde hun hvile ved hans Side, han skulde

trykke hende til sit Bryst. Hun skulde helt tilhøre ham.

Han fortsatte:

»Hun er vidunderdejlign og skyldfri som det Barn, der endnu ligger i Vuggen. Jeg siger dig, Iturius, hendes Kærlighed kunde gøre et godt Menneske af den mest brødebetyngede Misdæder.«

Han fortsatte i Tankerne:

Og nu bliver hun alligevel snydt om en føje Stund. Han lo højt; han mindedes et meget drastisk Ordsprog, hvis Mening nogenlunde kan gengives saaledes: Den største Synd i Verden er at stille en ung Pige Kærlighed i Udsigt og dog narre hende for den. Hun bliver grundig snydt, tænkte han videre. Hun vil blive rasende og sige »afskyeligt!« som alle Kvinder, naar de en sjælden Gang træffer noget, der gaar over deres Forstand. Men hun trøster sig vel nok. Den unge Cajus kreser glubsk omkring hende. Der kan blive et smukt Par af dem, smukt Afkom. Fornylig var han fræk nok til at sige hende: Jeg kunde godt lide at faa Børn; alle Dyr vinder ved at faa Unger, deres Tænder og Klør bliver skarpere derved.

»Ser du Ryttersken, Iturius?«

»Om et Øjeblik vil hun være her.«

»Gør dig rede!«

Iturius gjorde sig rede. Han greb en tung, bredbladet Øxe, som stod opstillet mod et Træ. Mancius blottede Underlivet. Han havde valgt Partering som den behageligste Dødsmaade, fordi den efter hans Mening vilde lade Hjærnen klar til det sidste, endvidere fordi han ikke havde set den Dødsmaade fremstillet i Cirkus og gærne vilde benytte Lejligheden til at se noget nyt. Han var ikke saa lidt nyfigen: han var nu ude af Stand til at komme i Stemning ved Synet af andres Lidelser, maaske kunde hans egne gøre Indtryk paa ham.

»Gør din Pligt, Iturius!«

Iturius løftede Øxen; hans Øjne skinnede af Had til den Mand, der i sin Tid havde lemlæstet ham for Spøg. Han udbrød:

»Du kunde mishandle mig, men du kunde ikke forbyde hende at elske mig. Disse røde Ar har hun kysset; hun har kysset dem, siger jeg.«

Hvad er det, Slaven fabler om, tænkte Mancius. Sluttelig gik det op for ham, at det maatte være Pedianus Secundus' Hustru, som han en Gang havde haft lidt tilovers for. Det ærgrede ham særdeles, at han endnu i sin Dødsstund skulde plages af sine Medmenneskers Dumhed.

»Hende har jeg maaske været indtaget i en Dag, en Uge højst.«

»Jeg,« fortsatte Iturius ufortrøden, »var med til at stikke Rom i Brand, til at lægge din Ejendom øde.«

Mancius blev utaalmodig:

»Hug til!«

Han lukkede Øjnene halvt og mumlede sagte:

»Politta, min Elskede, kom til mig.«

Den tunge Øxe faldt og skilte omtrent Legemet i to Dele. Blodet sprøjtede til Vejrs og tilsølede Iturius aldeles. Mancius havde endnu et Øjeblik sin Bevidsthed:

»Blod! Blod! — men saa bliver jo Polittas hvide Linned smudset af Blod! og det vil jeg ikke have, vil ikke —«

For øvrigt lod man ikke Mancius vederfares Retfærdighed efter hans Død. Man paastod, at noget saa tarveligt som Næringssorg havde fremkaldt hans Selvmord. I Løbet af de sidste 4—5 Aar var hans Formue smeltet sammen til halvanden Million. —

XXXIII.

Ostorius Scapula var en stor Systematiker.

Han var logisk nok til at indse, at Rang, Rigdom og andre Privilegier stiller Mennesker udenfor Loven til stor Skade for Samfundet. Han kunde derfor saare vel sympatisere med en Opposition, der resolut behandlede disse Mennesker som staaende udenfor Loven, dømte dem til Døden og udryddede dem som skadelige Individuer. En saadan Opgave havde han nærmest tiltænkt »Fremtiden«. En saadan Opgave maatte — efter hans Mening — dens Medlemmer stille sig, hvis de vilde dokumentere deres Evne til at tage Førerskabet i Rom.

I Stedet for afbrændte de Byen i et Anfald af blindt, ustyrligt, uberegnende Raseri. Ved den Handling kom de vel en Del af deres Fjender, men endnu flere af deres Venner og naturlige Forbundsfæller til Livs. Branden hærgede mest

den fattigste og tættest bebyggede Del af Rom og krævede som rimeligt der sine fleste Ofre af Menneskeliv.

Denne Mangel paa Methode fyldte Ostorius Scapula med Harme og Foragt. Han havde virkelig haft et vist Haab, og nu var han fuldkommen skuffet i sine patriotiske Forventninger. Han var rasende. Hans Raseri gjorde ham ubillig, saa han rent glemte, at disse Mennesker havde været uden en klog, omsigtsfuld Leder, at de baade var stærkt ophidsede i Handlingens Øjeblik, og at de i al Almindelighed var i Besiddelse af for megen Følevorenhed, for liden Dannelse til at kunne paatage sig en saadan koldsindig og systematisk Udryddelseskrig, som han havde tiltænkt dem.

Hvorom alting er: hans Raseri var ligesaa stort, som hans Skuffelse havde været dyb og bitter.

Det blev ikke mildnet ved et Møde, som kort efter »Brandstifterne«s Afstraffelse fandt Sted i »Fremtiden«.

Det var ikke en Samling af roligt forhandlende, det var et vildt Kaos af fortvivlede, jamrende og klagende Mennesker. Den frygtelige Daads Følger knugede dem til Jorden — overalt var der Nedslaaethed, Forbitrelse, Anger. En

Mand søgte forgæves at tale de forsamlede til Rette:

»Vi vidste, hvad vi gjorde, da vi slap Ulykken løs, vidste, at den ogsaa vilde ramme os og vore. Men er det ikke langt bedre at lide en pludselig, kvalfuld Død end at martres langsomt til Døde? — — —«

Hans Røst druknede i Larmen. De skreg ham i Møde — en: »Min gamle Fader, som var blind og værkbruden, omkom i Luerne,« — en anden: »Min unge, dejlige Hustru,« — en tredje: »Mine smaa, uskyldige Børn.«

Han tog til Genmæle:

»Var det ikke bedst for dine smaa, uskyldige Børn at dø i den lykkelige Alder, hvor det endnu er muligt at græde Sorgerne bort? Skulde de maaske heller levet, til de var blevet Skoviske i de riges og mægtiges Hænder? — —«

Larmen steg paany. En forvirret Mængde trængte sig sammen om den Talende. En af Mændene huggede ham i Tindingen med sin Øxe. Liget blev slæbt afsted ved Fødderne og slængt hen i en Krog.

»Er der flere, som har noget at sige os — er der flere?« skreg Hoben.

Da traadte Ostorius Scapula frem. Mændene tav, maaske fordi han altid hidtil kun havde vist sig som Tilhører, maaske ogsaa fordi de

lod sig kue af det haanlige Smil, der spillede om hans Mund. Ostorius mønstrede Skaren en god Stund, tog saa til Orde med dyb Alvor:

»I raser over de Lidelser, der er tilføjet eder! Men hvad er disse faa Øjeblikkes Pinsel mod det tilstundende evige Liv? Har ikke Stoikerne lært os, at Livet er evigt? Har ikke denne Jesus lært det samme? Har han ikke sagt, at den retfærdige hernede som en værkbruden, byldebefængt Stodder skal ligge ved den riges Dørtærskel og mætte sig med de Smuler, der falder fra hans Bord?

Har han ikke dømt, at den rige skal van-smægte i al Evighed, omspændt af Helvedes Luer, mens den fattige, foragtede skal henleve i Salighed og Fryd?

Er det ikke forkyndt os: at det korte Livsglimt, der falder i vor Lod her paa Jorden, kun er en Prøvelse, vi skal gennemgaa, før vi vinder evig Salighed, evigt Liv?

Ja, som den, der længe under Savn og Farer har strejft om paa det vilde Hav, med dobbelt Glæde sætter Foden paa den faste Strandbred, saaledes skal vi ihukommende Jordelivets Elendighed med dobbelt Henrykkelse nyde Op-holdet i de himmelske Boliger.

O I elendige! som har Evigheden for eder,

I formaster eder dog til at knurre over Timers, ja Minutters Lidelse! —

Jeg siger eder: I maatte ræddes og skælve af Angst, hvis der forundtes eder en stakket Glæde her paa Jorden; sikkert stod da Helvedes flammende Ovne paa vid Gab for at modtage jer, naar I en Gang var afledne.

Derimod siger jeg eder: Hvis Jammer, Elen-dighed, Lidelse regner ned over eder som luende Ild her paa Jorden, da glæder eder, jubler, istemmer hellige Lovsange; ti eders Glæde skal da en Gang blive stor, ufattelig og vare evindel-
lig ved.«

Rædselen for Flammedøden sad endnu Mændene i Kroppen; hver Trevl og Fiber var gennemtrængt deraf; manges Legemer bar endnu store, røde Brandsaar. Og nu stilledes dem evige Lidelser i Ilden for Øje. De hylede, krøb sammen, stønnede af Rædsel.

»Naade! Naade!« jamredes der fra alle Hjørner og Kroge af den skumle Hal.

Ostorius Scapula tog paany til Orde:

»Naade og Barmhjertighed skal vederfares eder, saafremt I ydmyge og sønderknuste bærer eders Skæbne, saafremt I velsigner eders Hjem-søgelser og opsender brændende Takkebønner for al den Haan, Forsmædelse og Uretfærdighed hvormed I belæsses — — —

Kun saaledes gør I jer værdige til et evigt Liv i Gammen og Glæde.« —

De før saa oprørte Lidenskaber faldt i Dvale. Mændene krøb logrende og klynkende for Ostorius Scapulas Fod. Deres overstaaede Lidelser, deres egen Mangel paa Evne til at afhjælpe dem havde røvet dem Sans og Samling. Som den druknende klynger sig til et Halmstraa, saaledes klyngede disse ulykkelige sig til Haabet om Hinsidigheden.

Ostorius Scapula skønnede over sit Værk; et lunt Smil glimtede om hans Mund; det forekom ham, at han havde spillet sin Rolle godt. Selv troede han sin Adfærd dikteret af Raseri over den Skuffelse, han havde lidt. Imidlertid var hans Raseri tilsat med en god Slump Foragt, og blev det mere og mere: Disse angrende sølle Stympere var ikke de nye Herrer, Rom trængte til.

Ostorius Scapulas Klasseinstinkt har sikkert ogsaa indvirket paa hans Handlemaade om end ham uafvidende: Her var fundet et Middel til Bedøvelse, til at fremkalde Resignation, livslang Trældom.

Ikke uden Grund havde Ostorius Held med sig. Der var gjort et godt Forarbejde: Den store Elendighed, der skrev sig fra Styrelsens Uretfærdighed, havde længe øvet sit Tryk paa

Sindene. Resultatet heraf var to Aandsretninger: Stoicismen og Epikuræismen.

Stoicismens Tilhængere mindede om hin Mand, der af Frygt for Prygl paa Forhaand pryglede sig selv for ved given Lejlighed at kunne døje Mishandling uden altfor stor Smerte. De handlede ilde med sig selv, hærdede sig, pralede endogsaa med deres Følelsesløshed som med en Dyd. Til Erstatning delikaterede de sig med at de — i hvert Fald de vise — var udødelige som selve Guderne.

Noget Epikuræerne stemplede som en tarvelig Vits, da der slet ingen Guder var til. De fulgte nemlig en helt anden Fremgangsmaade. De vendte resolut alle ydre Anliggender Ryggen for med saa meget desto større Energi at dyrke deres private Fornøjelser.

Som venteligt havde Stoikerne navnlig deres Tilhæng blandt de fattige; Epikuræerne deres blandt de rige.

Ostorius Scapula var sin Frigjorthed til Trods fanget ind af Klassefordomme, havde navnlig fra Ungdommen af bevaret en munter Ironi overfor de stoiske Lærdomme, som nu fik ham til at behandle de af dem og lignende Ideer smittede Mennesker saa humoristisk.

XXXIV.

Roms Brand — maaske end mere den derpaa følgende Fest — skulde drage flere Følger efter sig.

Mens Byen genopstod i en herligere Skikkelse end nogen Sinde før, mens Neros Palads, det gyldne Hus, rejstes i en Udstrækning som et helt Bykvarter, ulmede Misfornøjelsen i det skjulte og brød tilsidst ud i lys Lue.

Naar og hvor to Patriciere mødtes, kom den til Orde i deres Samtale:

»I gamle Dage fremviste man Konger for Pøbelen i Cirkus som sjældne Dyr, man havde fanget i Barbarernes Lande.«

»Og vi lader os ganske forrykt beherske af et arveligt Dynasti, vi som dog i fordums Tid kaarede de dueligste til vore Herrer.«

»Et helt Land kan gaa til Grunde for en fjoget Herskers Skyld.«

»Og vi finder os i en saadan uduelig Hersker!«

»Cæsar blev dræbt!«

»Mon Nero skulde være mere end Cæsar?«

»Tiberius blev dræbt!«

»Han var dog langt snedigere, langt vanskeligere at komme til Livs end Nero.«

»Caligula blev dræbt.«

»Og Claudius —«

»Mon Nero skulde gaa Ram forbi?«

»Han har raset som et vildt Dyr mod sine allernærmeste.«

»Han har heller ikke skaanet os.«

»Da han havde ladet Sulla dræbe, forlangte han hans afskaarne Hoved og førte en gemytlig Samtale med det: Fy skam dig, at du allerede har graa Haar, hvilket Liv maa du ikke have ført, — eller er det maaske mig, der har voldt dig de onde Bekymringer, der gør gammel før Tiden?«

»Og Sulla var dog en ganske uskadelig forædt Dosmer.«

»Nero frygtede hans blotte Navn.«

»Ingen kan vide sig sikker.«

»Nero har sagt: De rige sætter en Del af deres Formue i svære Sølvfade for at have noget i Reserve; jeg sætter nu min i Frigivne og visse andre.«

»Med visse andre mener han os. Og han vil ubarmhjertig slagte os, naar han trænger til Penge, naar Pøbelen og Soldaterne kræver at fodres.«

»Hvorfor skulde vi ikke komme ham i Forkøbet?«

»Ja, lad os dræbe ham! —«

Saaledes gik Talen imellem Mand og Mand, og snart modnedes Tanken til Beslutning. Alle tørstede og havde længe tørstet efter Handling. Snart var Sammensværgelsen fuldbyrdet. Piso var blandt de første og ivrigste; han ønskede ikke at blive Neros Efterfølger i Merokles' Gunst. Ligeledes Subrius Flavus og mange andre af Gardens Officerer.

Ogsaa Junius Silvanus var strax rede: nu skulde der endelig handles. Han bragte Opfordringen videre til Lepidus, der til en Begyndelse blev helt betænkelig. Hans egen Lykke levnede ham ikke Tid til at beskæftige sig med Statens Anliggender. Efter en Stunds Tøven svarede han dog:

»Camillus Carbo har Ret. Den lykkeligste bør fremfor alle ofre sig.«

Og nu stillede han beredvillig sig selv og hele sin Formue til Raadighed for de sammensvorne.

Dag for Dag voxede Bevægelsen. Den fandt endogsaa Vej til Mennesker som en Scævinus. Det gik til paa følgende Maade: En af hans Venner besøgte ham en Dag og fortalte allehaande Bynyt, blandt andet, at den unge Macrinus Cotta havde begaaet Selvmord.

»Saa!« sagde Scævinus sløvt.

»Hans Moder indviede ham tidlig i alskens Usædelighed for at sikre sig Herredømmet over ham. Nu var det kommet dertil, at han ikke mere formaaede at modstaa den mest tøjlesløse Indskydelse. Han saa det selv med Forfærdelse og dræbte sig.«

»Saa!« kom det fra Scævinus, denne Gang lidt mere interesseret. Og da Vennen var gaaet, faldt han i dybe Tanker, ransagede sig selv, undersøgte sine egne Bedrifter og og sammenlignede dem med sine berømte Forfædres. Blandt disse havde der været 15 Consuler og 7 Triumfatorer. Og selv havde han i sin Ungdom skændet saa og saa mange Kvinder, i sin Manddom bolet med saa og saa mange Drenge. Skamrødmen steg op i hans fede, opdunstede Ansigt. Hans Blik faldt paa Anernes Billeder. Deres høje, klare Pander, deres skarptskaarne Næser og energisk sammenknebne Munde, det Udtryk af Klarhed og Styrke, der kendetegnede dem, syntes at lyse Foragt ned over Slægtens sidste, vantrevne

Ætling. Scævinus vaandede sig, stønnede højt af Lede og Væmmelse ved sig selv. Han vred sine Hænder: Var det ham blot muligt at af tvætte sin Skam! — Netop i de Dage havde han faaet Nys om Sammensværgelsen, og nu slog det ned i ham, at her maaske var Lejlighed til at øve en Daad, der kunde sidestille ham med hans berømmelige Forfædre, ja maaske endog stille ham over dem. Han meldte sig hos Piso, der i Følge sin Stilling var blevet Bevægelsens Hovedmand; hans Bistand blev antaget paa Grund af hans store Rigdomme, hans udstrakte Familieforbindelser og hans gamle, ansete Navn.

Sammensværgelsen voxede med rivende Hast. Endogsaa Kvinder blev indviklede i den, deriblandt Epicharis. Man fattede nu den Beslutning at dræbe Nero ved en Cirkusforestilling; en af de sammensvorne, den stærke Lateranus, skulde knæle ned for Kejseren, som om han vilde rette en Bøn til ham. I Stedet for skulde han gribe ham om Benene og kaste ham til Jorden. De andre skulde da være rede og give ham Banesaar med deres Dolke. Scævinus havde udbedt sig Æren af at maatte rette det første Stød mod Tyrannens Hjerte.

Da Neros Død var besluttet, trængte Spørgsmaalet: hvad saa? sig uvilkaarligt frem i Forgrunden. Her maatte man gøre den første Ind-

rømmelse: det var umuligt at genoprette Republiken; Soldaterne og Pøbelen vilde ikke finde sig i det. Altsaa maatte man beslutte sig til at vælge en anden Kejser i Stedet for Nero. Dertil udsaa man Piso. Han var meget rig, af særdeles anset Familie, og meget yndet af Almuen paa Grund af sin nedladende Vennesælhed, sine humane Anskuelser og sine ret slappe Sæder, samt fordi han som Embedsmand havde foranstaltet overdaadige Cirkuslege til Folkets Forlystelse.

Alle var dog ikke tilfredse med hans Valg, Militærpartiet allermindst. —

XXXV.

I al denne Tid havde Epicharis lidt mange Sorger og Skuffelser.

Som bekendt har de fleste Kvinder ingen synderlig Evne til at skelne mellem smaat og stort. Alle Mænd træder dem i Møde paa samme Vis paa det Omraade, som alene i deres Øjne frembyder nævneværdig Interesse; følgelig er alle Mænd ens. Kun Asketen danner en Undtagelse. Han er den usædvanlige; derfor kommer han for Kvinderne til at tage sig ud som den store. Da nu Silvanus viste sig tilbageholdende overfor Epicharis, bildte hun sig sluttelig ind, at han var bedre og attraaværdigere end alle andre Mænd. Og hun blev mere og mere indtaget i ham.

Epicharis var meget energisk. Da hun ikke havde Held til at vinde sin Udvalgte, gav hun sig ikke hen til en sygelig Rugen over sin

Kærlighed. Tværtimod, hun strøede den ødselt ud til alle Sider ved at tage sig af alle de ulykkelige og forkomne Stakler, hun mødte paa sin Vej. Især var den »gale Corinna« blevet hendes Yndling. Hun havde lagt Mærke til hendes heftige Latteranfald ved Festen i den vatikanske Dal. Hun havde aldrig truffet noget saa raat, dyrisk og sløvt som Corinna. Følgelig ansaa hun hende for en meget vanskelig men netop derfor saa meget des mere kærkommen Opgave. Der var sikkert gaaet mange Lidelser forud for en saadan Misdannelse af et menneskeligt Væsen, altsaa maatte der ødsles med megen Kærlighed for atter at oprette det forsømte.

Epicharis' Taalmodighed blev sat paa en haard Prøve. Til Trods for den bedste Behandling blev Corinna ved med at lyve, stjæle etc., skønt hun paa ingen Maade havde nogen Fordel af det. Heller ikke fandt Epicharis hende i Besiddelse af nogensomhelst Tilbøjelighed, der lod sig forædle. Hun havde kun Lyst til et: at pine Dyr.

Epicharis blev tit heftig og opfarende, lidenskabelig som hun var af Naturen. Men Bebrejdelser bed lige saa lidt paa Corinna som gode Ord og venlig Behandling. Hun blev ved at være lige dorsk og sløv.

Fortvivlelse er jo ikke det værste, der kan ramme et Menneske, men den dumpe Følelsesløshed, der følger efter mange Sorger og Lidelser. Corinna var ganske følelsesløs og uimodtagelig for Indtryk. Hun hørte til den talrige Klasse Mennesker, der har overlevet sig selv. De dør ikke, fordi de simpelt hen ikke besidder tilstrækkelig Energi til at begaa Selvmord. De venter i sløv Resignation, at en eller anden Vogn skal knuse dem under sine tunge Hjul. Hun ytrede saaledes en Gang til Epicharis:

»Naar du endda vilde slaa mig ihjel.«

Epicharis opgav ikke sine Bestræbelser. Hun hørte nu en Gang til den Slags Mennesker, som ikke opgiver noget. Desuden haabede hun stadig væk paa den store Belønning — Junius Silvanus.

Han havde mange Gange talt venligt til hende. Da de mødtes paa Marsmarken ved Roms Ildebrand, havde han kysset hende. Og nu sidst ved Festen i de vatikanske Haver havde han sagt, at hun var ham kær. Epicharis ventede og haabede.

Hun havde stadig en lille Hændelse, som var arriveret en højtagtet Kollega i Athen, i Tankerne. Denne Kollega var blevet anklaget for en Misgerning og stillet for sine Dommere. Disse havde frikendt hende — for hendes Skønheds Skyld. Epicharis haabede stadig, at Junius

Silvanus en Dag skulde træde hen til hende og i Ord og Gærning vise, at han frikendte hende for hendes Skønheds og Kærligheds Skyld.

Junius Silvanus kom ikke.

Derimod blev Corinna syg og i den Tilstand mere umedgørlig end nogen Sinde før. Tilsidst kom hun i Tanker om, at hun jo paa en nem Maade kunde hidkalde Døden ved at undlade at tage Næring til sig. Det gjorde hun.

Junius Silvanus kom stadig ikke. Derimod blev Epicharis syg kort efter Corinnas Død. Da tabte hun for første Gang Taalmodigheden og gik i Rette med Guder og Mennesker: Hvorfor skulde hun dø barnløs? Hvorfor skulde hun dø uden at have vundet Junius Silvanus' Kærlighed? Var hun maaske ikke saa god som andre? Var det retfærdigt, at hun til Tak for sin Opofrelse skulde arve Corinnas Sygdom, modtage Lidelse, dér hvor hun havde ventet Løn for sine Velgærninger? Nej, der var ingen Naade, ingen Barmhjertighed hos den store Isis.

Hun knyttede sine smaa Hænder, hun skælvede af Raseri og kastede sig uroligt omkring paa sit Leje. Og da Isispræsten Neknut besøgte hende, rettede hun de heftigste Bebrejdelser mod ham:

»Hvad bryder jeg mig om Gudinden! Der er ingen Retfærdighed til!«

Neknut smilede; først da hun havde raset ud, tog han til Orde:

»Din Tro er ringe. Din Viden endnu mindre. Men du har været ydmyg og redebon; du har givet Gudinden store Gaver; og din Karakter er ren og stærk. Derfor vil jeg tale til dig, som var du en Mand, og aabenbare dig den inderste Kærne i vor Religion:

Den store Mængde er sløv til at fatte og i den Grad vant til Løgn, Bedrag og Forstillelse paa Grund af sin underkuede Tilstand, at Sandheden gør et fremmed og afskyeligt, ja tilmed et utroværdigt Indtryk paa den.

Naar vi derfor nærmer os til Mængden, da hidser vi den ikke op med pralende Løfter om et udødeligt Liv som Stoikerne i deres selviske Forfængelighed. Vi bærer os heller ikke ad som Epikuræerne, der siger: spis langsomt og forsigtigt, saa kan du sætte meget til Livs. Vi viser den Sandheden om end kun i vage, ubestemte Billeder afpassede efter dens sløve Modtageevne.

Men vi selv har kun stillet os ét Maal: at forstaa de Love, der raader i Livet, og bøje os for dem som det eneste Middel til Lykke. Du siger: der er ingen Retfærdighed til. Nej, den Retfærdighed, som Almuen fabler om, er ikke til; den gode faar hverken Løn for sine Velgærninger her eller hisset, Forbryderen bliver ikke heller

straffet. Det blinde, ubarmhjertige Tilfælde raader, siger nu de svaghovedede. Men saaledes er det ikke.

Ser vi nøjere til, da viser det sig, at Menneskenes Glæde og Sorg, Lyst og Lidelse er fælles. Som vi ved Forplantningen hænger sammen med alle Slægter i Fortid og Fremtid, saaledes er ogsaa alt levende forbundet med en uløselig Kæde.

Hele Menneskeheden er kun et Legeme, hvorpaa de enkelte Mennesker er Lemmerne. Men bliver et Lem sygt, da bliver hele Legemet ogsaa sygt. Naar Feberen i Høstens Tid bryder ud og hærger den fattige Befolkning i de snavsede, usunde Kvarterer, da flygter de rige hovedkulds paa Landet, men det viser sig saare ofte, at de har taget Smitten med, de hensygnen og dør.

Det viser sig da, at Lidelsen er fælles; om Dødskulden end griber Fødderne først, saa skal den nok vide at naa op til Hjerte og Hoved. Men er Lidelsen fælles, skulde da ikke ogsaa vor Skyld og Skyldighed være fælles?

De fleste Mennesker er vel indskrænkede, og dog skimter de Vilkaarene, hvorunder Livet leves. Og de træffer deres Valg, eftersom de er fejge eller modige:

De første siger: Lidelse og Undergang lurar alle Vegne, lad os skynde os at nyde saa meget

som muligt, mens det endnu er Tid. Og deres Jagen efter Nydelser, hvorved de tankeløst spreder Elendighed rundt om sig, ligner mest af alt en sanseløs Flugt for Ulykke og Død, som dog en skønne Dag indhenter dem og lægger dem øde.

Anderledes bærer de modige, de uforfærdede sig ad. De indser vel, at deres Anstrængelser saa lidt som deres Løgne kan ændre Lovene. De indser, at de heller ikke kan undfly dem. De bøjer sig derfor og tager Aaget paa deres Nakke. De kender sig selv skyldige i al Nød og Elendighed; de sætter sig som Maal at mildne dem saa vidt muligt for saaledes at gøre Livet værd at leve.

Saaledes skal du ogsaa gøre, og du behøver ikke af den Grund bilde dig ind, at du handler ud fra nogen som helst Menneskekærlighed; du skal handle saaledes blot af Hensyn til dit eget Vel.«

Disse Udtalelser af Neknut udøvede en i høj Grad beroligende Indflydelse paa Epicharis. Hun fandt Gudinden strængere, end hun før havde drømt om. Men hun saa tillige, at ikke alt var saa meningsløst tilfældigt, som hun før havde frygtet, men tværtimod underkastet Love, om end deres Retfærdighed var en anden end den, hun hidtil havde hørt Tale om. Hun

blev ydmyg og stille. Kun én Ting gjorde hende bitterlig ondt: at hun skulde dø saa ung og uværdig. Hun vidste saare vel, at Livets Byrde laa tungt paa manges Skuldre, og hun havde hidtil gjort lidet eller intet for at lette den. Hun havde skulket sig fra sin Del af Møjen og Lidelsen. Maatte hun dog blive rask, saa hun kunde oprette det forsømte!

Hendes forandrede Sindstilstand udøvede virkelig en heldbringende Indflydelse paa hendes Legem. Hun kom atter oven Senge og kunde paany gaa ud, om hun end var en Del afkræftet.

Hun var saare lykkelig som alle Reconvalescenter; hendes Sind var blødt og modtageligt for alle Indtryk, opfyldt af en glødende Kærlighed til Livet, en inderlig Taknemmelighed, fordi det atter aabnede sine Døre for hende.

I denne Tilstand traf hun en Dag Silvanus.

»Det er længe siden, jeg har set dig.«

»Jeg har været syg,« sagde Epicharis undselig. Lidt efter forlod hun ham. Han blev længe staaende og saa efter hende opfyldt af glad Undren. Hun syntes ham et helt nyt Menneske.

Da Epicharis havde forladt Silvanus, undrede hun sig over, at hun en Gang havde været dristig nok til at begære ham, der var saa smuk, mandig og fornem — hun der var saa uværdig.

Just paa denne Tid fik hun Nys om Sammensværgelsen og sluttede sig til den med ildfuld Begejstring. Her var jo Lejlighed til at tage sin Del af Livets Byrde, til at ofre sig for en stor og herlig Sag. Naar hendes Virkestrang antog en saa krigersk Retning, skyldtes det maaske ogsaa for en Del hendes i sin Tid ret intime Officersbekendtskaber.

Epicharis var meget ilter; hun higede efter strax at udrette noget; derved kom hun til at gøre sig skyldig i en stor Fejl. Hun indlod sig med Marineofficeren Proculejus for ved hans Bistand at faa Flaaden over paa Oprørernes Side. Hun hengav sig til ham for des bedre at faa ham under sin Indflydelse. Intet skulde nu være hende helligt uden alene det store Maal at skænke Rom en ny, en god Kejser. Ja hun følte endog en vis Tilfredsstillelse just ved at nedværdige sig. Det troede hun da.

Proculejus lønnede kun skammeligt hendes Godhed. Han forraadte hende til Nero, der lod hende arrestere og føre for sig.

Epicharis var nok ilter; hun var ikke tankeløs; hun havde ingen forraadt af de medsammensvorne. Hun nægtede derfor alt: Sammensværgelsen var blot et pikant Paafund for at behage Proculejus, og det undrede hende

særdeles, at han havde taget det hele saa højtideligt.

Nero lod hende lægge paa Pinebænken; hun nægtede fremdeles.

Hvorpaa Nero lod hende hensætte i Forvaring for alle Tilfældes Skyld. —

XXXVI.

I Indenfor de Sammensvornes Kres gærede en ikke ringe Misfornøjelse med Pisos Designation til Kejser. Officererne vilde heller haft Vestinus. I den Anledning kom det til en mundtlig Skærmydsel mellem Natalis, en af Pisos ivrigste Tilhængere, og Gardeobersten Subrius Flavius.

»Jeg kan ikke forstaa,« sagde Natalis, »at du har noget at indvende mod Piso. Han er overordentlig frisindet, vennesæl, hjælpsom mod alle og enhver, yndet af høje og lave.

Dertil er han smuk og imponerende af Holdning og Aasyn.«

»Og saa har han disse fede, bløde, slatne Hænder, som ikke engang kan give et ordentligt Haandtryk. Dertil er han slap og godmodig, som man bliver det, naar man har tilbragt en god Del af sit Liv med Udskejelser. Endvidere er han en Modenar, en Græker, en Tragediespiller.

Nogle af hans Egenskaber kan være gode nok, men jeg mener blot, at der udkræves tillige adskillige andre hos den Mand, der med Myndighed skal kunne styre et stort Rige.«

»Og de findes maaske hos en Vestinus?«

»Vestinus render ikke Vejret af sig efter altnymodens Kram. Han staar urokkelig fast paa Frihedens og Lovens Grund; og han har Ungdommen med sig.«

»Jeg sætter højlig Pris paa Vestinus som en ærværdig Fortidslevning. Han er sikkert stor, men bare endnu mere kedelig. Man ved saa usigelig godt, hvor man har ham; man ved altid forud, hvad han vil sige. Spørger man: hvad er det højeste Gode — »Friheden!« — Hvem er stor — »Pompejus!« — Hvad er stort — »at værne om Retten!« —«

»Han er en redelig Mand; al Løgn, Forstillelse og Tvetungethed ligger ham fjernt.«

»Lige saa vel som Intelligens og Smidighed.«

»Han mener ikke ét i Dag, et andet i Morgen.«

»Nej, hans Hjerne er altfor snæver til at rumme mer end én Forestilling.«

»Han svigter ikke sin Sag men marcherer lige frem.«

»Med Middelmaadighedens blinde Selvtillid.«

»Han har Ungdommen, Fremtiden paa sin Side.«

»Den grønne Ungdom, som lader sig imponere af hans mandige Attituder og gjerne støtter sig til hans uforgribelige Meninger, fordi den endnu er for veg i Knæerne til at kunne gaa uden Krykker.« —

Der kunde ikke opnaas Enighed mellem de stridende Parter. Heller ikke frugtede det, at Junius Silvanus foreslog, de skulde interessere Ostorius Scapula i Sammensværgelsen og gøre ham til dens Hovedmand. De vilde ikke have med ham at skaffe, og Silvanus' Anbefaling: »at han sikkert interesserede sig for lidt for nogen som helst til at gøre nogen Uret«, gjorde intet Indtryk paa dem.

Militærpartiet var imidlertid i Mindretal og maatte godkende Pisos Førerskab. Misfornøjede hermed indgik nogle af Officererne i et hemmeligt Forbund med det Formaal at dræbe Piso, naar først Nero var ryddet af Vejen. Saa skulde det nok lykkes at sætte Vestinus' Valg igennem. Vestinus selv indviede man dog ikke i Planen, fordi man frygtede, at han skulde begaa en eller anden uforsigtig Djærvhed, f. Ex. staa frem paa Forum og mane Folket til Kamp.

Subrius Flavus indviede Silvanus i Planen og opfordrede ham til Tilslutning. Silvanus fandt det særdeles hensynsløst saadan uden videre at hugge Piso ned. Hvortil Flavus tørt bemærkede:

»Hvis man overhovedet vil indlade sig paa en Omvæltning i Staten, maa man ikke vurdere sit eget eller andres Liv over Fortjeneste.«

»Piso er dog en fortræffelig Mand.«

»Men blot uskikket til at styre et stort Rige.

Overfor Helheden vejer den enkelte intet, har han end aldrig saa mange fortræffelige Egenskaber. Det er ogsaa blot disse Østerlændere, der er vant til at blive slaaet ihjel som Fluor, der skriger saa højt om den enkeltes Værd.«

Silvanus fandt disse Betragtninger ret rimelige. Han besluttede at støtte Vestinus. Fordi man af to Onder bør foretrække det mindste. —

XXXVII.

Afgørelsen nærmede sig.

Der var nu kun én Dag igen, saa skulde Attentatet finde Sted i Cirkus. Scævinus var som den, der skulde rette det første Stød mod Tyrannens Hjerte, stærkt optaget af den kommende Dags vigtige Begivenheder. Han gjorde sit Testamente; han skænkede adskillige af sine Slaver Friheden; han lod hele sin Husstand beværte paa det overdaadigste. Den Dolk, han havde helliget til Mordet, overgav han til en Frigiven, Milichus, for at han skulde slibe den rigtig spids og skarp.

Alt imens gik Scævinus om i en underlig ophidset Tilstand; han talte løst og fast om alt muligt, han lo og spøjte endogsaa; men det var øjensynligt, at et eller andet vigtigt Foretagende optog hans Tanker. Til Tider sukkede han dybt og havde Taarer i Øjnene. Til andre Tider

knejsede han strunk og mandig; i saadanne Øjeblikke tænkte han paa: at hans Navn en Gang skulde blive nævnt af fjerne Slægter i samme Aandedrag som Catos og Brutus'.

Over alt dette fattede Milichus Mistanke, stak Dolken til sig, ilede afsted til de servilianske Haver, hvor Nero opholdt sig, blev indladt og meddelte Kejseren sin Mistanke. Scævinus blev øjeblikkelig hidslæbt af Soldater men nægtede standhaftig: Han havde tit og mange Gange før forseglet sit Testamente, ligeledes havde han øvet vel mod sine Slaver; naar han denne Gang havde været særlig gavmild, saa var det sket i Kraft af hans stadig mer og mer fremrykkende Alderdom. Hvad Dolken angik, saa var den et ærværdigt Arvestykke, som han ikke med Lige-gyldighed kunde se fortæres af Rust. Han havde ganske rigtigt beværtet sig selv og sin Husstand med et rigeligt Maaltid, lige som han altid havde sat Pris paa Bordets Glæder og derved paadraget sig Beskyldningen for overdreven Omhu for sit personlige Velbefindende og fuldkommen Lige-gyldighed for Statens Sager o. s. v.

I dette Øjeblik faldt det Milichus ind, at Natalis i den senere Tid havde været en hyppig Gæst i Scævinus' Hus, ja endnu i Gaar gæstet det. Han blev derfor hentet hid af Soldater; han og Scævinus afhørtes hver for sig; og det

viste sig, at deres Udsagn vedrørende Gaarsdagens Samtale ikke stemte overens. Hvorfor de blev belagte med Arrest.

Nero kom nu i Tanker om Epicharis: en Kvindes Legem vilde dog vel ikke i Længden kunne modstaa Pinebænkens Kvaler; og hun førtes hid for at tages i pinligt Forhør. Scævinus og Natalis skulde se til.

Epicharis blev først klædt nøgen og pisket med Læderremme. Det havde ingen heldbringende Indflydelse paa hendes trodsige Sind; hun nægtede fremdeles. Hvorfor man saa sig nødsaget til at gaa over til de glødende Tænger.

»Epicharis,« sagde Nero, »er en meget smuk Pige. Men hendes Ansigt er noget uregelmæssigt. Sikkert vilde hun gøre endnu mere Lykke, hvis der blev raadet Bod herpaa. Særligt Næsen synes mig uheldig.«

Hvorpaa man tog Næsen under Behandling med et glødende Jærn. Men Nero havde forregnet sig, naar han troede, at Frygt for at miste sin Skønhed skulde bevæge Epicharis; hun kendte fremdeles ikke det mindste til Sammensværgelsen. Da blev Nero rasende:

»Hun holder sig stiv, lad os strække hende.«

Hun blev nu spændt fast til Pinebænken og hendes Ben ganske langsomt skruede af Led. Heller ikke den Tortur bragte Epicharis til Sand-

hedens Erkendelse; derimod faldt hun i Afmagt, saa man maatte afbryde Behandlingen og bringe hende bort.

»Saa, nu er Turen til dig Natalis,« sagde Nero. »En Kvinde har foregaaet dig med et lysende Exempel paa Standhaftighed. Lad mig se, du træder værdigt i hendes Fodspor.«

Men Natalis havde haft nok i Synet af en andens Lidelser. Han skyndte sig at gaa til Bekendelse og opremsede Navnene paa de fleste sammensvorne: Piso, hans gamle Velynder, Lepidus, Junius Silvanus og flere. Han forsømte heller ikke at nævne Navnene paa adskillige, som slet ikke var indviklede i Sammensværgelsen men blot Nero særdeles forhadte. Natalis vilde give Kejseren et passende Paaskud til at fælde dem; derved haabede han at opnaa Yndest, maaske Benaadning for sig selv.

Da først han havde aflagt Tilstaaelse, holdt Scævinus sig heller ikke tilbage. Ingen af dem nævnte dog de militære Deltagere i Sammensværgelsen; ti flere af disse var tilstede, Subrius Flavius f. Ex.; Fænius Rufus ledede Forhørene. I Tilfælde af Angivelse skulde de nok vide at gribe til deres Vaaben.

»Epicharis,« sagde Nero, »er en smuk Pige og vel værd at se paa, skønt hun er blevet noget mager, — før hende derfor hid paany. Nu maa

hun vel have sovet Forskrækkelsen ud og ser sig maaske i Stand til at give os nyttige Oplysninger.«

Epicharis var virkelig vaagnet af sin Afmagt; hun blev anbragt i en Bærestol og baaret ned i de servilianske Haver, hvor Forhørene fremdeles fandt Sted.

Undervejs meldte Smerterne sig med fornyet Voldsomhed; hun stønnede højt i sin Vaande. »Bare rolig,« trøstede Soldaterne, »det bliver meget værre endnu.«

»Værre endnu« — det gøs i Epicharis: hvis hun nu bukkede under for Lidelserne? Nej, det maatte ikke ske; hun maatte ikke forraade sine Fæller. Endnu var Sammensværgelsen ikke afsløret; de andre vilde sikkert gennemføre Planen. Blot hun tav.

Hun glemte et Øjeblik sine Lidelser over Haabet om et lykkeligt Udfald af de sammensvornes Forehavende. Ja, hun glemte helt sine Lidelser, hendes Forstand omtaagedes, og hun hensank i en behagelig døsigt Tilstand; hun forekom sig selv som en endnu lidende og afkræftet Moder, der om Natten jages op af sit skrigende Barn. Og hun glemmer sine egne Smerter over sit rige Fremtidshaab. — Tilsidst fantaserede Epicharis sig saaledes ind i Rollen, at hun

ikke mægtede at sondre mellem Fantasi og Virkelighed.

Men Smerterne vaagnede med øget Voldsomhed. Da fortvivlede Epicharis: hvorledes skulde hun kunne modstaa nye, skrækkelige Pinsler? Da fandt hun en Udvej til ikke at forraade sine Venner. Hun dannede en Løkke af sit Brystklæde, bandt den fast i Bærestolens Ryg og hængte sig.

Da Soldaterne kom til Bestemmelsesstedet, fandt de Epicharis død i Bærestolen. Hendes Lig blev lagt i Græsset til Skræk og Advarsel for alle ligesindede.

Subrius Flavus knyttede Haanden om Sværdet og hviskede til sin Overordnede, Fænius Rufus:

»Skal jeg hugge ham ned?«

Men Fænius Rufus havde rent mistet Mod og Mandshjerte. Han afværgede sin Undergivnes Handling og fortsatte med stor Energi Forhøret over Scævinus, som endelig tabte Taalmodigheden og blussede op:

»Det er sært, du stadig spørger mig, da du dog selv ved saa god Besked.«

Fænius Rufus blev bleg af Skræk; hans Brøde var aabenbar, og han blev strax belagt med Arrest.

Stadig flere og flere af de anklagede blev slæbt hid af Soldaterne, og Sammensværgelsen blev snart oplyst i alle Enkeltheder.

Milichus, som først havde givet Stødet her-til, fik en stor Pengebelønning og antog Navnet Frelseren: Milichus Soter. —

XXXVIII.

Før Sammensværgelsen endnu var afsløret, ilede Lepidus og Junius Silvanus hen til Piso og opfordrede ham til et yderste, fortvivlet Forsøg:

Han skulde træde frem paa Torvet og mane Folket til Oprør, da vilde først og fremmest alle de sammensvorne flokkes om ham, og en stor Del andre vilde sikkert følge Trop; eller ogsaa skulde han gaa til Soldaternes Kaserne og kalde dem under Vaaben; de havde sikkert ikke glemt, at han tilhørte Calpurniernes gamle, krigerske Æt. Ganske vist var et saadant Forsøg voveligt, men i alle Tilfælde var det bedre at falde i en Gadekamp som Graccherne end sløvt at vente Dødens Komme hjemme i Arnekrogen.

Piso lod sig ikke opflamme af denne Tale; han kom med en Del menneskekærlige Ytringer, om at der vilde flyde Blod nok endda for hans

Skyld; han vilde ikke yderligere øge Blodsudgydelsen ved et haabløst Forsøg.

De to unge Mænd gik forbitrede bort.

Piso gav sig imidlertid i Lag med sit Testamente. Han overøste Nero med smigrende Lovord for hans vise og maadeholdne Regimente og indsatte ham til Arving af Halvdelen af sit Gods. Naar han handlede saaledes, skete det i Haab om at formilde Nero og saaledes bevare Resten af Formuen for sin højt elskede Hustru. Havde Silvanus anet dette, da vilde han utvivlsomt mere end nogen Sinde kendt Piso uværdig til Førerskabet, han, der satte Hensynet til et eneste Menneske, oven i Købet en Kvinde; over Statens Tarv. Da Piso havde ordnet alt, døde han en let og smertefri Død ved at overskære Pulsaarerne.

At han saa modstandsløst gav sig Døden i Vold, kræver dog en nærmere Forklaring: Den Usikkerhed, der raadede i alle Forhold tvang hvert Medlem af de fornemmes Klasse til idelig at være fattet paa Dødens Komme. De studerede derfor saavel i Filosofernes Skrifter som ved Gladiatorernes Kampe i Amfiteateret »Kunsten at dø«. Og de blev saa indviede deri, saa fortrolige med Dødstanken, at de ofte ved det mindste Paaskud udøvede deres Kunst. De døde saa at sige for at vise en smuk Udførelse af

Rollen, døde ofte længe før deres Muligheder var opbrugte, ligesom af Vanvare.

Derfor kan man godt sige, at Piso døde af en Fejltagelse.

Da de udsendte Soldater kom til hans Bolig, erfarede de, at Arbejdet allerede var besørget. De begav sig derfor videre, hen til Consulen Vestinus. Hans Navn var ganske vist ikke bragt i Forbindelse med det planlagte Attentat, men Nero vilde benytte Lejligheden til at blive ham kvit og havde derfor givet Soldaterne Befaling til at »forebygge Consulens Anslag«.

Da Soldaterne kom, fejrede Vestinus netop et Gæstebud med nogle af sine Venner. Han fattede strax Grunden til de ubudne Gæsters Komme og opførte sig i den Anledning utrolig mandigt, som han havde for Skik. Han spurgte blot Officeren, om der maatte undes ham Tid til at skrive sit Testamente. Nej, det kunde ikke bevilliges ham:

»Saa,« — Vestinus vendte sig mod sine Venner — »kan jeg ikke vise min Godhed for jer ved at skænke jer mit Gods. Derimod skænker jeg jer, hvad der vel er fuldt saa meget værd: Mindet om mit Liv, som jeg nu skal miste, fordi det altid har været viet til Frihedens og Retfærdighedens Sag.«

Hvorpaa han døde af overskaarne Puls-aarer. Da hans Blod flød for langsomt paa Grund af hans fremrykkede Alder, bragte man ham i et varmt Bad.

Døden blev ved at gøre sin Runde.

Nero var særlig blevet forbitret paa Subrius Flavus og havde i haarde Ord bebrejdet ham Bruddet af hans Troskabsed. Hvortil denne harmfuld havde svaret: Jeg lød dig, saa længe du var værd at tjene; først da du blev en Moder- og Hustru-Morder, svigtede jeg dig.

Derpaa blev Subrius Flavus skyndsomt ført ud paa den nærmeste Mark, en Kule blev gravet i Jorden, han fik Befaling til at stikke Hovedet frem, og det skiltes med to Hug fra Kroppen. Hans sidste Ord var en Bemærkning til Soldaterne om den Grav, der var udhulet til ham:

»Den er baade for kort og for snæver.

Ikke engang den er efter Reglementet.«

Det var dog ikke alle, der blev snaksomme i Dødens Nærhed. Lateranus aabnede ikke sin Mund, fra det Øjeblik Soldaterne traadte ind i hans Hus, til han blev hugget ned ude paa Slavernes Rettersted, en »Ære«, Nero betænkte ham med, fordi hans Motiver til at deltage i Sammensværgelsen kun kunde være uegenytlig Fædrelandskærlighed. —

XXXIX.

Et Træk, der maaske klarere end noget andet viser Kejsertidens store Korruption, er den Forvandling, som Begrebet Folkets Majestæt havde undergaaet.

I Republikens Dage var den Embedsmand, der misbrugte sin Magt, gjorde sig uredelig Fordeel, vanskøttede Hverv, som han havde været dristig nok til at eftertragte og lgn., blevet straffet for Krænkelse af Folkets Majestæt.

Nu blev den, der kriticerede Kejserens Handlinger i rammende Udtryk, den der kaldte ham en Lovbryder og en Morder, den der smædede hans kejtede Efteraben af græsk Dannelse o. s. v., draget til Ansvar for Forbrydelse mod »Folkets Majestæt«. Man var endnu ikke fræk nok til at sige Kejserens Majestæt; man bevarede her som overalt Skinnet, de gamle Former.

De unge Mænd, som havde deltaget i Sammensværgelsen, blev som de andre dødsdømte for Forbrydelse mod »Folkets Majestæt«; men de skulde lade deres Liv i Kampe paa Arenaen. Deres ædle Trang til Vaabendaad burde, efter Neros Mening, belønnes.

Sammen med de andre blev derfor Junius Silvanus og Lepidus indespærrede i Gladiator-kasernen og en Tidlang opøvede i de for Gladiatorene ejendommelige Kampmaader. Disse anstrængende Øvelser lagde i den Grad Beslag paa Silvanus' Opmærksomhed, at han ikke fik synderlig Lejlighed til at grunde over sin Skæbne, før man var rykket nær til Kampdagen, Merokles' Fødselsdag.

Den sidste Dag arbejdede Gladiatorene ikke; de hvilede ud og samledes til Fest i Kasernens store Gildessal. Rundt om Salen løb et Galeri, hvortil Publikum havde Adgang. Ja nogle af Spidserne fik endog Tilladelse til at komme ned i selve Salen. Paa den Maade fik Silvanus og Lepidus igen en Gang Nyt at høre fra Yderverdenen, som saa længe havde været utilgængelig for dem.

»Ostorius Scapula er død,« sagde en.

»Af Blodforgiftning,« tilføjede en anden. »Han havde revet sig paa et rustet Søm. Helbredelse

var umulig; saa foretrak han at dø med det samme. Overskaarne Pulsaarer.«

»Cajus skal arve hele Formuen. For Resten skal han nok snart giftes med den smukke Politta.«

»Et herligt Par!« udbrød Lepidus. »Havde Ostorius levet længe nok, havde han sikkert gjort sin Søn til Kejser.«

Senere hen advarede Silvanus sin Ven:

»Du skulde ikke drikke saa meget, Lepidus; ellers kommer du til at ryste paa Haanden i Morgen.«

»Er det maaske bedre at blive hugget ned ædru end bedøvet af Vin?«

»Det kunde vel tænkes, at vi slap derfra med Livet. Disse udlærte Fægtere drikker jo desperat, fordi de ringeagter vor Modstands-evne.«

»Da skal jeg nok sørge for at blive dræbt. Jeg har ikke i Sinde at kæmpe Gang paa Gang til Moro for Pøbelen.

Naar der endda var ladet os mindste Middel til selv at berøve os Livet.«

»Det er fejgt, umandigt,« spøjte Silvanus.

Romerne lastede som Regel ikke Selvmord, men overfor Gladiatorene gjorde de det og indprentede dem energisk, hvor skændigt, gement

og fejgt det var at berøve sig selv Livet. De havde jo Brug for Gladiatorernes Dødskamp.

Silvanus og Lepidus, som ikke havde tilbragt ret meget af deres Liv i Kasernen, forholdt sig naturligvis skeptiske overfor disse Lærdomme. Men den store Hob af Gladiatorene havde virkelig faaet en Slags »Æresfølelse« paa det Punkt.

Lepidus blev ved at drikke; han blev følsom og snaksom:

»Havde vi blot ikke indladt os paa det taabelige Foretagende.«

»Kan du huske, hvorledes Epicharis døde, som dog kun var en Kvinde.«

Lepidus blev pludselig opmærksom; han havde faaet Øje paa en høj, tæt tilsløret Dame oppe paa Galeriet.

»Det er hende, Silvanus, hende som jeg skulde gaaet i Brudeseng med, hvis blot ikke den for-dømte Sammensværgelse — —«

Han fuldførte ikke Sætningen men løftede sit Glas og bukkede let for den tilslørede Kvinde, som besvarede hans Hilsen med et Nik.

»Stakkels Pige,« sagde han, »nu vil hun græde sine smukke Øjne røde en god Stund —«

Lepidus var blevet blød om Hjertet, han var jo ogsaa en Kende beruset, og han begyndte hviskende at fortælle Silvanus om sin smukke

Veninde, om hvem han hidtil havde bevaret fuldkommen Tavshed, naar undtages nogle smaa uskyldige Pralerier. Mens han talte, saa han hele Tiden op til hende, der stod ubevægelig lænet mod en Pille og slugte ham med Øjnene:

»Det er nu adskillige Aar siden,« begyndte han. »Jeg var paa Rejse i Norditalien. Ved Comosøen boede en meget fjern Kending af mig; Navnet gør intet til Sagen; han var Consul, og jeg besluttede at besøge ham. Ham traf jeg ikke, derimod hans unge smukke Hustru — min »Lesbia«. Hun havde været en af Hovedstadens mest fejrede Skønheder, først fornylig var hun blevet gift. Min Forfængelighed var sagtens stærkt med i Spillet, da jeg strax blev indtaget i hende. Hun tog mod min Hyldest med selskabelig Høflighed; hun besvarede mine Galanterier med velvillige Fraser; hun vilde absolut ikke gaa ind paa Sagens Alvor. Heller ikke jeg tog det Hele saa højtideligt, jeg forandrede blot Taktik, iførte mig den krænkede Værdigheds Kulde. Hun var fremdeles uforstaaende.

For ikke at kede mig forslog jeg Tiden med smaa, muntre Eventyr. Jeg husker endnu saa grant en Morgen: blaa og røde Lysstrejf laa over Søens blanke Vande; en tæt Taage dampede ud af Skovene; Solens gyldne Lys skar sig

frem i kaade Blink. En Skare af Villaens Piger var gaaet ned til Søen for at bade. Da de var vel ude, svømmede jeg over en lille Vig for at komme bag paa dem. Det lykkedes dog kun halvt; de blev mig var, greb deres Klæder og flygtede skrigende ind i Skoven. En blev tilbage. Hun græd, hun bad for sig. Men da jeg aldeles ikke havde noget ondt i Sinde, varede det naturligvis ikke længe, inden vi blev gode Venner. Hun var dejlig, fin og spæd, blændende hvid, næsten lige saa dejlig som »Lesbia«.

Maaske har denne faaet mit Eventyr at vide, i hvert Fald var hun den Dag meget mørk og indesluttet. Jeg udtalte min Agt at rejse. Hun mente, jeg kunde i hvert Fald blive til næste Dag. Jeg ventede. Henad Aften spaserede vi ud; jeg for endnu en Gang at tage den smukke Egn i Øjesyn.

Vi havde taget Plads paa en klippefuld Højde. Under os laa en vidtstrakt Dal opfyldt af en Sø, et Aaløb, Enge og yndefulde Lunde, hvorfra Fuglenes Aftensang strømmede os i Møde. Solen stod lavt i Horisontens Skyer som en røgindhyllt Fakkelt, Himlen begyndte at sortne. Myggene dansede, Bierne tumlede beruste fra Blomst til Blomst, Fuglene søgte de hjemlige Skove med duggede Vinger.

Taagen tog til at vælde ud over Engen. Snart var Søens Flade en hvidlig, dampende Kedel, Fuglenes Sang forstummede til enkelte spæde Pip; snart var alt dødt og stille. Engen var en Taagesø; enkelte Træer og Buske ragede op deraf som sorte Øer.

»Lesbia« sukkede dybt ved min Side, og mit eget Hjerte blev stort og tungt af Længsel og Savn. Saaledes som Døden havde opslugt den nys saa smilende, solbeskinne Egn, saaledes vilde den inden længe opsluge os alle.

Og til Trøst for denne forfærdelige Tilintetgørelse er kun givet os enkelte lykkelige Øjeblikke. Jeg nævnede min Elskedes Navn. Hun stammede ja, ja, og kastede sig til mit Bryst. Vi havde begge nærret de samme Tanker, og vi omslyngede hinanden grædende —

Mindet herom var saa levende, at Taarerne ogsaa nu randt ned over Lepidus' Kinder, nu da han, inden næste Dag var omme, ikke længer skulde være i de levendes Tal. Hans Veninde havde hele Tiden fulgt ham med Øjnene. Nu, da hun saa ham græde, faldt hun i Afmagt. Galeriet kom i livlig Bevægelse; hun blev baaret bort —

»Stakkels Pige! stakkels Pige,« mumlede Lepidus.

Lidt efter fortalte han videre:

»I Begyndelsen gjorde vi hinanden jo mange Sorger; jeg var troløs, hun ogsaa, i al Fald én Gang. Og saa fik hun sit store Anfald af Anger og Ruelse, som var lige ved at berøve mig mit gode Humør —

Men hvordan det end gik, saa blev vi mer og mer indtagne i hinanden. Tilsidst var vi som Børn, vi kunde ikke se paa hinanden uden at smile; vi kunde ikke tale mildt til hinanden uden at rødme. Og vi vilde aldrig mere skilles —

Og nu er den Sammensværgelse kommet —

Dog nej, du maa ikke tro, at jeg angrer min Deltagelse. Jeg har levet mange lykkelige Dage, én Gang skal det jo være slut, maaske bedst nu, da Livet synes mig saa skønt og rigt.« —

XL.

Det var blevet Aften.

Gladiatorerne indespærredes nu i hver sin Celle og lænkedes fast til en Bøjle i Muren, for at de ikke ved at begaa Selvmord skulde unddrage sig Kampen. De hindredes dog ikke i at indtage en ret bekvem, hvilende Stilling paa en Halmmadras.

Silvanus kastede sig lysvaagen om paa sit Leje; han var fortvivlet og rasende. Sammensværgelsen var totalt mislykkedes, og nu skulde han og hans Kamerater lade deres Liv til Forlystelse for Nero, det fuldkomne Menneske, der i sin høje Person forenede Manden og Kvinden, og for den elendige Merokles.

Silvanus var særdeles forbitret paa Scævinus, hvis Uforsigtighed man kunde takke for, at alting var blevet opdaget. Denne dorske,

laskede Gamling, som troede at kunne øve et saadant Storsværk med sine urene, famlende Hænder. Denne egenkærlige Dosmer, som opblæst trængte sig frem i forreste Række. Han som ikke havde anden Bevæggrund end Omhu for sit gamle, skimlede Navn, den Stymper! Han burde været holdt aldeles udenfor Bevægelsen!

Efter dette Vredesudbrud faldt Silvanus nogenlunde til Ro. Han begyndte at gruble over sig selv: Han selv og ligesindede blandt Ungdommen havde holdt sig borte fra alt Maskepi med Staten og dens Embeder, saa længe Tilstandene var saa lovløse. De havde kun ventet paa et: Oprøret.

Men i Ventetiden havde de ikke ligget paa den lade Side; den var tværtimod blevet anvendt paa en ret behagelig Maade for de flestes Vedkommende. Silvanus spurgte sig selv om sine Motiver til at deltage i Oprøret, da det endelig var kommet: Han havde ikke haft synderligt Haab om en lykkelig Fremtid for Staten; han var vel nærmest gaaet med for at udslette Erinringen om sin egen Fortid, gaaet med for at vaske sig ren i sine egne Øjne.

Derfor havde han næppe noget at lade Scævinus høre. —

XLI.

Amfiteaterets Bænkerader var tæt besatte af en skuelysten Skare. Endelig indfandt Kejseren sig med Følge; han hilstes af en skingrende Fanfare; og nu kunde Forestillingen begynde. Gladiatorerne marcherede over Arenaen, idet hver Deling hilste Nero med Raabet:

Leve Cæsar, vi skal dø!

Junius Silvanus berusedes af Musiken, af Larmen, af alle de stærke, straalende Farver: Gladiatorernes Rustninger skinnede af Guld og Rav, Sølv og Perler; deres Hjælme var besatte med vajende Buske af Struds- eller Paafuglefjer, og selve Teateret var overdækket af et uhyre, skinnende rødt Telhtag.

Silvanus følte desuden en sær, æggende Glæde, fordi han nu om en føje Stund skulde staa Ansigt til Ansigt med en haandgribelig Mod-

stander. I samme Nu gjorde hans Tanker omkring: Han havde altsaa blot indladt sig paa Sammensværgelsen for at tage Afsked med Livet paa en flot Maade. Ved hans Komme til Staden var der intet, der i den Grad havde fyldt ham med Harmen som Gøglet — og nu stod han selv med et vist Behag rede til at optræde til Publikums, Neros og hans Yndlings Adspredelse. Egentlig ret humoristisk. Raabet: Leve Cæsar, vi skal dø! klang endnu i hans Øren. Det tyktes ham, at hele det romerske Folk kunde istemme det Raab. Hele Folket vandrede Undergangen i Møde til Fordel — eller endnu ynkeligere — til Adspredelse for nogle uværdige Herskere og deres frække Yndlinge.

Gladiatorerne marcherede atter ud af Arenaen, og de Hold, som først skulde kæmpe, traadte derpaa frem.

De var svært bevæbnede, 4 med stort aflangt Skjold bevæbnede »Samniter« og 4 med lille rundt Skjold udstyrede »Thrakere«. Først kæmpedes der med stumpe Vaaben for at vise Publikum Fægtekunstens Finesser. Deraf blev Tilskuerne dog snart kede og gav deres Mishag til Kende ved livlig Klappen og Stampen med Fødderne. Denne Dag var de saa meget des mere opsatte paa den alvorlige Del af Festen, som mange fribaarne Mænd skulde optræde.

Man kunde derfor vente sig en Række overordentligt spændende Kampe. Publikums Anmodning blev taget til Følge. Tubaens hæse Brøl gav Signalet; og de kæmpende traadte hinanden nu i Møde med skarpe Sværd.

Efter denne Omgang optraadte 4 andre Par. De 4 var som Netkastere yderst let paaklædte for at være uhindrede i deres Bevægelser og foruden Fangstnettet kun udrustede med en skarp, tregrenet Fork og en kort Dolk. Deres Modstandere var sværtbevæbnede, »Samniter«. Blandt disse Junius Silvanus og Lepidus.

Silvanus mønstrede sin Modstander, der var høj, slank og spændstig, sikkert ikke let at naa ind paa Livet af.

Denne tog ogsaa Maal af sin Fjende, nærmest med en Gaben. Han havde endnu ikke ret forvundet Gaarsdagens Rus og betragtede øjensynlig den forestaaende Kamp som en Leg.

Da Signalet gaves, søgte Silvanus at trænge saa nær paa sin Modstander som muligt, for at denne ikke skulde faa Lejlighed til at bruge Nettet. Gladiatoren forstod imidlertid at bruge sin Fork som Paradevaaben paa en saadan Maade, at ethvert Angreb syntes haabløst. Han spottede endogsaa Silvanus: Jeg vil være barmhjertig; du skal faa Stødet i Hjertet. Og pludselig tog han med et vældigt Spring Afstand fra sin Mod-

stander og kastede Nettet. Silvanus sansede intet uden at kaste sig fladt ned; derved undgik han ganske vist at faa Hovedet indsnøret i Nettet, men i næste Nu var Gladiatoren over ham og vilde sikkert bore Forken i Ryggen paa ham, hvis han ikke med et lynsnart Spring havde rejst sig og atter staaet overfor sin Modstander.

Denne Bevægelses Hurtighed gav iøvrigt Gladiatoren et Vink om at være paapassende, som han tog sig til Indtægt.

Han søgte ind paa sin Modstander. Han vilde øjensynligt lade ham bruge sit Sværd saa meget, han havde Lyst, og først foretage et nyt Angreb med Nettet, naar han var tilstrækkelig udmattet.

Silvanus, som skimtede hans Hensigt, blev ustyrlig af Raseri over denne Professional, som nu om lidt ganske koldblodigt og forretningsmæssigt skulde give ham Døden. Men hans Tanke slog strax over: Hvorfor ogsaa leve længer? Dog hvorledes skulde det gaa Doris, hvis han nu døde? I og for sig var hun en fortræffelig Pige. Det var bestialsk dumt, at han ikke havde taget hende. For den Sags Skyld kunde han egentlig godt have giftet sig med hende.

Hvis Mancius havde faaet Lyst til sligt, da vilde han ikke betænkt sig et Øjeblik. Det vilde tværtimod moret ham at drille sine højtærede Standsfæller. I det Øjeblik faldt det Silvanus ind, at mange fornemme Romere giftede sig med frigivne Slavinder; det undrede ham, at han aldrig havde tænkt derover før.

Paany gjorde hans Tanker omkring: Han havde en Gang gæstet et Hospital og dér set en døende henligge i et erotisk Delirium. Denne Nydelsessyge lige til det sidste havde gjort et højst frastødende Indtryk paa ham. Nu sammenlignede han sig med hin Gamling, ja det forekom ham, som om hele hans Samtid led af et erotisk Delirium forud for Døden.

Alle disse Betragtninger havde gjort Silvanus mindre agtpaagivende, hvoraf hans Modstander benyttede sig til paany at kaste Nettet. Rent uvilkaarligt strakte han Armen med Sværdet ud; i næste Nu snøredes Nettet sammen om ham, og han blev trukket næsegrus til Jorden. Netkasteren sprang til og stødte Forken i Ryggen paa ham for at afvente Publikums Dom, om han skulde dø eller benaades til nye Kampe.

Da Junius Silvanus følte det skarpe Jærn i sin Ryg, var alle Reflexioner borte af hans Sind; han snoede sig hurtigt om paa Siden,

greb Sværdet, som endogsaa ved Faldet var gledet fra ham, med sin uhildede højre Haand og satte med et Spring løs paa sin nu aldeles fortumlede Modstander. Saa rasende var Silvanus, at han intet saa eller sansede uden Fjendens Bryst, og saa hurtig i sin Bevægelse, at denne slet ikke fik Tid at væрге for sig. Silvanus' Sværd trængte med uimodstaaelig Magt gennem venstre Side af Brystkassen, saa han faldt til Jorden med et tungt Gisp, mens en lys Blodstraale sprøjtede op over Silvanus, der med et Smil om Læberne bøjede sig over sin faldne Fjende.

Dette Pars Kamp havde ikke afvundet Publikum synderlig Interesse. Udfaldet havde paa Forhaand syntes givet. Derfor kom Slutningen som en stor Overraskelse; man opfattede nu Kampen paa den Maade, at Silvanus hele Tiden var gaaet frem med snu Beregning for at dysse sin Modstander i Søvn; i Virkeligheden havde han leget med ham som Katten med Musen. En vældig Bifaldsstorm brød løs. Silvanus bukkede for Publikum med et spotsk Smil. — Giv ham fri! — Giv ham fri! — brølede nogle af Tilskuerne; og snart lød Raabet: giv ham fri! fra den ene Ende af Amfiteatret til den anden.

Nero gav sin Billigelse til Kende, og Silvanus var fri. Ved sin Bortgang saa han Lepidus blive slynget til Jorden. Han havde til sin Modstanders Fordel ladet sig distrahere af Bifaldslarmen. —

XLII.

Junius Silvanus var sluppet ud paa Gaden, men endnu havde han ikke frigjort sig for Forestillingen om den overhængende Fare; han ilede afsted, som om Fjenden var ham i Hælene. Han ilede hjem og traadte ind i Stuen, med Sværdet i Haanden, med Blod over Ansigt og Rustning. Doris sprang ham i Møde og slog Armene om hans Hals:

»Du lever! du lever endnu! kom lad os flygte!« stammede hun ude af sig selv.

Og de tog hinanden ved Haanden og ilede ud af Byen, saa hurtigt Benene kunde bære dem.

Først da de var kommet et langt Stykke ud ad den appiske Vej, først da den store Stads Tummel og Larm ikke længere naaede deres Øren, stansede de, aandede ud, kyssede hinanden, lo, jublede højt af Glæde. Og ikke et Øjeblik

faldt det nogen af dem ind, at det i Dag var første Gang, de hviskede hinanden ømme Elskovsord i Øret. Som nu havde det altid været, til hin forfærdelige Begivenhed kom, der rev dem fra hinanden og nær havde kostet ham Livet.

Fra Albanerbjergets Skraaning kastede de endnu et sidste Blik tilbage paa Rom. Dér laa Byen med sine hvide Mure, med sine dunkelt røde Kobberkupler som et uhyre, over sit Bytte sammenkrummet Rovdyr.

Ved Middagstid naaede de Silvanus' Ejendom. Og han førte hende strax omkring for at vise hende alt, hun nu skulde være Herskerinde over.

De vandrede gennem Frugthaver og Lunde, over Marker, Enge og Vinhøje. Doris var glad som et Barn.

»Kan du huske, at jeg en Gang før forsikrede dig om min Kærlighed. Da troede jeg selv, det var Løgn; det var Sandhed alligevel.«

»Jeg vidste det!«

»Jeg troede mig som Mancius »kureret for Kvinder«; jeg var blevet gammel og kold før Tiden; jeg havde mistet min Tillid til alt og alle. Og nu er mig dog en saadan Lykke beskaaret!«

»Og hver Gang du talte haardt til mig, kunde jeg kastet mig ned for dig, omklamret dig og kysset dig. Jeg vidste jo, du elskede mig.«

Silvanus rev sin Veninde til sig. Og der var ingen Grænser for deres Kærtegn, ingen Grænser for deres Henrykkelse.

Endnu et Øjeblik holdt han Doris i sine Arme, saa sprang han op og gik leende af fuld Hals ind i Skoven.

Doris saa forbavset og ængstelig efter ham: Nu er han blevet ude af sig selv; den Spænding, han har været i hele Dagen, brister nu ud i en befriende Latter, søgte hun at trøste sig.

Dog var hendes Formodning ikke ganske rigtig. Junius Silvanus' stærke Ophidselse afløstes af dyb Slappelse, og mørke og tunge Tanker listede sig ind over ham: Hvor han var en Taabe! Dér undslap han Døden, og i sin vilde Henrykkelse derover faldt han det første det bedste Menneske om Halsen! Som om man kunde vente sig noget godt af Mennesker! Som om man kunde vente sig noget bedre, end at Dødsstødet førtes mod Hjertet, som Gladiatoren havde tilbudt ham!

For Fremtiden skulde han være klogere. Han skulde vide at tage sin Del af Livets Goder og aldrig skænke det en Tanke, hvor lidt eller

hvor meget andre led derunder. I det Øjeblik han stod bøjet over sin faldne Modstander og trak Sværdet ud af hans gispende Bryst, havde han følt sig gennemtrængt af bitter Haan og stærk, hoverende Glæde, et nyt Menneske var ligesom født til Live i ham. Nu havde det taget ham helt i Besiddelse.

Da han atter traadte hen til sin Veninde, var hans Ansigt koldt og ligegyldigt:

»Hør Doris, var det ikke dig, der skulde dø, hvis du fik et Barn?«

»Jo!« svarede hun saa bedrøvet, at han næsten blev blød om Hjertet.

»Hvorfor dog bryde dig om den dumme Spaamands Udsagn!«

»Det gør jeg heller ikke. Men i min Familie føder Kvinderne altid store og kraftige Børn. De lader ofte selv Livet derved.«

Silvanus faldt i dybe Tanker.

Der var Foraar i hans Sind; kolde og hede Stemninger skiftede uafladelig. Han mindedes Epicharis: hun havde ikke agtet sit Liv for højt til at give det hen for andre. Doris heller ikke. Han følte sig atter revet med af sin Følelse, men forsøgte endnu en sidste, svag Modstand:

»Hvorfor hænger du ved mig, Doris? Jeg fortjener det jo ikke?«

»Hvorledes skulde Mennesker kunne leve, hvis deres Kærlighed ikke overgik al Fortjeneste?«

Silvanus hvilte sit Hoved i Doris' Skød; hun strøg ham lempeligt gennem Haaret. Lyse Tanker fødtes i hans Sind:

Hans og hans Venners Oprør var mislykket. Men i det skjulte var der foregaaet en anden, langt betydeligere Omvæltning: Kejsernes slette Regimente havde tilintetgjort den gamle Nationalfølelse, men samtidig var Skrankerne mellem Nationer og Klasser blevet sprængte. Menneskene kom hinanden nu i Møde med aabne Arme og fremrakte Hænder. Ikke Filosofernes Forkyndelse af Menneskekærlighedens Lære, men Neros Grusomhed var Aarsag dertil. Alle havde været lidende; alle var blevet medlidende.

Silvanus havde set mange Beviser derpaa. Da de fire Hundrede Slaver blev henrettede, da de ulykkelige »Brandstiftere« blev pinte ihjel, havde fler end én hovmodig Romer ytret: »De er dog Mennesker!«

Fædrelandskærligheden var borte, Menneskekærligheden var voxet frem i Stedet. Rom var ikke længer blot Verdens Beherskerinde, den var blevet Verdens Hovedstad. Menneskene var hinanden ikke længer fremmede; de forstod og

elskede hinanden. Selv de elendige Gøglere og Poeter havde bidraget hertil —

Endnu meget mere tænkte Junius Silvanus, men det er jo muligt, at han paa Grund af sin forelskede Tilstand allerede har forvildet sig ind i en hel Del Overdrivelser. —

